Fabrikalardan makine sesinden
önce *İşçinin Sesi* gelecek!
Yıl: 13, Sayı: 346, 20 Ocak 1988

İŞÇİNİN SESİ

Tek büyük işçi sınıfı!
Tek silah illegal parti!
Tek yol devrim!

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBIN! BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBIN! BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBIN!

1988'e yasadışı grevler, gecekondu muharebeleri, protestolar ve orada burada patlak veren küçük başkaldırılarla girdik

İnceldiği yerden kopsun

İşçi ve emekçi sınıfların iyice ağırlaşan çalışma ve yaşam koşulları, ülkenin ortamını bir barut fıçısına dönüştürdü. Ve barut artık patlamaya başladı. "İnceldiği yerden kopsun" diyen yığınların, kalabalıkların başkaldırı ruhu yavaştan eyleme geçiyor.

1987 yılına yiğit Netaş işçilerinin grevleriyle girerken, 1987'nin yoğun bir savaşım yılı olacağını söylemiştik. 1988 yılı için bir tahminde bulunmak fazlaca gerekmiyor. Daha yılın ilk gününden başlayarak direnişler, protestolar, küçük küçük patlamalar ortalığı sardı.

Fabrikalar, gecekondular, üniversite ve sokaklar fokur fokur kaynıyor

Ortalık fokur fokur kaynıyor. Türkiye'nin başhaberi, artık "inceldiği yerden kopsun" diyen yığınların yavaştan eyleme geçen başkaldırı ruhudur. Ocak ayının şu kısacık günlerinde, bu doğrultuda çok gelişme oldu.

1987'nin son günlerinde İzmir'de Buca-Kuruçeşme'ye giden yıkımcılar ve "çevik kuvvetler", karşılarında barikatlar kurmuş, taşlı sopalı hazır olmuş 3 bin kadar gecekonduluyu bekler buldular. Kıyasıya kavgalar oldu. Öyle ki, polis, işin içinde "sol" örgütlerin sızması(!) olduğunu söylemeden edemedi.

İzmir Cennetçeşme'de, Özgür mahallesinde, Limontepe ve Karabağlar'daki çatışmaların biçimi ve şiddeti, gecekondulu emekçilerin polis ve yıkımcı terörüne karşı, kendi örgütlülük düzeylerini artırmakta olduklarını gösterdi. Bunun üzerine yıkımcılar, gazetecilere de fırsat vermeden, "gizlice" geleceklerini söylediler. Gecekondulular buna, gelecekleri varsa görecekleri de var, diye yanıt veriyorlar.

Kaynayan fabrikalar da, önümüzdeki ayların nasıl kıran kırana savaşımlara gebe olduğunun göstergesi oluyor. İşçiler umutla, coşku ve kararlılıkla savaşa dalıyorlar. Yasa masa, takan yok.

İstanbul-Sefaköy'de kurulu Korozo Ambalaj Sanayi'nin 200 işçisi, işten çıkartılan arkadaşlarının yeniden işbaşı yapmaları için, 7 Ocak'ta, işyeri önünde *yasadışı dayanışma eylemi* yaptılar.

Bu arada, Laspetkim-İş Sendikası, Ocak başında yaptığı temsilciler toplantısında, üyelerini, işyerlerinde yemek arasında "alkışlı" protesto yapmaya çağırdı. Türk Hoechst'in işçileri bu çağrıya katılarak, 4 Ocak'ta fabrikalarında "alkışlama" eylemine başladılar. İşçiler, böylece Lassa ve Pirelli gibi büyük işyerlerini de içeren 5 işyerinde greve çıkma olasılığını düşünerek, çok daha ileri eylemlere hazırlık yapıyorlar.

Öte yandan, geçenlerde mühür söken ambar grevcileri, militan savaşımı sürdürüyorlar. Lezzo grevcileri de kavgaya devam ediyorlar.

Fabrikaların, işçi mahallelerinin öfkesi ve savaşım azmi, öteki emekçi kesimlerde de yansımasını buluyor.

Grup Yorum adlı müzik gurubunun elemanları, ağustos ayında katıldığı bir açlık grevinde tutuklanan ve o günden bu yana içeride yatan bir üyelerinin serbest bırakılması için açlık grevi yaptılar. Grev, 2 Ocak'ta Sağmalcılar Cezaevi önünde, TAYAD üyelerinin, öğrencilerin, sanatçıların ve bazı sendikacıların katılımıyla yapılan bir konserle sona erdi.

Ocak ayının ilk haftasında, özellikle İstanbul'da yoğun öğrenci eylemleri oldu. 7 Ocak'ta, bir gurup İTÜ'lü öğrenci, fakültelerinde yürürlüğe giren yeni bir yönetmeliği, Taşkışla önünde, açık havada bir basın toplantısıyla protesto ederlerken polisin saldırısına uğradılar. Olayda gözaltına alınanlar oldu.

Aynı günün akşamı, Beyazıt'ta militan bir *korsan miting* düzenlendi. Mitingçiler, ABD bayrağını ve Özal posterini yaktılar. "İnsanlık onuru işkenceyi yenecek" ve "tek yol devrim" gibi belgiler attılar. Polise yakalanmadan da dağıldılar.

Ertesi gün, İTÜ'nün Maçka ve Ayazağa binalarında, polisi ve gözaltına almaları protesto için "alkışlı" bir yemek boykotu yapıldı. Feriköy Erkek Öğrenci Yurdu'nda kalan öğrenciler de, sivil polislerin sabaha karşı yurda silahlı baskın düzenleyerek, öğrenci derneği yöneticisi olan bir arkadaşlarını karga tulumba götürmesini, oturma greviyle protesto ettiler. Çeşitli belgiler attılar.

14 Ocak'ta, bu kez İstanbul Üniversitesi'nde, "YÖK'e hayır" diyen öğrenciler, yeni bir "alkışlı" yemek boykotu yaptılar.

Böylece, öğrenci kesimde de, daha geri kesimleri savaşıma çekecek eylemlerin yanı sıra militan, burjuva legalitesini çiğneyen eylemlerin geliştiği görülüyor.

Bu arada, Kocaeli Kandıra'daki 197. Piyade Alayı'nın cephaneliği basıldı. Eylemi, TKP/ML-TİKKO üstlendi. Baskıncılar, cephanelikten çeşitli silah ve mermi alarak İstanbul'a geçtiler. İstanbul'da çıkan çatışmada bir polis öldürüldü. Dolaşan söylentilere göre, baskıncılar, 8 eri rehin almışlar. Bu olay, burjuvazinin çok onuruna dokundu. Basılan yerin alay değil de depo olduğu kanıtlamak için epeyi dil döktüler.

"Yetti be, yetti artık!"

İşçi ve emekçi sınıfların iyice ağırlaşan çalışma ve yaşam koşulları, ülkenin ortamını bir barut fıçısına dönüştürdü. Ve barut artık patlamaya başladı.

11 Ocak'ta, İstanbul'da otobüs işletmesi İETT, halka önceden haber vermeden, uzun mesafeli yolculuk ücretlerine, işe gidiş ve işten dönüş saatlerinde zam yaptı. Çift bilet uygulaması getirdi. İşten eve dönen binlerce insana, 11 Ocak'ta başlayan çift bilet uygulaması şok etkisi yaptı. Mecidiyeköy ve Beşiktaş'ta binlerce kızgın İETT yolcusu bu durumu protesto etti. "Dalan istifa", "zamları geri alın" gibi belgiler atıldı. Olay yerine gelen polis, bu yasadışı eylemden dolayı hiçkimseyi tutuklama cesaretini kendinde bulamadı. Ortalığı yatıştırmaya çalıştı.

Haydarpaşa tren garında da olaylar oldu. İşten çıkmış, Gebze yönüne giden banliyö trenine binerek evine gitmeye çalışan yüzlerce işçi, emekçi, istasyonda meydana gelen aksaklıklara öfkeyle patladı.

Trenin kalkış saatini beklerken, üç kez tren değiştiren yolcular, en son içinden çıktıkları trenin Gebze yönünde boş hareket etmesi üzerine dayanamadılar. Bu, bardağı taşıran son damla oldu. Öfkesi kabaran yüzlerce insan, hareket memurluğunu bastı. Bir yandan "yetti artık", vb. diye haykırdı. Öte yandan da camı, çerçeveyi indirdi. Kalabalığın gar müdürlüğüne gitmesi, polislerce zar zor önlendi.

Burjuvazi bu gidişin, varabileceği noktayı elbette görüyor. Örneğin, Bosfor Şirketler Gurubu başkanı Feyyaz Tokar, 10 Ocak tarihli *Milliyet*'te, 1901'de Çarlık Rusya'sında meydana gelen "Kanlı Pazar"ı anlatıyor.

Yazı "temiz niyetlerle", yani komünist kışkırtması(!) olmayan, "barışçıl" yürüyüş ve protestolara karşı, polisin şiddet kullanması durumunda, işlerin burjuvazi için iyice çatallaşabileceği uyarısını veren bir mantıkla yazılmış. Türkiye'de gelişebilecek kendiliğinden patlamalar için, bu örnekten ders çıkarmak gerektiğini anlatıyor.

Ortam o denli patlayıcı ki, daha Tokar'ın yazısının mürekkebi kurumadan bu eylemler patlak vermeye başladı. Doğru siyasal ve örgütsel öncülükle, şimdilik küçük olan bu patlamalar dev başkaldırı eylemlerine dönüşebilir, yüzbinleri kavgaya çekebilir. Tüm yoldaşların, ileri işçilerin, fabrikalarda, gecekondularda patlak veren eylemlerin öncülüğüne, örgütçülüğüne soyunmaları büyük önem taşıyor.

Salih Can

İstediği "önlemi" alsın, burjuvazi devrimci dalgadan kaçamayacaktır.

Kurtuluş yolları tıkalıdır

Burjuvazi, kendi güçlerini rekabet içinde uzlaştırıp, devleti daha merkezileştiren adımlar atarak, devrimci dalgayı karşılamaya çabalıyor.

Son günlerde burjuvazi içinde hararetli bir siyasal faaliyet gözleniyor.

Özal'ın "cumhurbaşkanlığına aday olabilirim, olmayabilirim de" demesiyle yoğun bir tartışma başladı. Basının aktif katıldığı, bazı burjuva muhalefet partilerinin ise henüz locadan seyrettiği tartışma sırasında Özal, şöyle bir görüş daha getirdi:

Cumhurbaşkanı 5 yılda bir, halkoyuyla, TBMM üyeleriyle aynı zamanda seçilsin. 1989 ile gelecek genel seçimlerin yapılacağı 1992 arasında da, cumhurbaşkanı, 3 yıllığına seçilmiş olsun.

Özal'ın kendisi, 3 yıllık cumhurbaşkanlığına aday olmaya "tenezzül" etmeyeceğine göre, bu demektir ki, 3 yıl için adaylığa bir başkası düşünülüyor. Bunun, Evren'in cumhurbaşkanlığını 3 yıl daha uzatmak anlamına gelip gelmediğini göreceğiz.

Özal'ın sözleri, sanki pazarlık eden iki taraf var da, bunlar arasında belli bir uzlaşmaya varılmış, devlet katlarında paylaşım yapılmış gibi bir izlenim yaratıyor.

Bu sözlerle aynı sıralarda, ordu ile hükümet arasında uzlaşmazlık konusu olan silah ihalesi, ordunun istediği gibi, ABD şirketine verilerek çözümlendi. Devlet protokolündeki sıralama konusunda da, Konsey üyesi eski cuntacılar, yeni bir protokol sırası yapılmasını "kendi istekleriyle"(!) kabul ettiler.

Bu arada cumhurbaşkanlığı genel sekreterliği bünyesinde, cumhurbaşkanının, devletin sivil ve asker bilgi bankaları ve merkezleriyle daha hızlı ve yakın ilişkide bulunmasını sağlayacak bir 'durum merkezi' oluşturuldu.

Öyle görünüyor ki, yaklaşan devrimci dalga karşısında, devletin biraz daha merkezileştirilmesi, güç merkezlerinin biraz daha birbirine yakınlaştırılması ve uyumlulaştırılması yolunda adımlar atılmaktadır. Kuşkusuz bu da ancak çeşitli güç merkezlerinin rekabeti, pazarlığı ve paylaşımı yoluyla olmaktadır.

Öte yandan, sessiz sedasız kabul edilen kanun hükmünde bir kararnameye göre, T.Kürdistanı'nda, "olağanüstü hal" ilan edilmiş bulunan 8 ilde, 21 yaşını geçmiş sabıkasız herkese 4 silaha sahip olma izni veriliyor.

Türkiye'de Kürt-Türk tüm devrimciler, demokratlar, şu ya da bu gerekçeyle "sabıkalı" sayılabileceklerine göre, amaç herkese silah verirken onlara vermemektir.

Aklınca burjuvazi, bu uygulamayla, iliğine kemiğine kadar sömürdüğü Kürdistan'daki sömürge savaşını *Kürtleştirme*'ye çalışıyor. Kürt ulusal hareketi karşısında aptallaşan ve çok kayıp veren Türk ordusuna böylece nefes alma rahatlığı yaratacağını sanıyor. Ama, çelişkiler azıttıkça, Kürt halkı, Türkiye işçi sınıfıyla omuz omuza, bu silahların namlusunu sömürgeci orduya çevirecek, onu "ruhsatlı" silahlarla vuracaktır.

İstediği "önlem"i alsın, burjuvazinin "kurtuluş" yolları tıkalıdır. Devrimci dalgadan kaçış yoktur.

Haluk Moralı

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 513 London, N16 5QB ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

Her gün aç yaşamaktansa

Sabahın beşinde uyanmış, tertemiz bir havada, bir sokak başında kitap okuyordum. Çevrede çıt yoktu. Yolun üzerinde, 100 metre ileride 100-150 kadar işçi bekliyordu. Saatler ilerledikçe sayıları artıyordu.

Okumaya devam ediyordum ki, anlaşılmaz gürültüler gelmeye başladı. Baktım yoldaşlar tartışıyorlar. Merakla yanlarına sokuldum. Olup bitenleri öğrenmek istedim. Öfkeli ve sinirliydiler. Grev yapmışlardı. Sevinçle bağırmak istedim.

Tartışmaların nedeni dışardan gelen işçilerin çalışmak istemeleriydi. Kararsız bir sesle çalışmak istediklerini söyleyip duruyorlardı. Grevciler şiddetle karşı çıkarken, bu işçilerden biri, "ben ve ailem iki gündür açız, daha fazla dayanamayız" diyordu. Grevciler, "biz de çalışmak istiyoruz ama bu parayla değil" diye karşılık verdiler. Dayanamayıp bağırdım. "Her gün yarı aç yarı tok yaşamaktansa çalışmamak daha iyi." Sesim heyecanlı ve gürdü. Herkes bana baktı. Sonra polis geldi.

Orada, işçiler arasında bulunduğum kısa süre içinde şunları gördüm: İşçiler öfkeliydiler, işsizdiler, açtılar ve haklıydılar.

Yoldaşlarımla kucaklaşmak istiyorum.

Şivan, Kazlıçeşme

Kazlıçeşme'den mektup var!

İnsan hakları mitingine, Kazlıçeşme deri işçileri olarak, 96 kişilik bir gurupla 1 Mayıs mahallesinde katıldık.

Örgütlenmemize çember germişler ama biz bunun hakkından geliyoruz. Yalnız Kazlıçeşme'den değil, tüm alanlardan, çelik gibi yüreğimizle, tüm dünya işçi ve emekçilerine sesleniyoruz. Bu nedenle bizden öcü gibi korkuyorlar.

Dünyanın tüm işçi ve emekçilerinin kurtuluşu için, bağırmalıyız. Gerçek bir Marksist-Leninist, komünist parti için düştük yollara. Aradığımız partiyi bulduk. Bu parti gazetesi *İşçinin Sesi* olan Türkiye Komünist Partisi'dir. Tüm işçiler olarak, bizler bu partiye sahip çıkacağız. Eleştirimiz olursa da açıkça yapacağız, tartışacağız.

Kutlu ve Sargın burjuvaziye sığındılar, ondan medet umdular. Biz onlara sahip çıkmayacağız. Onların yeri burjuvazinin yanıdır.

Ben, 15 senedir Kazlıçeşme'de deri fabrikasında çalışıyorum. Hem de ne şartlar altında... Ama onların baskısı, zulmü, sömürüsü bizi yıldırmadı. Aksine daha da kinlendik. Sesimizi daha da yükselttik. Geçmişte bizlere sahip çıkanlar oldu ama biz işçilerden güçlüsünü görmedik. Nitekim 129 günlük devrimci mücadelemizle sesimizi tüm dünyaya duyurduk.

Son olarak şunları eklemek isterim: Türkiye'de yalnızca işçilerin sesi değil, gençlerin, aydınların sesi de yükseliyor. Biz bundan gurur duyuyoruz.

sivan2.doc

Yeni bir hayat başlıyor

Bir işçi ailesinin 13 yaşındaki kızı, ortaokul öğrencisi yoldaşımız Ümmü Gülsüm'ün bir şiirini yayınlıyoruz.

Yeni bir hayat başlıyor

Yeni bir destan yaratılıyor
İşçinin sesinde
emeğin
onurun
umudun
acının ve sevincin
Bugün daha bir güzel
Dalgalanıyor şanlı
bayrağı
İşçi sınıfının
barışın
özgürlüğün
kardeşliğin yolunda
Alınteri kokan ellerde
İşçinin ve emekçinin
Sıcak avuçlarında
Yeni bir hayat başlıyor
1 Mayıslı
Kavganın doruklarından

Ümmü Gülsüm

Hem bilgim hem inancım artıyor

Değerli yoldaşlar, TKP ve *İşçinin Sesi*'nde çalışan tüm yoldaşlara başarılar dilerim.

Yoldaşlar, yayın organımıza yazı yazmaktan çok hoşlanıyor ve seviyorum. Sizlere *İşçinin Sesi* gazetemizi satarken karşılaştığım şeylerle ilgili bazı bilgileri aktarmak istiyorum.

İşçi bir arkadaşa '*İşçinin Sesi*'ni alır mısın' dediğimde öncelikle gazeteye bakıp, sonra 'bu gazete kimindir' diye sordu. Ben 'TKP'nin' deyince, 'peki Haydar Kutlular kim? Onların hakkında ne düşünüyorsunuz' diye sordu. Haydar Kutlu'ların hem işçi sınıfına hem de kendi arkadaşlarına ihanet ettiğini söyledim. İşçi sınıfının ilerleyen savaşımını durdurmak, yükselen devrimci hareketi bir adım daha geriletmek için uğraştıklarını belirttim.

Gerçekten, bunların yaptıkları başka bir şey değil. TBKP'nin yolu yükselen işçi hareketini kırmak, işçileri başka yollara saptırmaktır.

Yoldaşlar daha önceki yazımda bahsettiğim gibi, ben normal bir çiftçinin çocuğuyum. Yani köyden dışarıya çıkana kadar gerçekten devrimci durumun ne olduğunu tam anlamıyla bilmiyordum. Paris'e gelince burada *İşçinin Sesi*'yle tanışıp *İşçinin Sesi*'ni okumaya başlayınca kafam daha çok açıldı.

Birkaç ay öncesine kadar, resmilerin gerçek yüzünü de bilmiyordum. Ama şimdi kafam daha çok aydınlandı. Merkez organımızı okudukça hem bilgim artıyor, hem de devrime karşı olan inancım daha çok ilerliyor. Bunun için, devamlı gazeteyi okumaya ve çevreme okutmaya çalışıyorum.

Haydi grevde gösteride, alanlarda buluşalım.

Yaşasın TKP! Yaşasın devrim!

A. Yenilmez, Paris

Yoldaşlarımızı anıyoruz

Mustafa Suphi ve on dört yoldaşımızı, burjuvazinin Karadeniz'de boğdurması üzerinden 67 yıl geçti. Yoldaşlarımızı, onlara saygı, burjuvaziye lanetle anıyoruz.

Yoldaşlarımız, önceden mektuplaşıldığı halde, Türkiye'ye dönerken kalleşçe boğduruldular. O zamanlar Türkiye burjuvazisi, tarihinin olabilecek en ilerici işlevini görüyor, anti-emperyalist savaş veriyordu. Böyleyken bile, burjuvazinin gerici özü ortalığa saçıldı. Burjuvaziye güven olmayacağı, acı bir deneyle çok iyi anlaşıldı.

Geçen sayımızda, Yürükoğlu yoldaşımız şöyle yazmıştı:

"Şu günlerde Yağcı'ların yaptığını, Mustafa Suphi'lere benzetmeye kalkışanlar var. Partimizin kurucularının, 15'lerin başlarına gelen bir trajediydi. Yanlışı vardı ama bu yanlış, tarihsel koşulların yarattığı bir açmazdan doğmuştu. Ülkede emperyalizme karşı siyasal bağımsızlık savaşı yürüyordu. Öte yanda işçi sınıfı ve parti, liderlerini kendi olanaklarıyla Anadolu'daki savaşa yerleştirecek güçte değildi. Kavganın dışında kalmak ise, partinin baştan ölü doğması olacaktı. Açmaz tarihseldi. Aziz ölülerimiz, kahramanlıklarıyla, acı sonlarıyla, partinin yaşam toprağını suladılar. Ve bizleri de burjuvazi hakkında az ülke komünistinin sahip olduğu kadar bilgilendirdiler. Yağcı'ların dönüşünü, 15'lerle birlikte ağzına alan ya haindir, ya zavallı bir sersemdir. Bu dönüş, içinde yer aldığı toplumsal koşullar karşısında ve figüranlarının çapsızlığı ve dönekliği ile, düpedüz soytarılıktır."

Gerçekten de öyledir. 15'lerin dönüşünde, taraflardan biri, o sırada anti-emperyalist işlev gören bir burjuvaziydi. Şimdi ise, kendisi emperyalistleşmeye uğraşan azılı gerici bir burjuvazidir.

15'lerin dönüşünde, komünistlerin, tarihsel koşulların yarattığı bir açmazdan doğan bir yanlışı söz konusuydu. Şimdi ise, düpedüz hainlik, satılmışlık söz konusudur. Biri trajediydi, ötekisi ise bayağı bir komedidir, yoldaşımızın dedİği gibi, soytarılıktır.

Yağcı'lar, attıkları her adımla olduğu gibi, dönüş soytarılığıyla da göstermişlerdir ki, kendilerinin, Türkiye Komünist Partisi'yle, onun tarihiyle, misyonuyla uzak yakın hiçbir bağları yoktur.

Suphi'leri saygıyla anıyor, biz de, burjuvaziye ve yağcılara güzel bir ders vermeye hazırlanıyoruz.

BU DA YETMEZ!

Yoldaşlar, 11. Özveri Taarruzu hedefimiz Türkiye'de dağıtımı 5 000'e çıkarmak, yeni fabrikalarda, işyerlerinde, işçi semtlerinde sesimizi yükseltmekti.

Bugün, hedefimize ulaştık. *İşçinin Sesi*'nin, Türkiye'de dağıtımı 5 000'i aştı. Önemli sayıda fabrika ve işyerinde *İşçinin Sesi*, makine sesinden önce yükseliyor. Bu, birçok legal yayının dağıtımını geçen bir sayıdır.

Ama bu da yetmez, yoldaşlar! Türkiye'nin küçük küçük patlamalara dönüşen ortamında, gazetemiz her fabrikaya, her işyerine, işçi semtine tomar tomar girmelidir. Dağıtımı daha da yükseltmek görevimizdir.

Okuyucu yoldaş,

Sen bunun gerçekleştirilmesinde en önemli halkalardansın. *İşçinin Sesi*'ni okuduktan sonra atma, bir kenarda tutma. Bir başkasına ver. Bir sendikaya, derneğe ya da yararlı olacağını düşündüğün bir adrese ulaştır, postala. Dağıtımı artırmak için bizimle ilişkiye geç.

İşçinin Sesi'nin en geniş biçimde dağıtılması, daha çok sayıda işçi yatağından illegal ve özgür partimizin sesinin yükselmesinin sağlanması senin de görevindir.

Haydi, *İşçinin Sesi*'yle fabrikalara, işyerlerine!

İşçinin Sesi çalışanları

OKUYUCU YOLDAŞ

İşçinin Sesi'ni daha güçlü çıkartabilmek, fabrikalarla, işyerleriyle, işçi semtleriyle olan bağını derinleştirip güçlendirmek, deneyimlerinizden çıkan dersleri tüm harekete daha iyi ve daha etkili ulaştırabilmek için gazetenizi yazılarınızla, haberlerinizle, çektiğiniz ya da topladığınız fotoğraflarla besleyin.

İşçinin Sesi çalışanları

Nazım 86 yaşında

Nazım Hikmet, işçi sınıfımızın şairi, partimiz Türkiye Komünist Partisi'nin, Merkez Komitesi Genel Sekreterliği de yapmış militanıydı.

Nazım Hikmet yoldaşımızın 86. doğum yıldönümünü sevgi ve coşkuyla kutluyor, şiirlerini grevlerde miting alanlarında hep bir ağızdan haykırıyoruz: "Yok edin insanın insana kulluğunu, bu çağrı bizim" diyoruz!

Migros grevi, Tezkoop-İş'teki ayrışmayı ve anlaşmazlıkları su yüzüne çıkarttı.

İşçi sınıfı sizleri eğitecektir

İşçi sınıfının gereksinimi, Türk-İş'te birlik, militan eylem, sendika içi demokrasidir. İşçi sınıfı, *bu gerçekleri* henüz kavramamış olan şube ve genel merkez yöneticilerini mutlaka eğitecek, onları doğru çizgiye kazanacaktır.

(Proleter Haber Ajansı-İstanbul) Migros grevi, üstüste yapılan görüşmelerle, başarılı bir toplu sözleşmeyle sonuçlandı. Grev sırasında, Tez Koop-İş sendikası olağanüstü bir kongre de yaşadı. Kongrede, eski yönetim, ağırlıklı olarak yeniden başa geldi.

Sendikanın grevi yürüten 3 no'lu İstanbul şubesi ile genel merkez arasında, grev sırasında su yüzüne çıkan anlaşmazlık hâlâ sürüyor.

Kongreden sonra İstanbul'a gelen genel başkan Kenan Gürbüz, grev sırasında Migros grevcileriyle şube lokalinde bir toplantı yaptı. Toplantıya katılan Migros grevcilerinden bir gurup işçi, gelişmeleri şöyle anlattılar:

"Olağanüstü kongreyi bizim şube istedi. Genel merkezin olumsuz tavırlarını sergilemek düşüncesi hakimdi. Ama kongreyi yine genel merkez kazandı. Bu nedenle, şube yönetimini görevden almak istiyorlar.

"Başkan Kenan Gürbüz, toplantıda bize şöyle dedi: 'Sizin 18 maddeniz mi var? Biz bunları işverenden alacağız. Nasıl alırsak alacağız, ona karışmayın. Yalnız şube yöneticilerini toplantılara almak istemiyoruz. Bunu kabul ediyor musunuz?' Biz de, 'size güvenerek greve çıkmadık, şubemize güveniyoruz' diyerek karşı çıktık.

"Görüşmelere şubemiz katılıyor. Sözleşmenin bir-iki maddesi kaldı. Bunlardan biri, işçilerin, istekleri dışında işlere verilmemesi. Örneğin, kasap olarak çalışan bir işçinin, şarküteri reyonunda çalışmasını istemiyoruz."

Grev sırasında Kenan Gürbüz işçilerden böyle bir yanıt aldığı halde, 21 Aralık'ta, Tez Koop-İş genel merkez yöneticileri, şubeye haber vermeden görüşmeye oturdular. Şube yönetimi, bunu, bir telefon konuşmasında tesadüfen öğrendi ve hemen, Gümüşsuyu'ndaki toplantı yerine gitti.

Bundan bir süre sonra da anlaşma sağlandı ve grev başarıyla son buldu.

Tez Koop-İş'te sorunlar, biri büyük, biri küçük çapta, ama ikisi de yanlış olan iki tutumun karşı karşıya gelmesiyle tırmanıyor.

Tezkoop-İş yönetimi, mayıs ayında Sportoto'da fiyaskoyla sonuçlanan bir grev başlatmıştı. Sportoto'da "başladığı" ilan edilen grev, gerekli yasal işlemler eksik ve geç yapıldığı için "gayrimeşru" konuma düştüğü için sendika yönetimince apar topar kaldırılmıştı. Bu, Sportoto çalışanlarının tepkisini toplamıştı.

Sonra, sendika yönetimi, örneğin Özel Çavuşoğlu Lisesi'nde yüzde 30, Tübitak'ta yüzde 25, Sportoto'da 6 aylık kademeli yüzde 26 ücret zammı getiren sözleşmelere imza atmıştı. Bu, yüzde 40'ın altında gerçekleşen 1987 yılı ortalama ücret zammı oranından bile daha düşük bir çizgiyi gösteriyor. Migros'da ise yüzde 78 dolayında zam alındı.

Böyle bir başarıda kuşkusuz İstanbul 3 no'lu şube yönetiminin militan, üye tabanını canlı tutan, inatçı tutumunun büyük rolü vardır. Bu şube, yüzde 30'un üstünde zam alamamış, greve çıkmada bile beceriksizlik etmiş bir genel merkeze, 132 gün süren ve sonunda yüzde 78 zam alan bir savaşım armağan etmiştir.

Sendika başkanının grevcilerle yaptığı toplantıda, "istemlerimizi nasıl alırsak alacağız, ona karışmayın" türünden sözler etmesi, tabandan kopuk bir sendikacılık anlayışı olduğunu gösteriyor. Tezkoop-İş genel merkez yöneticilerinin 21 Aralık tarihinde, Gümüşsuyu'nda işverenle yaptıkları toplantıya 3 no'lu şube yöneticilerini çağırmamaları aynı yönde bir göstergedir.

En önemli bir nokta, Tezkoop-İş genel merkezinin, kendisinin başına "bela" olan(!) şubelere "gereken dersi vermeye"(!) hazırlanmasıdır.

Sendika içi demokrasinin en temel ilkesi "seçim ilkesi"dir. Bu ilkenin düzgün uygulanmasıyla, sendikada işçi tabanın söz ve karar sahibi olması sağlanır. Seçim ilkesini uygulamak demek, seçimle işbaşına gelen bir yönetimin, *ancak* onu seçenlerce görevden alınabilmesi demektir.

Şube yönetimini şube genel kurulu seçmiştir. O, görevden alabilir. Genel merkezden, tasfiyeci tutumla şube yönetimlerini görevden almaya çalışmak, işçilerin sendikal birliğini dinamitlemek demektir.

Burjuvazi Türk-İş'i, sendikal hareketi bölmek, işçinin sendikal birliğini engellemek için yırtınırken, farklı görüşleri olan örgütleri tasfiye etme anlayışı, burjuvaziye bölücü çabasında yardımcı olmaktan başka birşey değildir. Asıl bu anlayış tasfiye edilmelidir.

Buraya dek sıraladığımız, merkez yönetiminin büyük yanlışlarıydı. Öte yanda, İstanbul 3 no'lu şube yönetiminin de, tutarsız, küçük burjuvaca, dükkancı bir tutumu vardır. Türk-İş'te birlik konusunda yanlış görüşler savunmakta, örgüt disiplinine yakışmayan, yıkıcı yanlış tutumlar da takınmaktadır. Ayrıca sürekli yalpalamaktadır.

Tasfiyecilik, burjuvaziye hizmet eder. İşçi sınıfının Türk-İş'te pekişmekte olan sendikal birliğini derinden zedeler.

Küçük burjuvazinin "Türk-İş'te sendikal birlik" konusunda, *yaşamın çöplüğe savurduğu* tutarsız, ikircimli tutumunu savunmak da aynı kapıya çıkar.

İşçi sınıfının gereksinimi, Türk-İş'te birlik, militan eylem, sendika içi demokrasidir. İşçi sınıfı, bu *gerçekleri* henüz kavramamış olan şube ve genel merkez yöneticilerini mutlaka eğitecek, onları doğru çizgiye kazanacaktır.

Küçük haberler

Yoldaşlar, size bazı küçük haberler iletmek istiyorum:

1 Mayıs mahallesine faşist MCP militanları saldırdı. Çıkan taşlı sopalı çatışmanın içinde bir işçi yoldaş da vardı. İstanbul'un çeşitli bölgelerinde benzer çatışmaların görüldüğü saptandı.

Kazlıçeşme'de iki işçi yoldaşımızın önü kesildi. Çıkan bıçaklı sopalı kavga bir-iki sıyrıkla atlatıldı.

Kazlıçeşme grevinin ardından yoğun işten çıkarmalar var. Sessiz direniş düşünülüyor.

S. B.

İşçinin gür sesi grevle, mitingle Anadolu'nun dört bir yanından yükseliyor

Adana'dan gelen militan ses

12 Eylül döneminde Amerikalı askerler Türkiyeli işçilerin üzerine kurt köpeklerini saldırtmışlardı. Adana Sıkıyönetim Komutanlığı bu haberin duyulmasına yasak koymuştu. Bunu da protesto eden mitinge 5 bin işçi katıldı.

(Proleter Haber Ajansı-İstanbul) Bilindiği gibi, Harb-İş sendikası ABD İncirlik Üssü'ndeki baskıları protesto etmek için 12 Aralık'ta Adana'da bir miting ve yürüyüş yaptı. Yürüyüş Seyhan Emniyet Amirliği önünden başladı. Yeni İstasyon Alanı'nda yapılan konuşmalarla sürdü. Mitingde Türk-İş genel başkanı Şevket Yılmaz da bir konuşma yaptı. Yılmaz konuşmasında, son zamlarla işçi ve emekçilerin yaşam düzeylerindeki düşüşün, ANAP'ın emek düşmanı politikasının bir sonucu olduğunu söyledi.

İncirlik'te DECA anlaşmasına göre sadece 192 Amerikalı sivilin çalışması gerekiyor. Oysa ABD'li işverenler bugün 400'e yakın Amerikalıyı burada kaçak olarak çalıştırıyorlar. Burada çalışan sivil Amerikalılar, Üs'teki Amerikalı askerlerin eşleri ve yakınlarından oluşuyor. Bunların maaşları dolar üzerinden ve Türkiyeli işçilerin 3-4 katı fazla olarak ödeniyor.

Harb-İş sendikası yetkililerine göre, Türkiyeli işçiler ikinci sınıf insan davranışlarına muhatap oluyorlar. Aşağılanıyorlar, küfürlerle karşılaşıyorlar. 12 Eylül döneminde Amerikalı askerler Türkiyeli işçilerin üzerine kurt köpeklerini saldırtmışlardı. Adana Sıkıyönetim Komutanlığı bu haberin duyulmasına yasak koymuştu.

Bütün bunları protesto eden mitinge, İncirlik üssünde çalışan Türkiyeli işçiler, işçi eşleri ve çocukları katıldılar. Yağmur altında 5 bini aşkın işçinin biraraya gelmesi, militan eylemlerin daha etkin olduğunu bir kez daha gösterdi.

Adana mitingine Türk-İş'in yanısıra, birçok sendikanın ve fabrika işçisinin de katıldığı gözlemlendi. İşçiler mitinglerin tüm yurt sathına yayılmasını talep ediyorlar. Bunca saldırılara karşın baş eğmeyen işçinin gür sesi dört bir yandan yükseliyor.

Düşman hızla önlem alıyor, biz de hazırlığı hızlandıralım.

SIKI BİR KAVGA GELİYOR

Hızır Kaya

Burjuvazinin işçilerin üzerine yağdırdığı zam yağmuru, daha bugünden, öylesine bir sınıf öfkesi biriktirmiştir ki, 1988 yılında işçilerden yükselecek istemleri geri çekmeye, sınırlamaya hiçbir uzlaşmacının, sendika bürokratının gücü yetmez. Ya bunlar tabanın istemlerine saygılı olup, tabana ayak bağı olmaktan vazgeçeceklerdir, ya da taban onları ezip geçerek, militan sendikal birliğini kendi elleriyle örecektir.

Gelişen bu sürece bilinçle müdahale etmek, birliği hızlandırmak zorundayız. İçinden geçmekte olduğumuz dönem, en başta komünistler olmak üzere, devrimci işçilere, sınıfına bağlı, dürüst, inançlı sendikacılara, işyeri temsilcilerine büyük görev ve sorumluluklar yüklüyor.

Türkiye kapitalizmi yeni bir kriz dönemine giriyor. Burjuva düzenin, ertelenerek üstüste yığılmış tüm sorunları, tüm çelişkileri, bu kriz döneminde şiddetli patlamalarla iyice açığa çıkacaktır.

Burjuvazi korkmakta haklıdır

İşçi sınıfımıza yöneltilen saldırı, sermayenin, özellikle de tekelci sermayenin merkezi düzeyde örgütlü saldırısıdır. İşçi sınıfımız da bu düşmana karşı ekonomik savaşımını, ancak, merkezi düzeyde örgütlü, birleşik, militan sendikal hareketiyle yürütebilir.

İşveren çevrelerinin taşıdığı kaygılar, ne zamandır burjuva basında dile getiriliyor. 1988'in kendileri için hiç de iç açıcı olmayacağını itiraf ediyorlar. Doğrusu, yanılmış da olmuyorlar. Onlar da çok iyi biliyorlar ki, faşizm yıllarında olduğu gibi, işçinin boğazına pervasızca sarılmaları, canlarının istediğince boğaz sıkmaları artık pek kolay değildir.

Erken seçimlerin hemen ardından gelen zam yağmuru, işçi sınıfımızda, emekçi kesimlerde, öylesine bir öfke seli yarattı ki, burjuvazinin dudağı uçukladı. İki gün sonra, taşıma ücretlerine yapılan zamları düşürmek zorunda kaldılar. Burjuva örgütleri, şaşkınlık içinde, zamlar konusunda sorumluluğu üzerlerinden atma yarışına girdiler. İşçi sınıfından ve emekçilerden yükselen öfke, işveren örgütlerini, uzlaşma yolları aramaya, ortamı yatıştırmak için manevralar yapmaya zorluyor. TİSK, TÜSİAD, Odalar Birliği, vb., neredeyse işçi "dostu"(!) kesildiler.

İşverenlerin açıklamaları için, *Milliyet* gazetesi, "samimi itiraflar" diye başlık atmış. Oysa bunlar, "samimi itiraflar" değil, çaresizliği nedeniyle burjuvazinin verdiği "zorunlu beyanlar"dır.

İktidarıyla, muhalefetiyle, sağıyla, soluyla burjuva partileri, bir barut fıçısına benzeyen toplumsal ortamı yatıştırmanın telaşı içindedirler. Bu nedenle, burjuva muhalefet partileri, artık, göstermelik muhalefet yapmaktan bile kaçınır oldular. Bunun, halkın düzene yönelen öfkesinin akacağı bir yatak oluşturmasından korkuyorlar. İçinde bulundukları durum hiç de iç açıcı değildir.

Burjuva basın da halka karşı uygulanan ekonomik şiddetin gerçek yaratıcısı olan finans oligarşisini ve onun icracısı olan Özal'ı aklamak için çırpınıyor. Bu konuda uydurulan pespaye mizansenlerin bini bir para!

Şu işe bakın! Özal'ın zamlardan haberi yokmuş! Kendileri Amerika'da, hasta yatağında yatarken öğrenmişler! Ve hemen telefona sarılıp, olmaz böyle şey, zamları düşürün diye buyurmuşlar! Bu palavraları okuyup inanan da, akıllarınca, "ne baba adam be" diyecek. İnanan olursa, böyle diyen de olur, ama bunlara ancak inanmaya dünden hazır bazı ahmaklar inanır, işçi sınıfı değil!

İşçi sınıfımız, Özal'ın ne tür bir "baba" olduğunu gözüyle görüyor. Eski MESS başkanı Özal'ın, azılı işçi düşmanı bir para babası olduğunu çok iyi biliyor. Yalnızca işçiler mi? Özal'ın "ortadirek" demagojisine bir zamanlar umut bağlamış olan orta katmanlar da, şimdi bu palavraları kolay yutmuyorlar.

Yani, parababalarının işi oldukça zordur. Bir yandan kriz bastırıyor, bir yandan halk sınıflarındaki isyan ruhu bastırıyor. Gelişmeler gösteriyor ki, 1988, kıran kırana kavga dolu bir yıl olacak. Nitekim bu gerçek, günlük basında da, en veciz ifadelerle yansıyor. Örneğin, 7 Aralık 1987 tarihli *Milliyet*, "hava karakolluk günlere gebe" demiş.

Düşmandan öğrenmeliyiz

Kriz dönemlerinde, işçi sınıfının en küçük bir ekonomik savaşımının, kısa sürede nasıl siyasal boyut kazandığını, devrimcileştiğini, sınıf savaşımını nasıl birden sertleştirdiğini biliyoruz. Böyle ortamlarda, sendikaların oynadığı rolün yaşamsal önemini de biliyoruz. Ama bunları burjuvazi de biliyor.

Burjuvazi, işçilerin militan sendikal birliğini, kendisi için ölümcül bir tehlike olarak görüyor. Böyle olduğu için de, sürekli, bu birliği engellemeye, sendikaların enerjisini içe döndürerek onları savaşamaz duruma getirmeye uğraşıyor. Bu doğrultuda oyunlar tezgahlıyor, planlar yapıyor.

Seçimden hemen sonra, ANAP'ın, Türk-İş'i bölücü tezgahlar kurması, iktidar yanlısı, azılı gerici sendikacılar eliyle olağanüstü kongre oyunlarına başvurması, burjuvazinin geleceğe yönelik planlarına somut örnektir. Amaç, Türk-İş'te enerjiyi içe döndürerek, kargaşa içinde Türk-İş'i etkisizleştirip, felç etmektir.

Karşımızdaki sınıf düşmanı, domuzuna örgütlüdür ve tekelci devleti aracılığıyla, ekonomik siyasal gücünü merkezileştirmiştir. Sermaye, halka karşı baskı ve şiddeti, bu merkezi düzeyde örgütlü gücüne dayanarak uygulayabiliyor.

Biz de militan sendikal birliği sağlayamazsak, tabanın militan eylem gereksinimini karşılayacak, merkezi düzeyde sendikal örgütlülüğü gerçekleştiremezsek, sermayenin azgın saldırılarını püskürtmek kolay olmaz.

Bunun en somut örneğini, şu günlerde, sıcağı sıcağına yaşıyoruz. Ard arda gelen zam yağmuruna, uygulanan ekonomik şiddete karşı, işçi sınıfımız, ekonomik demokratik istemlerini, tüm işkollarını kapsar biçimde, ülke çapında birlik içinde yükseltemiyor. Sınıfta kabaran öfke seli, merkezi düzeyde örgütlü bir protestoya, isyana dönüşemiyor. Çünkü işçinin militan sendikal birliği henüz tam sağlanamamıştır ve sendikal örgütlülük düzeyi düşüktür.

Bu nedenledir ki, burjuvazi, işyerlerinde soyutlanıp kalmış öfkeyi pörsütebiliyor. Gelişmeleri kendi denetimi altında tutma fırsatını hâlâ bulabiliyor. Günümüz koşullarında, birbirinden soyutlanmış, işyeri düzeyinde sıkışıp kalmış savaşımlar, işverenleri geriletmek açısından önemli kazanımlar sağlayamıyor.

İşçi sınıfımıza yöneltilen saldırı, sermayenin, özellikle de tekelci sermayenin merkezi düzeyde örgütlü saldırısıdır. İşçi sınıfımız da bu düşmana karşı ekonomik savaşımını, ancak, merkezi düzeyde örgütlü, birleşik, militan sendikal hareketiyle yürütebilir.

Sendikal harekette durum ne?

Türk-İş, militan bir tabana sahiptir. Böyle olmasa, bunca militan eylem koyması, "partiler üstü politika" denen Amerikan tipi sendikacılıktan uzaklaşması mümkün olabilir miydi? Türk-İş'e bağlı birçok sendikanın grevleri, en militan grevler arasında yer tutabilir miydi? Bu temelde Türk-İş, giderek militan bir yapıya da sahip oluyor, olacaktır.

Militan sendikal birliğin sağlanması yolunda belli adımlar atılmıştır. Ancak yeterli olmaktan uzaktır.

Bir kez, işçi sınıfımızın önemli bir bölümü, henüz Türk-İş'in dışındadır. Kimi Hak-İş'te, kimi ise sendikalı işçilerin ana yığınından uzakta, bağımsız sendikalarda kümelenmiştir. Bu işçilerin, Türk-İş tabanıyla kucaklaşması gerekmektedir. Özellikle metal işkolundaki durum, buna somut örnektir.

Metal işçisi, militan bir geleneğe sahiptir. Eylemlerde hep başı çekmiştir. Ne var ki, bugün, metal işkolunda sendikal örgütlenme bölük pörçüktür.

Bu işkolunda 400 bini aşkın işçi çalışıyor. Sendikalı işçilerin büyük bölümü Türk-İş'te örgütlüdür. Ama dört ayrı sendika rekabet etmektedir. Türk-İş'e

bağlı Türk Metal, Hak-İş'e bağlı Öz Demir-İş, bağımsız Otomobil-İş ve Çelik-İş. Sendikal rekabet, metal işçilerinin savaşım gücünü zayıflatmaktadır. Nitekim, bu işkolunda, 1986-1987'de, sendikaların MESS'in koyduğu sınırları aşmaları mümkün olmadı.

Olaylar öyle zorluyor ki, uzun erimde, bağımsız sendikaların başarılı olma şansı yoktur. Hele kriz döneminde, daha da sertleşecek olan işçi-işveren kapışması, bunu iyice gözler önüne serecektir. Örnekler ortadadır.

Petrol, deri, nakliye, metal işkollarında ve kamu işletmelerinde çalışan işçilerin karşısına, tek tek işverenler değil, işveren örgütleri dikilmişti. Bu durum, 1988'de, tüm işkollarında yaygınlaşacaktır. Bağımsız sendikaların bu kapışmada dayanma gücü ne olabilir?

Şu anda, bağımsız sendikaların birçoğu yetkisizdir. Yetki alabilenleri ise, yetki barajının sınırındadır. Hatta, Hak-İş'e bağlı ve bağımsız birçok sendika, gerçekte yetki barajını aşamamıştır, ama, Çalışma Bakanlığı, bunlara yetki bağışlamıştır. Amacı, sendikal hareketteki bölünmüşlüğün, rekabetin sürmesidir.

İşyeri düzeyinde toplu sözleşme savaşımında, Netaş grevi bir dönüm noktası olmuştu. Ama grevden sonra Netaş işvereni, grevin öcünü, yaptığı tensikatla alıyor. Otomobil-İş yönetimi, buna militan eylemle karşı koyma gücünü gösteremedi.

Böyle durumlarda, sendikacıların bahaneleri hazır: "Ne yapalım, sendikal birlik yok, gücümüz sınırlı" diyorlar. Bunu diyorlar, ama, sendikal birliği gerçekleştirmek için de tek bir adım atmıyorlar. Tam tersine, Otomobil-İş örneğinde görüldüğü gibi, birliğe engel oluyorlar.

Otomobil-İş'in bazı yöneticileri, sendikanın kongresinde, Türk-İş'te birlik yönünde alınmış kararı uygulamamakta ayak diriyorlar. Bununla da kalmıyorlar. Birlikten yana tutum alan, sendikal demokrasiyi savunan devrimci işçileri ve sendikacıları tasfiye etmek için de her türlü melaneti yapıyorlar.

Ama bu durum, daha uzun süre böyle gidemez, gitmeyecektir. Nesnel süreç, Türk-İş'te birliği zorluyor. İşçi sınıfının çıkarları da bunu gerektiriyor.

Süreci hızlandırmalıyız

Sınıf sendikacılığı, sınıfın uzun erimli, genel çıkarlarını herşeyin üstünde tutmakla olur. Bu da herşeyden önce, dar çıkarcı, dükkancı anlayışlara, küçük burjuva rekabetçiliğe karşı ardıcıl savaşımı zorunlu kılmaktadır. Ülkemizde bu devrimci sendikal anlayışı programında açıkça dile getiren ve yaşama geçirmek için ödünsüz savaşım veren tek parti, sınıfımızın öncü partisi, TKP'mizdir.

Sendikal harekette, bir yandan "devrimci", "solcu" geçinip, öte yandan dar gurup çıkarları, hatta kişisel çıkarlar, uğruna birlik sürecini geri çekici, engelliyici tutumlar bolca vardır. Bu tür tutumların tümü de, gerçekte işçi hareketindeki küçük burjuvalardan kaynaklanıyor.

Bunların en başında, burjuvaziyle işbirlikçiliğini, uzlaşmacılığını, reformistliğini, "komünist" maskesi takınarak gizlemeye çalışan TBKP gelmektedir. Legal sosyalistler de aynı yolun yolcusudurlar. Küçük burjuva devrimcileri ise, birlik konusundaki yanlış tutumlarıyla ve dükkancı yanaşımlarıyla birincilerin değirmenine su taşıyorlar.

Daha çok bağımsız sendikalarda kümelenen küçük burjuva solcuları, koro halinde, Türk-İş'te birliğe karşı çıkıyorlar. Bağımsız sendikalardaki konumlarını ve koltuklarını korumak uğruna, küçük dükkancı sendikaların varlığını sürdürmesinde ayak diriyorlar. Böylece, nesnel olarak, işçi sınıfının gücünü bölen ve genel sınıf çıkarlarına ihanet eden bir konumda bulunuyorlar.

1988 yılında sendikacıları kıran kırana bir savaşım bekliyor. Tabanın militan eylem gereksinimi ve birlik özlemini karşılayamayan sendikacıların işi zordur. Sendikal harekette sorunlar dağ gibi yükselmektedir. Sendika yönetimlerinin bunalımları derinleşiyor. Yıllanmış sendika aristokratları, bürokratları çivi üstünde oturuyorlar. Çivi fena halde acıtmaya başlamıştır.

Burjuvazinin işçilerin üzerine yağdırdığı zam yağmuru, daha bugünden, öylesine bir sınıf öfkesi biriktirmiştir ki, 1988 yılında işçilerden yükselecek istemleri geri çekmeye, sınırlamaya hiçbir uzlaşmacının, sendika bürokratının gücü yetmez. Ya bunlar tabanın istemlerine saygılı olup, tabana ayak bağı olmaktan vazgeçeceklerdir, ya da taban onları ezip geçerek, militan sendikal birliğini kendi elleriyle örecektir.

Gelişen bu sürece bilinçle müdahale etmek, birliği hızlandırmak zorundayız. İçinden geçmekte olduğumuz dönem, en başta komünistler olmak üzere, devrimci işçilere, sınıfına bağlı, dürüst, inançlı sendikacılara, işyeri temsilcilerine büyük görev ve sorumluluklar yüklüyor. Şu amaçlar için canımızı dişimize takarak çalışmalıyız:

- Sendikal hareketteki örgütsel zaafları gidermek, sendikal birliğin önündeki öznel engelleri temizlemek.
- Sendikalardaki ayrımcı, dar çıkarcı, tasfiyeci, bölücü tutumları kırmak.
- Sendikaların savaşım gücünü öldüren uzlaşmacılığı, bürokratizmi parçalamak.
- Tabanın militanlık düzeyini, girişimciliğini on kat, yüz kat artıracak olan sendikal demokrasiyi her düzeyde yaşama geçirmek.

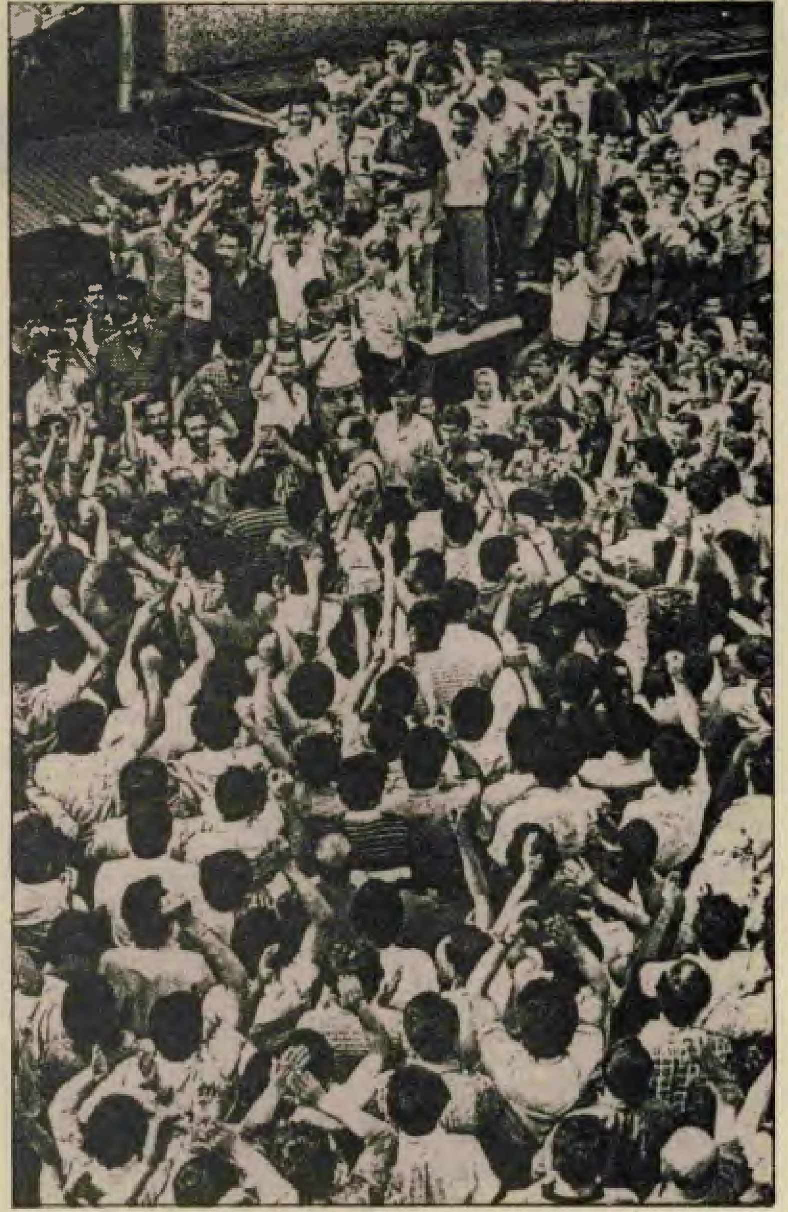
Yazımızı, Merkez Komite'mizin devrimci işçilere yaptığı çağrıyla bitirelim:

"Bağımsız sendikalardaki devrimci işçiler!

"Sizler dahil tüm işçi sınıfının çıkarı, sendikal birliğin Türk-İş'te pekiştirilmesini gerektiriyor. Bu yönde davranın. Sendikanızı da alın Türk-İş'e katılın." (*İşçinin Sesi*, Sayı:342)

Küçük ek zamlar, tekil kazanımlar, durumu kurtarmaz.

Militan t plu savaşım g rek

Elif Toprak

İşçi sınıfının, bugün burjuvazinin ekonomik şiddet dayatmasına karşı koyabilmesi için, ekonomik-sendikal savaşımını ortak hedefler temelinde, merkezi ve eşgüdümlü biçimde yürütmesi zorunludur. Yapılması gereken, büyük-küçük, tekelci-tekeldışı gibi ayrımlara bakmadan, tüm işyerlerindeki işçilerin patronların karşısına ortak istemlerle dikilmesini sağlamaktır.

Son günlerde fabrikalarda, sendika toplantılarında, işçi mahallelerinde konuşulan ve basında da bir hayli yer kaplayan ek zam istemi, gündeme, daha erken seçim öncesinde gelmiş bulunuyordu.

Ek zam istemi gündeme nasıl geldi?

Eylül ayı içinde biraraya gelen Otomobil-İş, Özdemir-İş ve Çelik-İş sendikalarının genel sekreterleri, "ek zam istemi" ve "işçi haklarının savunulması" üzerine ortak karar aldıklarını açıkladılar. Ardından, metal işkolunda Alarko Holding, Otomarsan, Siemens, Rostaş, Netaş, Yakacık Makina gibi işyerlerinde, işçilerin süper emeklilik prim kesintilerinden doğan hak kayıpları "ek zam" adı altında karşılandı.

Metal işçilerini, Banka işkolundaki kimi işyerleri izledi. 6 Kasım 1987'de BANKS'a bağlı işyerlerinde aylık ücretlere yüzde 10 artış sağlandı. *Milliyet* gazetesi bu gelişmeleri şöyle duyuruyordu:

"Toplu iş sözleşmelerinde ek zam dönemi başladı. Bugüne kadar imzalanmış ve yürürlüğe girmiş toplu iş sözleşmelerinde kazanılan hakların, hayat pahalılığı karşısında eriyip gitmesi sonucunda ek protokollerle ek ücret artışları sağlanıyor." *(Banks Dergisi,* s.21)

Erken seçim yapılıp, ekonomik şiddet boyutuna varan zamlar birbiri peşisıra gelmeye başlayınca ne oldu? İşçi ücretlerinin satınalma gücündeki muazzam kayıplar karşısında, bağıtlanmış olan toplu sözleşmeler, değeri sıfıra inen kağıt paralara dönüverdi. Henüz görüşme safhasındaki toplu sözleşme taslaklarında yer alan ücret istemleri de birden komikleşti.

Bunun üzerine, işçilerin, fabrikalardaki savaşkan tutumu karşısında, tüm sendika yönetimlerine yöneltilen militan zorlama altında sendikalar, birşeyler yapma telaşıyla, ilk etapta sınırlı bir ek zam istemine sarıldılar.

Küçük ek zamlar yeterli olabilir mi?

Önce şunu düşünmek gerekiyor: Son fiyat artışları bir yana, Türkiye işçi sınıfı, faşist diktatörlük döneminde kaybettiklerinin, 1980'den bu yana alabildiğine gerileyen gerçek ücretlerinin yarattığı büyük açıkları kapatabilmiş midir? Gözlerimizin önündeki maddi gerçekler, rakamlar vb. bu soruya hayır yanıtını veriyor.

Bir de, son zamlarla birlikte işçi sınıfının yaşam koşullarındaki kötüleşmeye bakalım. Türk-İş Araştırma Bürosu'nun raporunda şöyle deniyor:

"...Yapılan zamlar her bir işçinin maaşından 65 bin 092 lirayı götürdü. Kamu kesiminde çalışan bir işçinin ortalama aylığı 100 bin TL. olarak hesaplandığında bu işçinin ücreti 34 bin 908 liraya, özel kesimde ortalama 80 bin TL. ücret alan işçinin aylığı da 14 bin 908 liraya düşmüş oldu." (Aktaran: *Milliyet*, 9 Aralık 1987)

Böyle bir tablo karşısında yüzde 10'luk, bir maaş ikramiyelik vb. ek zam protokollerinin derde deva olması mümkün müdür? Neresinden bakılırsa bakılsın, böyle bir ek zam istemi asla yeterli bir istem sayılamaz.

Nitekim, bu koşullar altında, ek zam istemi kimi sendikacılar açısından da, "istesen bir türlü, istemesen bir türlü" cinsinden bir sorunlar yumağına dönmüş bulunmaktadır. *Cumhuriyet* gazetesinden Şükran Ketenci bu konuyu şu sözlerle dile getiriyor:

"Sendikacılar... arka arkaya ek zam isteminde bulunuyorlar. Ancak profesyonel her sendikacı, bunun nasıl bir umutsuz, zamların götürdükleri karşısında yararsız çaba olduğunu çok iyi biliyor. En deneyliler bu konuda en az sorumluluk almaya özen gösteriyor" (*Cumhuriyet*, 10 Aralık 1987)

Devasa bir soruna, iki yılda bir bağıtlanan toplu iş sözleşmesi, sözleşmeye ek protokoller vb. gibi daracık bir yasal çerçeveden bakıldı mı, sonuç, koskoca bir umutsuzluktan başka ne olabilir ki? Oysa sorun, yasal toplu sözleşme düzeninin sınırları içinde çözülebilecek cinsten değildir.

Nitekim, Türkiye işçi sınıfı, militan savaşımla, burjuva legalitesini delik deşik ederek, parçalayarak yol alınabileceğini açıkça ortaya koyuyor. İşçiler burjuva düzenden umudu kestiler. Ama burjuvaziye kavga konusunda hiç de umutsuz değiller. Umutları, gerektiğinde burjuva yasaları hiçe saymayı göze alarak giriştikleri sınıf eylemlerinden, militan savaşım isteklerinden kaynaklanıyor. Tek sorunları, bu savaşım isteğinin örgütlü güce dönüşebilmesidir.

Sendikacılar ve ek zam

Bugünkü koşullar altında, sendikal demokrasiyi, tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesini pratikte yaşama geçirmeyen sendika yöneticilerinin işi gerçekten çok zor... Çünkü sorunlar dev boyutlardadır. Burjuvazinin kabul sınırları içindeki bir sendikacılık anlayışıyla, işçi tabanından fışkıran istemlerin ve savaşım arzusunun giderilebilmesi asla mümkün değildir.

Nitekim kimi Türk-İş yöneticileri genel grevden, işçi mitinglerinden sözettiler. Pek çok sendikacı, devasa sorunlara tek tek sendikalar olarak çözüm bulunamayacağını, ilk adımın Türk-İş tarafından atılması gerektiğini belirterek, Türk-İş yönetiminin kararını beklemeye başladı. Bu davranışın, sorunların yükünü kendi sırtından atıp işi beklemeye bırakma eğilimini mi yansıttığını, yoksa gerçekten samimi mi olduğunu bir yana bırakalım, tüm sendikaların Türk-İş önderliğinde büyük ve yığınsal bir savaşım başlatmalarını istemek doğru bir tutumdur.

Bu arada, Petrol-İş genel başkanı Münir Ceylan, "varolan birliğimizi, üretimden gelen gücümüzü kullanalım" dedi. Kristal-İş genel başkanı H. Basri Babalı, genel grev yapılmasından yana olduğunu belirtti. Deri-İş genel başkanı Yener Kaya, "işçi kendi özgücünü kullanarak bu gücü hafife alan iktidara gereken yanıtı vermelidir" dedi.

Eski bir sendikacının, "1988 yılında toplu sözleşmelerin yüzde 90'ının karakolda biteceğini sanıyorum, hava karakolluk günlere gebedir" biçiminde belirttiği görüş, burjuva basında "hava karakolluk günlere gebe" başlığıyla manşete çıktı. (*Milliyet*, 7 Aralık 1987)

Öte yandan, huzursuzluğun üretimi aksattığı kimi işyerlerinde ek zam istemi sonuca bağlandı. Ama ne gariptir ki, kimi sendikacılar, tıpkı "aman yol olmasın..." diye ek zama karşı çıkan işveren temsilcilerinin mantığıyla, ek zam alabildikleri işyerlerinin adını kendi üyelerinden köşebucak gizlediler. Sonuç olarak, şu an kimi işyerlerinde yüzde 10-25, kimilerinde süper emeklilik kesintisini karşılayacak düzeyde ücret artışı, kimi işyerlerinde bir ikramiye ya da aylık ücretlere net 40 bin lira net artış biçiminde ek zam protokolleri düzenlenmiş bulunuyor. Ama çoğu, avans niteliğinde ve çok sayıda işçisi olan büyük ve kârlı işyerlerinde...

Ek zam konusundaki gelişmelerin ayrıntısını bir yana bırakacak olursak, ortaya çıkan asıl önemli sonuç nedir?

Dayanılmaz geçim sıkıntısı altında bulunan işçilerin, sendika ve işveren örgütlerinin tepede yürütecekleri görüşmeleri beklemeksizin, öfkelerini işyeri düzeyinde açığa vurmaları, hem en doğal hakları, hem de son derece militanca bir tutumdur. Bu yolla burjuvalardan kopardıkları zamlar, bölük pörçük de olsa, yine de bir kazanımdır. İşin bir yönü bu.

Ama kuşkusuz sorun bununla bitmiyor. Ya da bir başka deyişle, sendikaların ek zam istemleri, işçi sınıfından yükselen öfkeye denk düşmüyor. Onun gerisinde kalıyor. İşçilerin üretimden gelen güçlerine, birliklerine dayanan militanlıkları tek tek işyerleri sınırları içinde kaldığı sürece de sorunlar çözümlenmiyor. O halde ne yapılmalı?

Militan toplu savaşım gerek

İşçi sendikaları, toplu sözleşme ve grev savaşımıyla ilgili istemlerini, burjuvazinin empoze ettiği bir "gerçekçilik" anlayışı içinde değil, işçi sınıfının yaşamsal gereksinimlerinin dayattığı gerçekçilik anlayışıyla ileri sürmelidirler. İşçi sınıfının çıkarları açısından gerçekçi istem, burjuvazinin verebileceği kadarıyla sınırlı değildir. Gerçekçi istem, işçi sınıfının, toplumsal gelişmenin o anki düzeyine uyumlu biçimde hesaplanmış olan gereksinimlerinin karşılığıdır. O an için yaşamın dayattığı gereksinimlerdir. Olması gerekendir.

Bugün Türkiye'de işçi ücretleriyle işgücü değeri arasında büyük bir uçurum vardır. Türkiye işçi sınıfının, emekçilerin içinde bulunduğu büyük geçim sıkıntısı, bütün işçiler, emekçiler için olması gereken asgari bir geçim düzeyini ortak hedef yaparak savaşım vermeyi zorunlu kılıyor.

Merkez organımız *İşçinin Sesi*'nin 329.sayısında olması gereken bu asgari geçim düzeyiyle ilgili bir döküm ve hesaplama yer aldı. Bu hesaplamadan da açıkça görüleceği gibi, bugünkü yaşam koşullarında niteliksiz işgücünün değerinin karşılığı net 400 bin liradır. O nedenle de, burjuva basın bu rakamı düşük göstermek için ne yaparsa yapsın, gerçekte asgari ücret en azından net 400 bin lira olmalıdır.

O halde işçiler ve sendikalar, burjuvaziye dayatacakları ücret istemlerini, net 400 bin liralık asgari ücret düzeyini taban alarak hesaplamalıdırlar. Sendikalar, işçi sınıfının işli-işsiz kesimleri arasındaki savaş bağını örmek üzere, "net 400 bin liralık" asgari ücret düzeyinde bir "işsizlik sigortası" için savaşımı da yükseltmelidirler. Ayrıca, şu an net 400 bin liralık asgari ücret düzeyine göre belirlenecek olan tüm ücretler her yıl yeniden ayarlanmalıdır.

Olması gerekeni istemekle, ona bir çırpıda ulaşılabileceğini düşünmek kuşkusuz çocukça bir düş olurdu. Hatta bu istemlerin çoğunun ancak devrimle elde edilebileceğini biliyor ve bunu çok açıkça dile de getiriyoruz. Ama burjuvazi nasıl olsa vermez, düşüncesiyle, olması gerekeni istememek de düpedüz kaçak dövüşmek olur. İnsan olması gerekeni istemezse, onu elde etmek için dövüşmezse, ne düşmanın elinden büyük parça kapabilir, ne de olması gerekene ulaşabilir!

İşçi sınıfının bugün burjuvazinin ekonomik şiddet dayatmasına karşı koyabilmesi için, ekonomik-sendikal savaşımını ortak hedefler temelinde, merkezi ve eşgüdümlü biçimde yürütmesi zorunludur. Yapılması gereken, büyük-küçük, tekelci-tekeldışı gibi ayrımlara bakmadan, tüm işyerlerindeki işçilerin, patronların karşısına ortak istemlerle dikilmesini sağlamaktır. İşçi, emekçi haklarıyla ilgili olarak tüm ülke düzeyinde militan, toplu bir savaşı yükseltmek için örgütlenmektir.

Bunun için, bir yandan, bıkıp usanmadan, küçük burjuva devrimciliğinin dükkancı yollarına sapmadan, işçi sınıfının sendikal birliğini Türk-İş çatısı altında örmek gerekiyor. Öte yandan, acil olarak da, Türk-İş'i, Türk-İş tabanındaki ve diğer sendikalardaki yüzbinlerce işçinin devrimci özlemleriyle, savaşkanlığıyla uyumlu militan eylemlere çıkarmak için çalışmak gerekiyor.

Bu görevlerin yerine getirilebilmesi, partimizin işçi sınıfı içindeki örgütlülüğünün geliştirilmesi ve güçlendirilmesiyle doğrudan bağlıdır. O halde, işçi sınıfı içindeki parti örgütlerimizin sayısını artırmak için tüm gücümüzle ileri!

Bugün Türkiye'de yalnızca bizim değil, yaşamın attığı slogan

TEK YOL DEVRİM

Fiziksel yaşam sınırının altına ittiği ücretlerle bu kapitalist düzen, işçi ve emekçilere, patlamaktan başka bir çıkış yolu bırakmıyor. Açlık ücretleriyle çalışan işçi sınıfının, emekçi halkın tek kurtuluş yolu devrimdir.

Ücretli kölelik düzenini paramparça edip geçecek olan devrimci öfke, Türkiye işçi sınıfının damarlarında dolanıyor. Patlama olasılığını gerçekliğe dönüştürecek nesnel birikim "boom" noktasına doğru yol alıyor.

Elif Toprak

Burjuva solu sosyal demokrasi, işçileri devrimci ayaklanmadan uzak tutabilmek için çırpınıp duruyor. Sosyal demokratlar, işçilere, emekçilere, bu düzeni katlanabilir bir düzen olarak yutturabilmenin, olmayan yollarını arayıp duruyorlar. Olmayan yollarını diyoruz. Çünkü kapitalist düzeni geniş emekçi kitlelere yutturacak olanaklar, bir türlü emperyalistleşemeyen Türkiye burjuvazisinde yok.

Bu nedenledir ki, Türkiye'nin sağlı sollu burjuva politikacıları, kendilerinde olmayanı verecekmiş gibi boş vaatlerde bulunmakta, demagoji yapmakta ustalaşmıştır. Örneğin, kısa süre öncesine kadar çiçeği burnunda bir politikacı olarak tanınan Erdal İnönü, demagojideki hünerini döktürmeye başladı bile.

İnönü, "biz gelseydik zam yapmazdık" diyor. Böylece, son zamlarla patlamaya hazır bir barut fıçısına dönen halkın gazabından, asıl suçluyu, burjuva düzeni, korumaya çalışıyor. Halka son zamların Özal'ın yanlış politikasından kaynaklandığı, sosyal demokratlar iktidara gelseydi bütün bunların olamayacağı yolunda, masallar anlatıyor. Sanki işsizlik, pahalılık, açlık belası kapitalist sömürü düzeninden değil de, iktidardaki burjuva politikacılarının yanlışlıklarından kaynaklanıyormuş! Oysa, hangi burjuva politikacısı iktidara gelirse gelsin, üç aşağı beş yukarı aynı haltları yemiyor mu?

Erdal İnönü, politika sahnesinde işçi dostu pozlarında arz-ı endam ediyor. Gerçekte ise, işçilerin gün geçtikçe devleşen öfkesinin yaratacağı patlamayı önlemeye çalışmaktan başkaca bir derdi yok. Kaldı ki sosyal demokrat politikacılar gerçek niyetlerini saklamıyor, açık açık da söylüyorlar. Halkın geçim sıkıntısına son vermek için değil, geçim sıkıntısının burjuva düzen açısından yarattığı tehlikeleri frenleyebilmek için çırpınıp durduklarını her vesileyle ortaya koyuyorlar.

Örneğin, İnönü sosyal demokratların felsefesini şu sözleriyle dile getiriyor:

"Geçim sıkıntısı toplumun huzurunu tehdit ederek, önemli bir sosyal tehlike oluşturuyor."*(Milliyet*, 5 Aralık 1987)

İşçi temsilciliğinden, burjuva sol temsilciliğine soyunan Cevdet Selvi, Petrol-İş'teki görevini teslim ederken, patlama olasılığına tam da böyle bir açıdan dikkat çekiyor:

"Ülke bir düdüklü tencere ve altı çok harlı, ateşi körükleyen bir iktidar var. Bu durum patlamayla sonuçlanır. Bizim görevimiz patlamayı önlemek." *(Cumhuriyet*, 8 Aralık 1987)

Sosyal demokratların sahnelediği güldürü:

Ardından, SHP genel sekreteri Fikri Sağlar'ın sözlerine bakınca insan, "acaba bütün bu sözler bir kabare güldürüsünden mi alınma?" diye düşünmeden edemiyor. Fikri Sağlar özetle şöyle diyor:

"Kasaplardan et almamak, kahvehanelerde bir gün çay içmemek, televizyonu bir akşam izlememek, bir gün iki ekmek yerine bir gazete satın almak vb."

Bu "eylem"ler kasabın yolunu çoktan unutmuş olan ve öfkesini sokağa taşırdığında, grev kırıcı patronların kafasını kırarak sorununu çözen işçileri mi avutacak?

Sosyal demokratlar da bu gerçeğin pekala farkında. Ama soyundukları rol zor. Bir yandan, halk muhalefetinin önünü kesebilmek için kitlelerin tansiyonunu yükseltmemeye çalışacaksın. Öte yandan, her ne yapsan da halk muhalefetini engellemeyeceğinden, onu burjuva kanallara akıtma telaşı içinde, mecburen kendin birtakım "eylemler" düzenleyeceksin. Böyle olunca, ortaya sosyal demokratça bir güldürünün çıkması kaçınılmaz oluyor.

Sosyal demokratlar ne kadar ıkınıp sıkınsalar da nafile. Bu burjuva düzen bunca patlayıcı maddeyi üstüste yığdığına göre, gümbür gümbür gelecek olan devrimci bir patlamayı, sosyal demokratların mızmız propagandaları mı engelleyecek? Üstelik, gün be gün yaşayarak gördüğümüz gerçek şu ki, burjuvazi hangi yoldan yürürse yürüsün, yolun sonu istikrarsızlığı daha da artırmaya veriyor. Büyük patlamalara gebe büyük bunalımlara varıyor.

O halde, Türkiye gibi bir ülkenin insanları olarak, sosyal demokratların yürüttükleri demagojilerin üzerinde durup bir düşünelim: Sosyal demokratlar iktidara gelseymişler zam yapmazlarmış (!)...

Hangi sosyal demokrat iktidar, Türkiye gibi bir ülkede, kapitalizmin işsizlik, pahalılık, açlık belasının önünü alabilmiş?

1980 öncesi Türkiye'sinde mi? Askeri-faşist diktatörlüklerin ardından bir kurtarıcı pozlarıyla iktidara gelen Alfonsin'in Arjantin'inde mi? Emekçi kitlelere, genç, dinamik, toplumcu lider bir "umut" diye lanse edilen Gonzales'in İspanya'sında mı? Burnumuzun dibinde, işsizlik-pahalılığa karşı grevlerle çalkalanan Papandreu'nun Yunanistan'ında mı? Nerede, nerede?

Rakamlar neyi gösteriyor?

Sosyal demokratlar Türkiye işçi sınıfının patlamasının önüne geçebilmek için düşüne dursunlar, gerçekler direngendir. Türkiye'de işçi sınıfının yaşam koşullarında hem görece ve hem de mutlak kötüleşme vardır. Bu durum, hiçbir istatistiğe, rakama gerek olmaksızın çıplak gözle görülecek boyutlardadır.

Ama biz yine de bir ölçü olması bakımından, rakamların diliyle konuşacak olursak, sonuç aşağı yukarı *Tablo 1*'de görüldüğü gibidir.

Her ne kadar bir burjuva istatiğinden alınmış da olsa, sol taraftaki bu tablo, işçi sınıfının gerçek ücretlerindeki düşüşü gösteriyor. Görülüyor ki, 1977 yılında, 146 bin 53 TL olan gerçek ortalama günlük ücretler, 1986 yılında 64 bin 66 TL'sına düşmüştür. Yani yarıdan fazla, yüzde 55.9 oranında azalmıştır. Hele ki, bir de 1987 yılındaki enflasyonu ve son zamları düşünecek olursak, işçi sınıfının bugün açlık ücretleriyle çalışmakta olduğu apaçık ortaya çıkar.

İşçi sınıfının yaşam koşullarındaki göreceli ve mutlak kötüleşmeyi çok somut bir ölçütle, birkaç temel ihtiyaç maddesini elde edebilmek için çalışmak zorunda olduğu çalışma saatleriyle ölçecek olursak aşağıdaki tablo *(Tablo 2)* ortaya çıkıyor:

Görülüyor ki, Türkiye'de işçi ücretleri, işçinin en temel ihtiyaçlarını karşılamasına bile olanak vermemektedir. Şimdi bir düşünelim. Bugün cari ücretler, acaba işgücünün olması gereken karşılığının kaçta kaçına ulaşabiliyor?

İşin farklılığı, iş değerlendirmesi, işgücünün niteliği gibi unsurları bir an için unutup, niteliksiz bir işçinin eline geçmesi gereken asgari ücreti, tüm işçiler için olması gereken ücret olarak kabul edelim. Cari ücretleri bununla kıyaslarsak bir fikir edinebiliriz.

Merkez organımız *İşçinin Sesi*'nin 329.sayısında asgari ücretle ilgili bir hesap yeralıyordu. Orada da görüleceği gibi, Türkiye'de bugün niteliksiz işgücünün değeri, net 400 bin liradır.

O halde *Tablo 3*'de yer alan rakamları, 400 bin liralık asgari ücretle oranlarsak, mevcut ücretlerin, olması gereken asgari ücretin kaçta kaç olduğunu *Tablo 4*'den izleyebiliriz:

Durum en kaba hesapla budur. Türkiye'de işçi ücretleriyle, işgücü değeri arasında fark değil, büyük uçurumlar vardır.

Kuşkusuz, burjuva basını ya da burjuva etkisi altında asgari ücret hesaplayan sendikalardan hiçbirisi, net 400 bin lira gibi bir asgari ücret rakamını ortaya atmak "çılgınlığında(!)" bulunamazdı. Onların ne dediğine göre istem belirleyecek değiliz. Ama görüyoruz ki, son zamlar üzerine, burjuva basında da rakamlar kaçınılmaz olarak yukarıya doğru tırmanmaya başlamış!

Örneğin 8 Aralık 1987 tarihli *Güneş* gazetesinde, 4 kişilik bir ailenin, kıt kanaat aylık masrafının 311 bin 820 lira olduğuna ilişkin bir haber yeralıyor. Yani bizim 400 bin liramıza oldukça yaklaşmış. Ne diyelim? 400 bin liralık istemi hiç de gerçekçi bulmayıp, burjuvazinin 100 bin lira civarındaki rakamlarıyla geviş getirenler utansın!

Peki bunca rakamdan sonra ortaya çıkan asıl sonuç nedir? Bu rakamlar neyi gösteriyor?

Tek yol devrim

Fiziksel yaşam sınırının altına ittiği ücretlerle bu kapitalist düzen, işçi ve emekçilere, patlamaktan başka bir çıkış yolu bırakmıyor. Açlık ücretleriyle çalışan işçi sınıfının, emekçi halkın tek kurtuluş yolu devrimdir.

Ücretli kölelik düzenini paramparça edip geçecek olan devrimci öfke, Türkiye işçi sınıfının damarlarında dolanıyor. Patlama olasılığını gerçekliğe dönüştürecek nesnel birikim "boom" noktasına doğru yol alıyor. Önemli olan öznel ögenin, işçi sınıfının bilinç ve örgütlülük düzeyinin, yaklaşan devrimci dalganın yüklediği görevlerin altından kalkabilecek düzeyde gelişmesidir.

Türkiye işçi sınıfı nice deneyler biriktirmiş, olgunlaşmış bir sınıftır. Gün geçtikçe keskinleşen sınıf öfkesini henüz büyük patlamalara dönüştürmüyorsa, kimilerinin hoşuna gitsin ya da gitmesin, bunun nedeni olgunlaşmış bir sınıf olmasından kaynaklanıyor. Yıllar içinde deneyimlerle pişen sınıf, salt kendiliğinden patlamalar dönemini geride bırakmıştır. Artık işçi hareketinin olgunluk dönemine uygun bir arayış içinde bulunan işçiler, bölük-pörçük çıkışlardan, boşa atılmış adımlardan uzak, sonuç alıcı eylemlere gözlerini dikiyorlar. Devrimci proletarya, küçük-büyük her eyleminde, o eylemi kucaklayacak bir örgütlülük arıyor. Yoksa, önce o örgütlülüğü yaratmaya bakıyor.

Partimiz, bu olgunlaşmış sınıfın devrimci örgütsel hazırlık düzeyinin yükseltilmesinin en yakıcı görev olduğu anlayışıyla savaşımını sürdürüyor, sürdürecektir. Burjuvazi, Türkiye işçi sınıfının patlamasından korkmakta yerden göğe haklıdır.

TABLO 1

Yıllar	Sigortalı işçilerin ortalama günlük ücretleri	Gerçek fiyatlarla ortalama günlük ücret	Gerçek ücret endeksi
1977	146,53	146,53	100,0
1978	207,93	128,44	87,7
1979	294,31	111,17	75,9
1980	426,96	82,95	56,6
1981	543,84	76,84	52,4
1982	691,03	73,59	50,2
1983	944,37	78,06	53,3
1984	1 307,06	74,22	50,65
1985	1 734,00	67,89	46,33
1986	2 202,18	64,66	44,13

Kaynak: TGS Dergisi BASIN, sayı: 1 / (DİE, SSK 1977-100; 1986 Geçinme endeksi)

TABLO 2

Temel ihtiyaç maddesinin cinsi	1979'da çalışmak zorunda olduğu süre	1987 yılında çalışmak zorunda olduğu süre
1 kg ekmek	17 dakika	38 dakika
1 kg et	4 saat 19 dakika	7 saat 36 dakika
Aylık kira	54 saat 25 dakika	195 saat 53 dakika

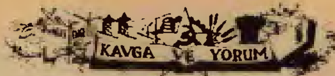
Kaynak: Anka araştırması. Aktaran: Milliyet *8 Kasım 1987*

TABLO 3

İşkolu	Ortalama net aylık işçi ücreti
Metal işçisi	120.133 TL
Kimya işçisi	96.363 TL
Tekstil işçisi	73.879 TL
Gıda işçisi	95.721 TL
Maden işçisi	92.509 TL
Banka işçisi	124.200 TL
Belediye işçisi	60.388 TL

TABLO 4

İşkolu	Ortalama net aylık ücret	Olması gereken asgari ücret	%
Metal işçisi	120.133 TL	400.000 TL	30.0
Kimya işçisi	96.363 TL	"	24.1
Tekstil işçisi	73.879 TL	"	18.5
Gıda işçisi	95.721 TL	"	23.9
Maden işçisi	92.509 TL	"	23.1
Banka işçisi	124.200 TL	"	31.0
Belediye işçisi	60.388 TL	"	15.1

Fabrikalardan makine sesinden
önce *İşçinin Sesi* gelecek!
Yıl: 13, Sayı: 346, 20 Ocak 1988

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL

Tek büyük işçi sınıfı!
Tek silah illegal parti!
Tek yol devrim!

İşçinin sınıf savaşımı,
1987 yılında rekorlar kırarak,
burjuva legalitesinin çeperlerini yırtarak,
sıçrayarak gelişti.

İŞÇİNİN SAVAŞ YILI 1987 VERİLER

-I-

Yıldız Çalışma Gurubu

1987, işçi hareketi açısından önemli bir dönemeç noktası oldu. Sınıf savaşımı eğrisi, dikleşerek tırmanışa geçti. Bu gelişmeyi, 1987 yılının, grev, eylem ve toplu sözleşmeleri somut olarak gösteriyor. Bu amaçla hazırladığımız verisel dökümü, bu sayımızda yayınlamaya başlıyoruz.

1987 yılını kendi içinde ele almaya başlamadan önce, bu yılın, nasıl bir tarihsel çerçeve içine oturduğunu göstermek istedik. Bu amaçla, grevdeki işyerleri, grevci işçi ve grevde geçen işgünü sayılarının, 1963-1987 arasını kapsayan bir dökümünü*(Tablo 1)* ve bu dökümün, çeşitli grafiklerini *(Grafik 1, 2, 3)* verdik.

Bunlardan neler yansıyor?

Bir kez, greve çıkan işyeri sayısı, Türkiye tarihinde en yüksek düzeye, 1987'de ulaşmıştır. 1987'de, 353 işyerinde grev olmuştur. Tarihte en yüksek sayı ise, 1980'de, 227 işyeridir.

Ikincisi, 1987'de, grevci işçi sayısı, 1975 ve öncesinden yüksektir. 1975 sonrasında ise, 1978'i geçmiştir. 1987'deki grevci sayısının geride bıraktığı yılların çoğunluğu, devrimci durum yıllarıdır. Yani, şu anda daha devrimci durum gelmeden, devrimci durum yıllarının bazı düzeyleri aşılmıştır.

Üçüncüsü, grevde geçen işgünü sayısında da benzer bir durum vardır. Bunun için, ayrıca, küçük bir karşılaştırma tablosu daha yaptık *(Tablo 2)*. Her iki tablodaki verilerden yansıyan şudur:

1976-1977 yılları devrimci durumun doruğa ulaştığı yıllardır. Özellikle, yığınsal ve militan grevlerin gerçekleştiği, gerçek ücretlerin en yüksek düzeyine ulaştığı 1977 yılında, 60 bin dolayında işçinin, 167 işyerinde sürdürdüğü grevlerde, işgünü kaybı 5,8 milyon dolayındadır. 1987 yılında, henüz devrimci durum yokken, bunun yarısından az sayıda (28 bin dolayında) işçinin, iki kat daha fazla işyerinde (353 işyerinde) sürdürdüğü grevlerde ise 2,3 milyon işgünü yitirilmiştir.

Dördüncüsü, yukarıda değinilen üç gösterge açısından da, 1987'deki artış hızı, yalnızca 1977 yılının hemen

öncesindeki dik tırmanışın gerisinde kalmaktadır. Öteki bütün dönemlerden hızlıdır.

Şimdi bir de 1980 sonrasına kendi içinde bakalım.

1983'de grev yok! 1984'de 4 greve 561 işçi katılmış 1985'de grev sayısı 5 kat artarak 21 olmuş. Grevci işçi sayısı da 4,5 kat artarak 2410'a varmış.

1986'da 20 grev, 1984'e göre 10 kat daha fazla katılımla, 5 bin 639 işçiyle gerçekleşmiş. Grevlerin bazıları

TABLO 1
GREVLER TABLOSU[1]

Yıllar	Grevdeki İşyeri	Grevci İşçi	Grevde geçen İşgünü
1963	7	1 374	12 255
1964	81	6 608	192 842
1965	43	5 573	240 554
1966	39	10 401	409 809
1967	91	8 162	203 779
1968	59	8 098	192 196
1969	82	23 190	357 799
1970	111	25 963	260 338
1971	97	20 016	295 950
1972	14	7 158	147 585
1973	22	12 284	479 857
1974	45	21 046	470 088
1975	90	25 389	1 102 682
1976	105	32 899	1 768 201
1977	167	59 889	5 778 205
1978	175	27 208	1 598 905
1979	190	39 901	2 217 347
1980	227	46 216	5 408 618
1984	4	561	4 947
1985	21	2 410	194 296
1986	12	5 639	234 940
1987	353	27 992	2 323 068
1988[2]	4	959	14 385

[1] *Bu tabloda Devlet İstatistik Enstitüsü'nün* İstatistik Yıllığı'*nı temel aldık.*

Elimizde üç farklı veri vardı: DİE, Çalışma Bakanlığı ve Hürriyet. Hürriyet'*in verilerini doğrulayamadığımız için, geçmiş sayılarımızda kullanmış olmamıza karşın, dışarda bıraktık.*

DİE, yıllardır sürekli Türk-İş Araştırma Müdürlüğü'nün verilerini kaynak alıyor. Çalışma Bakanlığı ise kendi eline ulaşan bilgilere dayanarak bir istatistik çıkarıyor, TİSK'in bile eleştirisini alıyor.

DİE'yi kaynak olarak almamızın başlıca nedenleri şöyle:

1- Çalışma Bakanlığı istatistikleri, siyasal rüzgarlara göre çeşitli sahteciliklerin yapıldığı istatistiklerdir. DİE'nin bu *istatistiği ise, geçmiş yılların yayınları ile kontrol edince, kendi içinde* tutarlılık *taşıyor.*

2- 1977 ve 1980 yılları yığınsal ve uzun grevlere sahne oldu. Bunun, grevci işçi sayısına ve grevde geçen işgünü sayısına tutarlı yansıması gerekiyordu. Oysa Çalışma Bakanlığı istatistiği burada tutarsızlık içindedir.

3- Elimizde daha güvenilir üçüncü bir kaynağın olmaması, DİE ve ÇB arasında bir seçim yapmamızı zorunlu kıldı. Bu nedenle, doğruya daha *yakın olduğunu düşünerek DİE istatiğini temel aldık.*

Bu arada, Petrol-İş *yıllığı ile* Petrol-İş Dergisi'*nde her iki kaynağın birlikte kullanıldığını farkettik, Petrol-İş Araştırma Dairesi'nin, çeşitli tutarsızlıkların ve önemli yanlışlıkların önünü almak üzere konuya eğileceğini umuyoruz.*

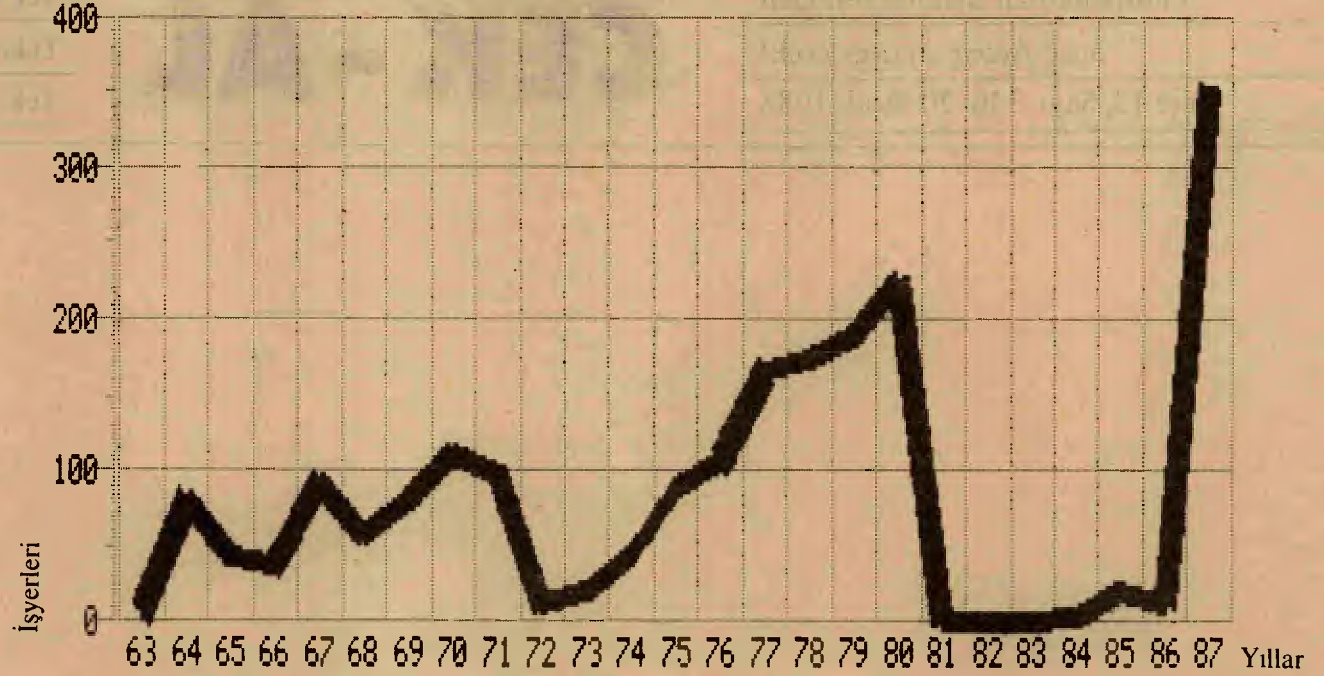
[2] *15 Ocak'a kadar*

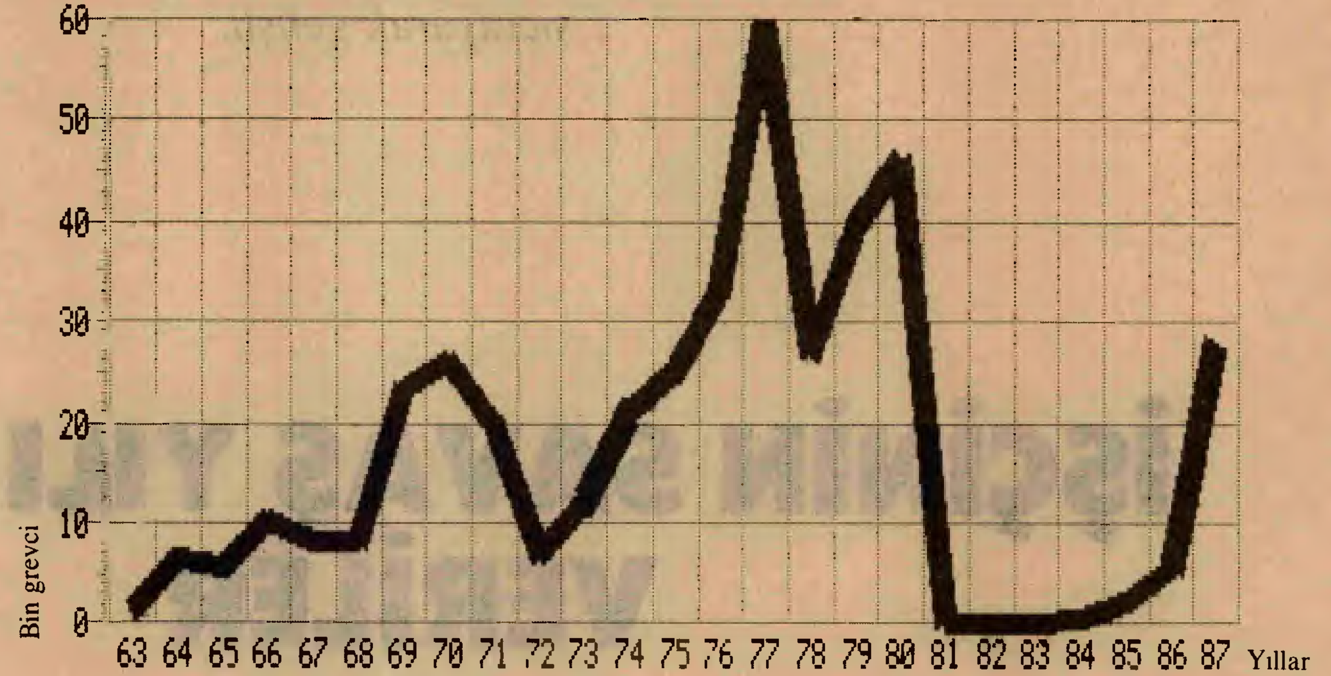
TABLO 2

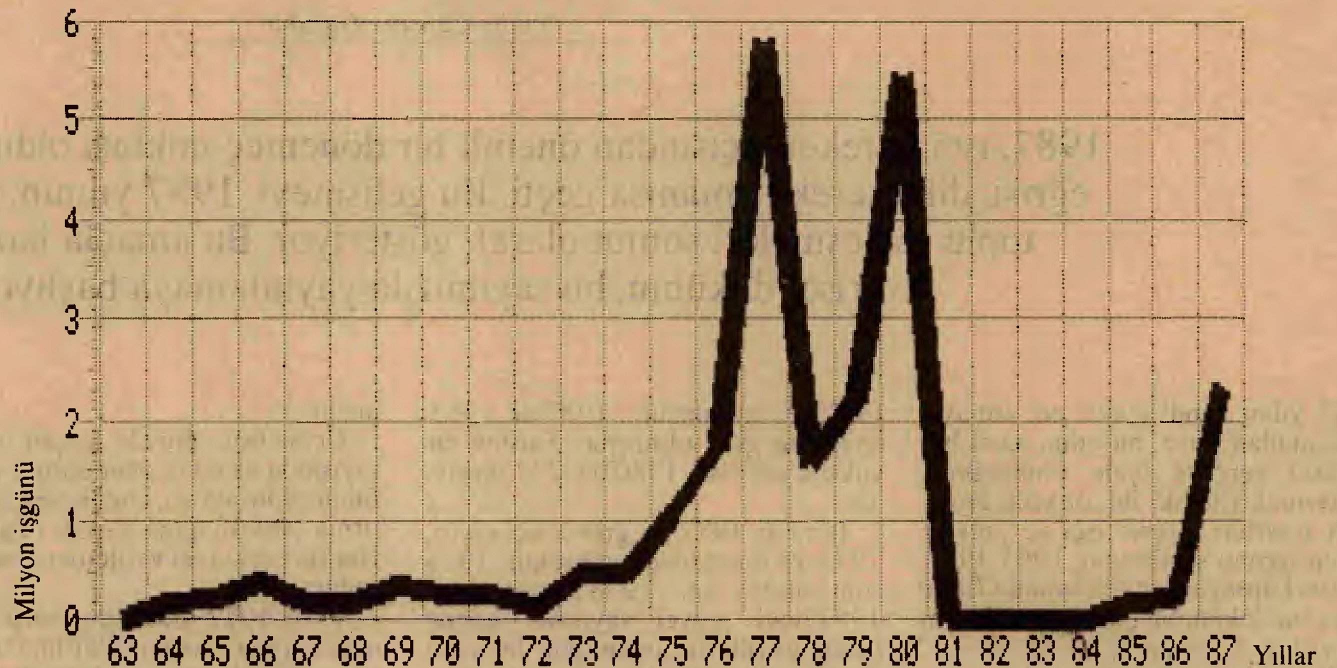
SEÇİLMİŞ BAZI YILLAR İÇİN GREVDE GEÇEN İŞGÜNÜ SAYISI

Yıl	İşgünü
1976*	1 768 201
1977**	5 778 205
1980*	5 408 618
1987	2 323 068

** Devrimci durumun önemli yılları.*
*** Devrimci durumun en tepe noktası*

1987'ye sarkmış.

Asıl sıçrama 1987'de gerçekleşmiştir. 1987 Ocak'ında 6 grevde 4 bin 457 işçi savaşım vermekteyken, bu sayı, haziran sonunda, 211 işyerinde 25 bin 571 işçiye, yıl sonunda ise, 353 işyerinde 27 bin 992 işçiye yükseldi. Buna göre, 1987'de greve çıkan işyeri sayısı 1984'ün 88 katı oldu. Grevci sayısı da 1984'ün 50 katına çıktı.

Grevlerde geçen işgünlerinin sayısı da 1987'deki sıçramayı gösteriyor.

1984 yılında, grevlerde geçen işgünü sayısı 5 bindir. Bu sayı, 1984'e göre, 1985'de 39 kat, 1986'da 47,5 kat ve 1987'de ise 470 kat artmıştır. 1987 yılında, 2,3 milyon işgünü yitirilmiştir.

Bütün bunlar gösteriyor ki, sınıf savaşımı, 1987'de tırmanışa geçmiştir. İşçiler, bütün sendikal engel ve yasaklara meydan okuyarak, sendikaların iyice daraltılmış mali olanaklarına karşın, kararlı ve inatçı bir savaşım sürdürmüşlerdir. 1987 yılı bir dönemeç noktasıdır.

Bu dönemeçteki birçok veri, geçmişteki devrimci durum yıllarını geride bırakmıştır. Bu, yeni bir devrimci dalganın yaklaştığını ve yaklaşan devrimci dalganın burjuvaziye, 1980 öncesini mumla aratacağını müjdelemektedir. Öyle görünüyor ki, Türkiye işçi sınıfı, hedefe doğru yola çıkmıştır, ilerlemektedir ve 1988, bunu çok daha canlı olarak gösterecektir.

1987'de savaşım eğrisi dikleşti

Bir önceki sayfamızda yer alan grafiklerde de görüldüğü gibi, 1987'de, işçi sınıfının savaşım eğrisi dikleşmiştir. Bu eğrinin çeşitli özelliklerini, bu çek-al dizisinde ele alacağız.

1987'deki grevlere ilişkin, bulabildiğimiz tüm verilerin dökümünü, *Tablo 3*'te verdik. 1987'nin bir dönüm noktası olduğunu, bu tablonun büyüklüğü, başlıbaşına gösteriyor. Kaldı ki, inşaat işkolunda, 1987'de üç kez yapılan ve yasa-dışı grevden başka birşey olmayan eylemleri buraya katmadık. Onları eylemler arasında ele alacağız.

1987 yılında, 353 işyerinde yapılan grevlere, 27 bin 992 işçi katılmıştır. Bu grevlerde geçen işgünü sayısı, 2,3 milyon olmuştur. Bu, grevci işçi başına ortalama 83 işgünü etmektedir. Yani, grevler, ortalama olarak, üç aydan fazla sürmüştür.

Burjuvazinin grevi düzenlemek değil, yasaklamak üzere yasa koyduğu, onun uzantılarının "bu yasalarla grev yapılmaz" deyip durduğu koşullarda, çok sayıda, hem de uzun grev yapılmıştır. Bu, sınıfın kararlı ve inatçı bir savaşım yürüttüğünü çok güzel göstermektedir.

Nitekim, demiryolu işçilerinin, haziran ayında, greve çıkılacağı gün sözleşme bağlayan Demiryol-İş yönetimini protesto ederken, "greve çıkarak alacağımız beş kuruş, grevsiz on kuruştan daha iyiydi" demeleri de aynı yönde güzel bir göstergedir.

Tablo 3'ü temel alarak, grevlerin, işkolu ve sendikaya, işyeri büyüklüklerine ve illere göre dağılımını gösteren, ayrı tablolar yaptık. Bu tablolar göstermektedir ki, kararlılık ve inat, oldukça yaygın bir tabandan fışkırmaktadır.

Tablo 4 ve *Çizim 1*, grevlerin coğrafi dağılımını veriyor. Bunlardan da görüldüğü gibi, 1987'de, grevlerin büyük çoğunluğu, ekonominin kalbi

TABLO 3

1987 YILI İÇİNDE YAPILAN GREVLER

İşkolu	İşyeri	Sendika[1]	İşçi	Başladığı tarih	Bittiği tarih	Toplam kaç gün sürdüğü[2]	Grevde geçen işgünü[8]
Ağaç	Kartal Sunta, İstanbul	Ağaç-İş(T)	190	28 Aralık[3]	5 Ocak	5	950
Petr/Kimy/Last	Dora Plastik, İstanbul	Laspetkim-İş(B)	232	5 Ocak	12 Şubat	38	8 816
Banka-Sigorta	Şeker Sigorta, üç il	Basisen(T)	174	15 Ocak	16 Şubat	32	5 568
Metal	Netaş, İstanbul	Otomobil-İş(B)	2 650	18 Kasım[3]	18 Şubat	49	129 850
Petr/Kimy/Last	Derby Lastik, İstanbul	Laspetkim-İş(B)	1 200	17 Aralık[3]	1 Nisan	90	108 000
Metal	Süper Dizel, İstanbul	Otomobil-İş(B)	11	5 Mayıs[3]	28 Mayıs	148	1 628
Petr/Kimy/Last	Kauçuk San., İzmir	Petrol-İş(T)	135	18 Şubat	11 Haziran	113	15 255
"	Sarıseki Gübre, İskenderun	Petrol-İş(T)	481	18 Şubat	17 Haziran	119	57 239
"	Polikim Kimya San., Gebze	Petrol-İş(T)	60	2 Mart	9 Temmuz	129	7 740
Dokuma	İmamoğlu İplik Fab., Kula	Öziplik-İş(H)	42	2 Mart	*Çözüldü*	——	———
Gıda	Kemsan, Kayseri[4]	Özgıda-İş(H)	113	6 Mart	25 Mayıs	82	9 266
Ağaç	Kocaeli Mobilya, Kocaeli	Özağaç-İş(H)	102	13 Mart	*Sürüyor*	293	29 886
Petr/Kimy/Last	Pilsa Plastik, Adana	Petrol-İş(T)	271	18 Mart	17 Haziran	91	24 661
"	Polisan Kimya, Gebze	Petrol-İş(T)	325	18 Mart	17 Haziran	95	29 575
"	Pimaş Plastik, Gebze	Petrol-İs(T)	209	18 Mart	17 Haziran	91	19 019
"	Santa Farma, İstanbul	Petrol-İş(T)	127	18 Mart	17 Haziran	91	11 557
"	Deteks Kimya, Kaynarca	Petrol-İş(T)	65	18 Mart	17 Haziran	91	5 915
"	Bürosan, iki işyeri, İstanbul	Petrol-İş(T)	181	18 Mart	17 Haziran	91	16 471
"	Biksan Kâğıthane, İstanbul	Petrol-İş(T)	62	18 Mart	17 Haziran	91	5 642
"	Girişim Tankeri, İstanbul	Petrol-İş(T)	13	18 Mart	17 Haziran	91	1 183
"	Akdeniz Kimya, İzmir	Petrol-İş(T)	67	18 Mart	18 Haziran	92	6 164
"	Çukurova Kimya, Manisa	Petrol-İş(T)	152	18 Mart	18 Haziran	92	13 984
"	Ege Gübre, Aliağa-İzmir	Petrol-İş(T)	242	18 Mart	18 Haziran	92	22 264
"	Fürsan, Köseköy-Kocaeli	Petrol-İş(T)	187	18 Mart	17 Haziran	91	17 017
"	Gübre Fab, Yarımca-Kocaeli	Petrol-İş(T)	395	18 Mart	17 Haziran	91	35 945
"	Başak I, Yarımca-Kocaeli	Petrol-İş(T)	3	18 Mart	17 Haziran	91	273
"	Başak II, Yarımca-Kocaeli	Petrol-İş(T)	5	18 Mart	17 Haziran	91	455
"	Akdeniz Gübre, Mersin	Petrol-İş(T)	745	18 Mart	1 Temmuz	105	78 225
"	Kav Orman San., Orhangazi	Petrol-İş(T)	157	18 Mart	17 Haziran	91	14 287
"	Kav-Türkay, İstinye-İstanbul	Petrol-İş(T)	197	18 Mart	17 Haziran	91	17 927
"	Taysan, Bursa	Petrol-İş(T)	42	20 Mart	17 Haziran	89	3 738
Çim/Top/Cam	Kılıçoğlu Tuğla, Eskişehir	Kristal-İş(T)	560	20 Mart	19 Ağustos	152	85 120
Petr/Kimy/Last	Çizmeci Kauçuk, Kartal	Petrol-İş(T)	188	20 Mart	17 Haziran	89	16 732
Metal	Şentürk Çelik Döküm, İzmir	Türk Metal(T)	19	24 Mart	24 Haziran	91	1 729
Petr/Kimy/Last	Habaş Sın. Tıb. Gaz, Ankara	Petrol-İş(T)	25	31 Mart	17 Haziran	78	1 950
"	Ortaş Orman Ürün., Balıkesir	Petrol-İş(T)	45	31 Mart	18 Haziran	79	3 555
"	Bursa Akü, Bursa	Petrol-İş(T)	269	31 Mart	17 Haziran	78	20 982
"	Habaş Sın. Tıb. Gaz, Bursa	Petrol-İş(T)	15	31 Mart	17 Haziran	78	1 170
"	Bayer Tarım İlaçları, Gebze	Petrol-İş(T)	130	31 Mart	17 Haziran	78	10 140
"	BASF-Sümerbank, Gebze	Petrol-İş(T)	139	31 Mart	17 Haziran	78	10 842
"	Emin-İş Kimya San., Gebze	Petrol-İş(T)	110	31 Mart	17 Haziran	78	8 580
"	Marshall Boya, Gebze	Petrol-İş(T)	347	31 Mart	17 Haziran	78	27 066
"	Yasaş Boya, Gebze	Petrol-İş(T)	199	31 Mart	17 Haziran	78	15 522
"	ÇBS Boya-Kimya, Alibeyköy	Petrol-İş(T)	143	31 Mart	17 Haziran	78	11 154
"	Habaş Sın. Tıb. Gaz, Topkapı	Petrol-İş(T)	65	31 Mart	17 Haziran	78	5 070
"	EAS Akü, Kartal-İstanbul	Petrol-İş(T)	133	31 Mart	17 Haziran	78	10 374
"	Mutlu Akü, Kartal-İstanbul	Petrol-İş(T)	1 148	31 Mart	17 Haziran	78	89 544
"	Çelik Akü, Pendik-İstanbul	Petrol-İş(T)	104	31 Mart	17 Haziran	78	8 112
"	ÇBS Boya-Kimya, İstanbul	Petrol-İş(T)	152	31 Mart	17 Haziran	78	11 856
"	Habaş Sın. Tıb. Gaz, Kartal	Petrol-İş(T)	83	31 Mart	17 Haziran	78	6 474
"	Ege Kimya, Kâğıthane	Petrol-İş(T)	147	31 Mart	17 Haziran	78	11 466
"	Organik Kimya, Kemerburgaz	Petrol-İş(T)	49	31 Mart	17 Haziran	78	3 822
"	Ege Kimya, Alibeyköy	Petrol-İş(T)	26	31 Mart	17 Haziran	78	2 028
"	DYO Akril Kimya, Bornova	Petrol-İş(T)	19	31 Mart	18 Haziran	79	1 501
"	DYO ve Sadolin A.Ş., Bornova	Petrol-İş(T)	334	31 Mart	18 Haziran	79	26 386
"	DYO Durmuş Yaşar, Bornova	Petrol-İş(T)	295	31 Mart	18 Haziran	79	23 305
"	Dewelux Boya, Bornova	Petrol-İş(T)	161	31 Mart	18 Haziran	79	12 719
"	ETAŞ, Halkapınar-İzmir	Petrol-İş(T)	170	31 Mart	18 Haziran	79	13 430
"	Etap Makina Kalıp, İzmir	Petrol-İş(T)	136	31 Mart	18 Haziran	79	10 744
"	İzmir Yatak Sünger, Manisa	Petrol-İü(T)	44	31 Mart	18 Haziran	79	3 476
"	Ansa, Köseköy-Kocaeli	Petrol-İş(T)	147	31 Mart	17 Haziran	78	11 466
"	Habaş Sın. Tıb. Gaz, Kocaeli	Petrol-İş(T)	43	31 Mart	17 Haziran	78	3 354
"	Habaş Sın. Tıb. Gaz, Bilecik	Petrol-İş(T)	22	31 Mart	17 Haziran	78	1 716
"	Asit San., A.Ş., Arifiye	Petrol-İş(T)	27	31 Mart	17 Haziran	78	2 106
"	Fital-İş Kimya San., Gebze	Petrol-İş(T)	26	1 Nisan	17 Haziran	77	2 002
"	Rodkimsan., Gebze	Petrol-İş(T)	27	16 Nisan	17 Haziran	62	1 674
"	Setaş Kimya, İstanbul	Petrol-İş(T)	13	16 Nisan	17 Haziran	62	806
"	Pe-Re-Ja İ.Kimya, Bakırköy	Petrol-İş(T)	63	16 Nisan	17 Haziran	62	3 906
"	Tek Plastik San., Kartal	Petrol-İş(T)	24	16 Nisan	17 Haziran	62	1 488
"	Plastifay Kimya, Kâğıthane	Petrol-İş(T)	103	16 Nisan	17 Haziran	62	6 386
"	Selkim, Nazilli-Aydın	Petrol-İş(T)	34	16 Nisan	18 Haziran	63	2 142
"	Habaş Sın. Tıb. Gaz, Yarımca	Petrol-İş(T)	35	24 Nisan	17 Haziran	53	1 855
Karayolu Taş.	Tuzcuoğlu, üç il	Tümtis(T)	200	28 Mayıs	30 Mayıs	2	400
Metal	Kale Kilit, Kale Vida, İstanbul	Otomobil-İş(B)	733	12 Mayıs	17 Haziran	30	21 990
Petr/Kimy/Last	Habaş Sın. Tıb. Gaz, Pınarbaşı	Petrol-İş(T)	27	5 Haziran	17 Haziran	12	324
Karayolu Taş.	Şudesan[5], Ambarlı	Tümtis(T)	32	13 Haziran	18 Haziran	5	160
Petr/Kimy/Last	Doğu İlaç, İstanbul	Petrol-İş(T)	160	23 Haziran	30 Temmuz	37	5 920
Deri	124 Deri İşyeri	Deri-İş(T)	3 500	24 Haziran	29 Ekim	129	451 500
Çim/Top/Cam	May Yapı, Büyükçekmece	Kristal-İş(T)	25	26 Haziran	18 Ağustos	53	1 325
Çim/Top/Cam	Veziroğlu, Halkalı	Kristal-İş(T)	40	26 Haziran	30 Temmuz	34	1 360
Metal	Seydişehir Alüminyum	Türk Metal(T)	5 500	30 Haziran	29 Ağustos	60	330 000
Metal	Antalya Ferro Krom	Türk Metal(T)	600	30 Haziran	29 Ağustos	60	36 000
Petr/Kimy/Last	Big Plastik, İstanbul	Petrol-İş(T)	19	22 Temmuz	5 Aralık	136	2 584
Basın ve Yayın	DMO, İstanbul	Basın-İş(T)	164	31 Temmuz	19 Kasım	112	18 368
Ticaret vb.	Migros, 33 işyeri	Tezkoop-İş(T)	875	20 Ağustos	29 Aralık	132	115 500
Karayolu Taş.	Nakliyat Ambarları, 104 işyeri	Tümtis(T)	1 100	16 Eylül	*Sürüyor*[6]	106	116 600
Petr/Kimy/Last	Doğu Galvaniz, İstanbul	Petrol-İş(T)	77	17 Eylül	*Sürüyor*	107	8 239
Kâğıt	DMO, İzmit	Selüloz-İş(T)	206	17 Ekim	3 Ocak[7]	75	16 068
Gıda	Lezzo Atom Kimya, İstanbul	Özgıda-İş(T)	80	5 Kasım	*Sürüyor*	56	4 480

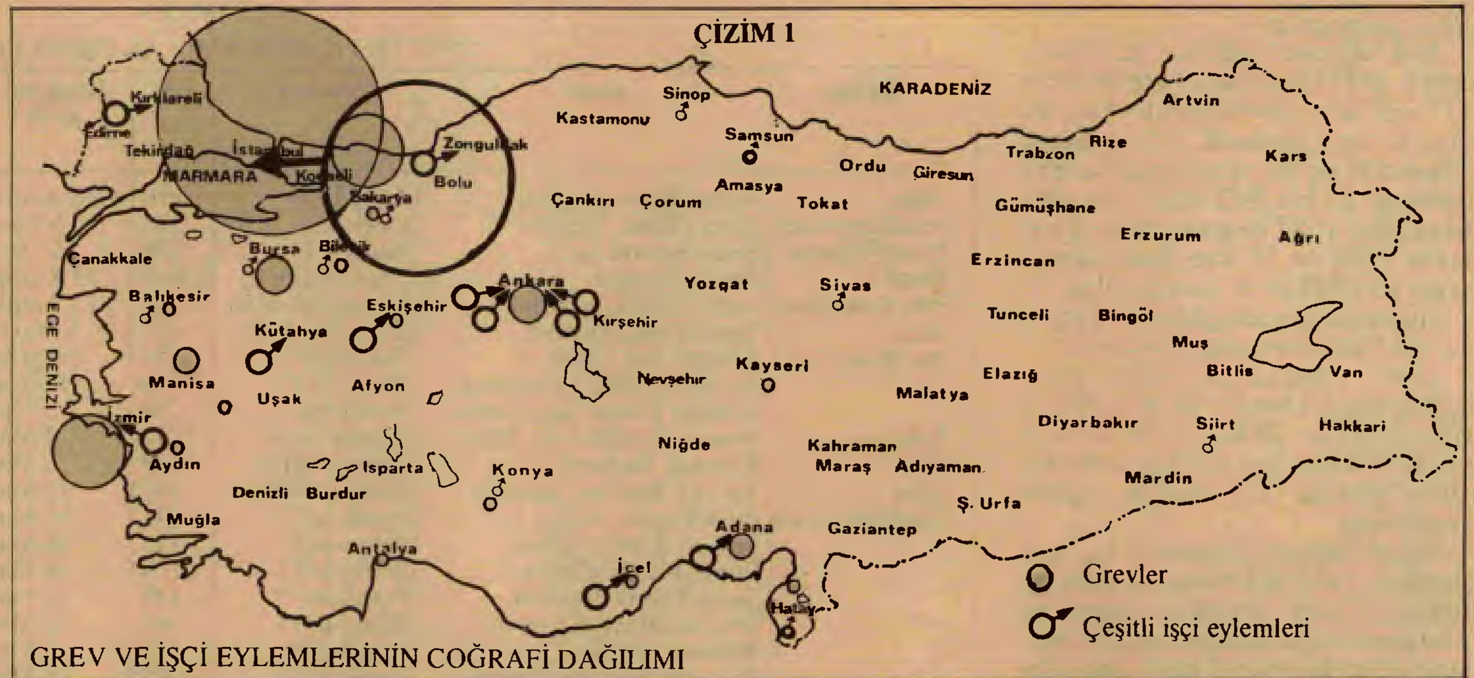
[1] (T) Türk-İş, (H) Hak-İş, (B) Bağımsız [2] 1987 yılında geçen süre [3] 1986 yılı [4] Kayseri'de 10 yılın ilk grevi [5] Grev mahkeme kararıyla kaldırıldı [6] Sözleşmeye yanaşmayan işyerlerinde, 700 işçi greve devam ediyor [7] 1988 yılı [8] Fazla çalışma süreleri hesaba katılmadan

TABLO 4

GREVLERİN
COĞRAFİ DAĞILIMI

İl	Grev sayısı
İstanbul	300
Kocaeli	18
İzmir	12
Ankara	4
Bursa	4
Manisa	3
Adana	2
Sakarya	1
Bilecik	1
Balıkesir	1
Hatay	1
Konya	1
Antalya	1
Aydın	1
İçel	1
Kayseri	1
Eskişehir	1

ÇİZİM 1

GREV VE İŞÇİ EYLEMLERİNİN COĞRAFİ DAĞILIMI

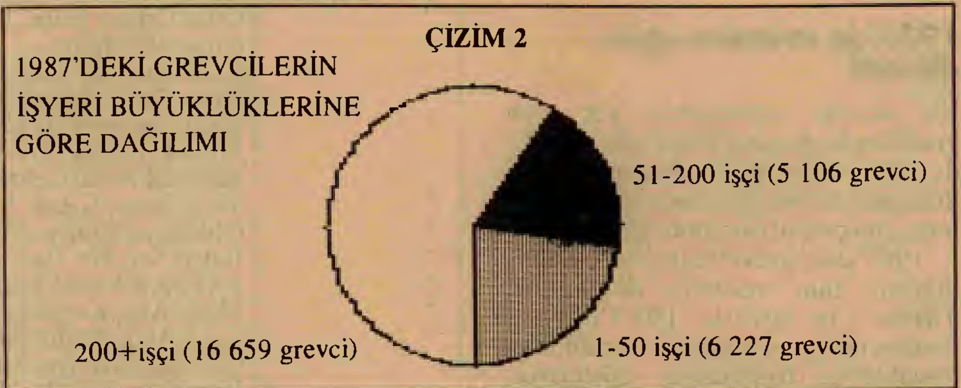

TABLO 5

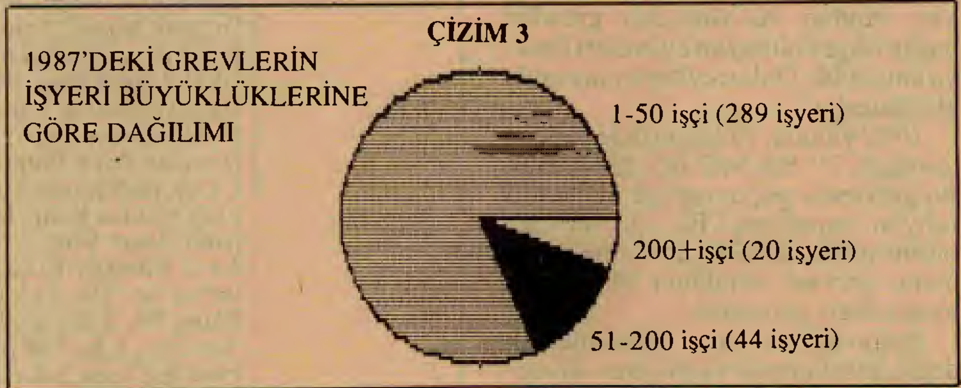
İŞYERLERİ BÜYÜKLÜKLERİ,
GREVLER VE GREVLERDE GEÇEN
İŞGÜNÜ SAYISI (1987)

İşyeri Büyüklüğü	Grev sayısı	Grevci işçi sayısı	Grevde geçen işgünü sayısı
1-50 işçi	289	6 227	733 004
51-200 işçi	44	5 106	402 499
201 + işçi	20	16 659	1 187 565
TOPLAM:	353	27 992	2 323 068

ÇİZİM 2

ÇİZİM 3

olan İstanbul-İzmit yöresinde, önemli bir bölümü de İzmir'de yapılmıştır. Ancak, hızla öteki yörelere taşmış, eskiden adı geçmeyen yerlerde grevler gerçekleşmiştir. Örneğin Konya, belki de tarihinin ilk grevini yaşarken, Kayseri'de son 10 yılın ilk grevi yapılmış, Kula'da bütün olumsuzluklara karşın grev başlatılmış, Kütahya yoğun işçi-işveren çatışmalarına sahne olmuştur.

Tablo 5, Çizim 2 ve *Çizim 3,* grevlerin, işyeri büyüklüklerine göre dağılımını veriyor. Bunlardan görüyoruz ki, 1987'de, 50'den az işçi çalıştıran işyerlerinde çalışan binlerce işçi, 289 işyerinde, uzun ve militan bir grev savaşımı yürütmüştür. Starçenkov'ların, Yağcı'ların, "işçi" saymadıkları bu işçilerin kararlılıkları, 1987 yılında savaşımın gelişmesinde ve yaygınlaşmasında önemli bir rol oynamıştır.

Tablo 6'da, grevlerin işkollarına ve sendikalara göre dağılımı verilmektedir. Buradan görüldüğü gibi, en hareketli işkolları, petrol-kimya-lastik, deri, metal ve kara taşımacılığı olmuştur. Bir de burada görülmeyen, inşaat işkolu vardır. Ama hareketlilik yalnızca bu işkollarında kalmamış, çok çeşitli işkollarına dağılmıştır.

Grevlerin sendikalara dağılımı ise şöyledir: Greve çıkan işçilerin, 22 bin 797'si Türk-İş'te, 4 bin 826'sı bağımsız sendikalarda, 337'si de Hak-İş'te örgütlüdür. Yani, hareketlilik, sendikalar açısından da yaygın bir dağılım göstermektedir.

Böylece, verilerden buraya dek çıkardığımız iki ana sonuç, 1987'de işçi sınıfının karalılığı ve inatçılığı ile, bu karalılığın, çeşitli açılardan oldukça yaygın bir tabandan fışkırıyor olmasıdır.

(Devam edecek)

TABLO 6

GREVLERİN İŞKOLLARINA VE SENDİKALARA GÖRE DAĞILIMI (1987)

Greve çıkmış işkolları	Greve çıkmış işyeri sayısı	Greve çıkmış sendikalar[1]	Greve çıkmış toplam işçi sayısı	Grevde geçen toplam işgünü sayısını
03 Petrol/Kimya/Lastik	2	Laspetkim-İş (B)	1 432	116 816
	65	Petrol-İş (T)	9 644	811 761
04 Gıda	2	Özgıda-İş (H)	193	13 746
06 Dokuma	1	Öziplik-İş (H)	42	Grev çözüldü
07 Deri	124	Deri-İş (T)	3 500	451 500
08 Ağaç	1	Ağaç-İş (T)	190	950
	1	Özağaç-İş (H)	102	29 886
09 Kağıt	1	Selüloz-İş (T)	206	16 068
10 Basın ve yayın	1	Basın-İş (T)	164	18 368
11 Banka ve sigorta	1	Basisen (T)	174	5 568
12 Çimento, toprak, cam	3	Kristal-İş (T)	625	87 805
13 Metal	3	Türk Metal (T)	6 119	367 729
	4	Otomobil-İş (B)	3 394	153 468
17 Ticaret, vb.	33	Tezkoop-İş (T)	875	115 500
18 Kara taşımacılığı	2	Tümtis (T)	1 300	117 000

[1] *(T) Türk-İş üyesi (H) Hak-İş üyesi (B) Bağımsız*

Sendikalar gözlerini milyonlarca sendikasız işçinin örgütlenmesine çevirmelidirler

Sendikasız işçi de örgütl nsin birliğimiz güçl nsin

"Sendikalar kendilerini bütün işçi sınıfının savunucuları ve temsilcileri olarak görüp ona göre davranırken, üye olmayanları kendi saflarına kazanmamazlık edemezler. Onlar, istisnai koşulların güçsüz bıraktığı tarım işçileri gibi en kötü ücret alan işçilerin çıkarlarını dikkatle kollamalıdırlar. *Onlar, çabalarının dar görüşlü ve bencil olmaktan uzak olduğuna, zulüm altındaki milyonların kurtuluşunu amaçladıklarına bütün dünyayı ikna etmek zorundadırlar."*

Hasan Öcal

Sendikal birlik uzun bir süredir işçi sınıfının gündeminde önemli yer tutmakta, çeşitli bölücü çabalara karşı, sendikalı işçilerin Türk-İş'te birliği pekişmektedir. Ne var ki, sendikalı işçiler arasında sendikal birlik istemi güçlenirken, öte yanda milyonlarca işçi, henüz sendikasızdır. Bu, sınıfın bir bütün olarak birliğini engeller.

Sendikalaşma oranı düşüktür

Çalışma Bakanlığı'nın Temmuz 1987 istatistikleri, bütün eksiklik ve yanlışlıklarına karşın, işçi sınıfının sendikalaşma oranındaki düşüklüğü göstermeye yetiyor.

Sendikalaşma oranının oldukça yüksek olduğu, madencilik, petro-kimya, demiryolu ve havayolu taşımacılığı gibi işkollarında bile, *sendikasız işçi oranı* yüzde 30'lara varıyor. Bu, oldukça yüksek bir orandır. 350 bin dolayında işçinin çalıştığı bu işkollarında 105 bin işçi sendikasızdır.

Tarım ve ormancılık, deri, ağaç, basın ve yayın, inşaat, ticaret, büro, eğitim, güzel sanatlar, kara taşımacılığı gibi işkollarında ise durum çok daha ciddidir. Bu işkollarının her birinde sendikalaşma oranı yüzde 25'in altındadır. 1 milyon işçinin çalıştığı inşaat işkolunda, sendikalaşma oranı yüzde 14,5 gibi son derece düşük bir düzeydedir. 1 milyon 500 bin işçinin çalıştığı tarım ve ormancılık işkolunda ise bu oran yüzde 6,3'e düşmektedir.

Sendikalaşma oranının düşük olduğu işkollarında çalışan işçi sayısı, yaklaşık olarak 3 milyona varmaktadır. Bu durum genel sendikalaşma oranını aşağıya çekici etki yapmaktadır. 28 işkolu için genel sendikalaşma oranı, yüzde 36,8'dir. Sayılara vurursak, 5 milyon 85 bin 548 çalışan işçinin 3 milyon 210 bin 582'si *sendikasız* durumdadır.

Toplam işçi sayısı ile sendikalı işçi sayısı arasındaki bu açık fark, sendikalaşmayı yaygınlaştırma çalışmalarının işçi hareketi açısından ne denli zorunlu olduğunu iyice gözler önüne sermektedir. Dev bir güç, örgütlenmenin en ilkel biçiminden, sendikal örgütlenmeden yoksundur.

Burjuvazi sendikalaşmayı yaygınlaştırma çalışmalarını önleyebilmek için, çeşitli yasal engeller getirmektedir. Sendikaya noter aracılığıyla üye olunabilmesi, üstelik noter vb. bürokratik işlemlerin masraflarının artırılması, sözleşmeli personel uygulaması, geçici işçi çalıştırarak, ya da taşaron firma kullanarak sendikalaşma çabalarını etkisiz kılma, işçileri memur statüsüne alma girişimleri, öğretmenlerin, teknik ve tüm öteki kamu görevlilerinin sendikal haklardan yoksun bırakılması, burjuvazinin sendikalaşmayı önleme çabalarının çeşitli örnekleridir.

Öte yandan, sendikal harekette, varolan, "küçük işyerlerini kollama, kayırma" eğilimi, küçük işyerlerinde örgütlenmemeye varmaktadır. Bu tutum da sendikalaşmanın yaygınlaştırılması çalışmalarının önünde aşılması gereken bir engeldir.

Özellikle küçük işyerlerinde ve tarım işkolunda sendikalaşma oranının düşük olması, işli-işsiz işçi dayanışmasının yeterli olmaması, işçi sınıfının genel olarak savaşım gücünü kırmakta, birliğini bölücü, parçalayıcı etki yapmaktadır. Bu durum sınıfın kısa ve uzun erimli çıkarları açısından son derece olumsuz sonuçlara yol açarken, burjuvazinin çıkarları açısından, oldukça elverişli koşullar yaratmaktadır.

İşli, işsiz, tüm sendikasız işçilerin sendikalaştırılması burjuvaziye karşı savaşımında işçi sınıfının yerine getirmek zorunda olduğu en önemli görevler arasındadır.

Engelleri aşalım, Sendikalaşalım!

Sendikalar, yalnızca üyelerinin ekonomik-demokratik haklarını savunmakla *yetinmemeli*, işli-işsiz sendikasız işçilerin sendikalaştırılması çalışmalarına hız vermelidirler.

Sendikaların bu görevini Marks şöyle anlatıyor:

"İlk ortaya çıkış amaçları bir yana, sendikalar, şimdi *işçi sınıfının tam kurtuluşunun genel çıkarı için, onun örgütlenme merkezleri* olarak bilinçli davranmasını öğrenmek zorundadırlar." (Marks-Engels, *Seçme Yapıtlar*, İng.basım, c.2, s.82-83) (abç)

Sendikaların dar görüşle ve bencil olmamasını belirten Marks şöyle diyor:

"(Sendikalar-*İ.S.*) kendilerini bütün işçi sınıfının savunucuları ve temsilcileri olarak görüp ona göre davranırken, üye olmayanları kendi saflarına kazanmamazlık edemezler. Onlar, istisnai koşulların güçsüz bıraktığı tarım işçileri gibi en kötü ücret alan işçilerin çıkarlarını dikkatle *kollamalıdırlar*. Onlar, çabalarının dar görüşlü ve bencil olmaktan uzak olduğuna, zulüm altındaki milyonların kurtuluşunu amaçladıklarına bütün dünyayı ikna etmek zorundadırlar." (*agy*) (abç)

Evet, sendikalar örgütlenmeyi bekleyen milyonlarca işçiye el vermelidirler. Özellikle, işgünüyle, ücretiyle, iş koşullarıyla korkunç bir sömürünün yürüdüğü ve sendikalaşma oranının çok düşük olduğu bilinen küçük işyerlerinde, tarım, inşaat vb. işkollarında sendikalaşma acilen yaygınlaştırılmalıdır.

Sendikalı işçiler! Sendikasız işçileri sendikalaştırın!

Sendikasız işçiler! sendikalaşın!

Otomobil-İş genel merkezi, sendika şubelerine *Nokta, Yeni Gündem, Gün* ve *Alınteri*'nden başka yayın alınmasın istiyor.

Uzlaşmacılığı benimsetmek isterken sergilemiş olacaklar

Bugün hiçbir legal yayın işçi sınıfı açısından doğru bir çizgide değildir. Ama yaygın yayın okumanın amacı, işçilerin çeşitli sınıf ve katmanların siyasal görüş ve tutumlarını öğrenmeleridir. Oysa Otomobil-İş genel merkezi "doğruyu okutmaya" çabalıyormuş gibi bir havada, işçilerin öğrenim alanını daraltıp, onlara yanlışı dayatıyor. Hem de işçilere "ne okumak istiyorsunuz" diye sormaya bile zahmet etmeden!

Ülkede yaşam koşulları işçi sınıfı ve emekçi halk için o denli kötüleşti ki, insanlar eve aldığı ekmeği sayar oldu. İşçi sınıfı, gereksinim duyduğu birçok şeyi alamıyor. Günlük gazeteler, haftalık dergiler, siyasal yayın organları bu gereksinimler arasında önemli bir yere sahiptir.

İşçilerin en temel yığın örgütleri olan sendikalar, günlük gazeteden, haftalık, aylık dergilere dek birçok yayının işçilerce okunmasına yardımcı olacak önlemler almalıdırlar.

Bu önlemlerin birisi, sendika binalarının, iş saatleri dışında, akşamları da açık tutulmasıysa, ikincisi de, sendikaların, çıkan *tüm* siyasal yayınları, gazeteleri alması, işçilerin okumasına sunmasıdır.

Bildiğimiz kadarıyla bazı sendikalar bu yönde girişim yapmışlardır. Örneğin Petrol-İş'in bir kütüphanesi vardır. Bağımsız sendikalardan Otomobil-İş de sendika binalarına yayın satın alıyor.

Ancak, Otomobil-İş'in bu yayın alma siyasetinin "ilginç" bir yanı var. Sendika Merkez Yönetim Kurulu, örgüte bir genelge yayınlamış, sendikaya alınacak dergiler hakkında bir saptama(!) yapmış. Bu saptamaya göre, sendika binalarına haftalık olarak yayınlanan dergilerden *Nokta, Yeni Gündem*, aylık dergilerden de *Gün* ve *Alınteri*'nin dışında başka bir dergi *alınmayacakmış*. Başka dergileri şubelere almak için, işçilerin *kendi ceplerinden* para ödemeleri gerekecekmiş.

Otomobil-İş'in şubelerine *yayın* satın alması olumludur. Yayın seçimini, *Nokta* ve *Yeni Gündem* gibi liberal, ve *Gün* ve *Alınteri* gibi sicilli legalist-likidatörlerin, sosyal demokratlaşmakta olan resmilerin iki dergisine *sınırlanması* ise oldukça anlamlıdır.

"Sol" bilinen bır sendikanın genel merkezinin bu tutumu rasgele alınmış olduğu söylenemez. Otomobil-İş sendikasının bu uygulamasının altında bir "niyet" yatmaktadır. Bunca gazete ve derginin yayınlandığı bir ortamda, özellikle *Gün* ve *Alınteri*'nin alınmasında karar kılınması bu niyeti açıkça sergilemektedir.

Gün ve *Alınteri*'nde çevrelenen kesim, "rejimin geleceğini" sorun edinen, burjuvaziyle istikrar sağlamak peşinde giden legalist-likidatör resmilerdir. Otomobil-İş genel merkezinde belli bir etkinliği olan bu legalist-likidatörler, işçilerin en geniş yığın örgütü olan sendikaları burjuvazinin kuyruğuna takmayı, onları bu yolda birer tekke haline getirmeyi istiyorlar. Bunu yapabilmek için de, sendikalarda kendi yayınlarını okutmak ve kendi uyuz görüşlerini aşılamak istiyorlar.

Bugün hiçbir legal yayın işçi sınıfı açısından doğru bir çizgide değildir. Ama yaygın yayın okumanın amacı, işçilerin çeşitli sınıf ve katmanların siyasal görüş ve tutumlarını öğrenmeleridir. Oysa Otomobil-İş genel merkezi "doğruyu okutmaya" çabalıyormuş gibi bir havada, işçilerin öğrenim alanını daraltıp, onlara yanlışı dayatıyor. Hem de işçilere "ne okumak istiyorsun" diye sormaya bile zahmet etmeden!

Otomobil-İş genel merkezi, işçilerin iradesini hiçe saydığı gibi, onların doğruya değil uzlaşmacılığa ulaşmasını istiyor. Ama bu istekleri de onların işçiden kopukluğunu yansıtıyor. Çünkü *Alınteri* ve *Gün*'ü okumak, işçilere uzlaşmacılığı benimsetmeyecek, tam tersine sergileyecektir.

Bu genelgeyi yayınlayanlara sorulsa, eminiz, her yayına para olmadığını söyleyeceklerdir. Ama işçiler onların ne kadar anlamsız şeylere para harcadıklarını biliyorlar. Bu yanıta inanmayacaklar ve şöyle diyeceklerdir:

Sendikaya her çeşit yayının alınması sağlanmalı, işçilerin her görüşün yayınını izlemesine olanak yaratılmalıdır. Sendika binaları işçilerin okuma odası işlevi de görebilmelidir.

Tahir Sümerler

Öğrenciler her geçen gün daha militan eylemlere yöneliyorlar

İŞÇİ SINIFININ YOLU ÖĞRENCİ GENÇLİK İÇİN DE BAŞARI DOLU

Demokratik öğrenci gençliğin savaşımında, eylemlerin düzeyi, öğrencilerin militanlık düzeyinin gerisinde kalmaktadır. Bugün artık "imza toplama, meclise yürüme, milletvekillerine şikayet etme vb." eylem şekilleri eskimiştir. Öğrenciler gerici eğitim sisteminin kaynağına yönelen, daha militan eylemler istiyorlar.

Kemal Fırat

Öğrenci gençlik, özerk-demokratik üniversite savaşımında da, yoğun bir yılı geride bırakıyor. 1987 yılında verilen savaşımın tüm deneyim ve kazanımlarıyla, 1988 yılına giriyor. Bu yıl gerici eğitim sisteminin temellerine vura vura ilerleyecektir.

Önce bir döküm

Öğrencilerin geçen yılı yoğun eylemlilik içinde geçti. "14 Nisan" eylemleri, dernekleşme çalışmaları, Türkiye çapında öğrenci derneklerinin birleştirilmesi çabaları vb. oldu. Yalnızca son üç ayın öğrenci eylemleri şöyledir:

- 20 Ekim 1987'de, Cerrahpaşa'da okuldan uzaklaştırmaları protesto etmek için yemek boykotu yapıldı.

- Kasım ayının başında, Boğaziçi Üniversitesi'ndeki öğrenci yurtlarında, yemeklerin kalitesiz oluşunu protesto amacıyla 500 imzalı dilekçe verildi.

- Yine Kasım ayında İstanbul Üniversitesi öğrencileri, YÖK'ü protesto amacıyla 1500 imzalık dilekçeyi rektörlüğe vermek istediler. Rektör dilekçeyi kabul etmeyince, öğrenciler rektörü istifaya çağırdılar.

- 7 Kasım'da İstanbul öğrenci dernekleri, "harçların, vizelerin kaldırılması, atılmalara son verilmesi ve YÖK'ün kalkması" için imza toplama eylemi başlattılar.

- 19 Kasım'da Trakya Üniversitesi öğrenci derneği 650 kişilik gece düzenledi. Geceyi engellemek isteyen polisin çabaları, yoğun protestolarla boşa çıkarıldı.

- 17 Aralık'ta Yıldız Üniversitesi öğrencileri YÖK'ü protesto amacıyla eylem koydular. Eylemde yemekleri çöpe döktüler, ta bakları, kaşıkları yerlere fırlattılar.

- 23 Aralık'ta Karadeniz Üniversitesi öğrencileri, harçları protesto amacıyla yemek boykotu yaptılar. Rektörün okuldan atma tehdidine rağmen öğrenciler kararlı davrandılar.

Yalnızca son üç ayın eylemleri, öğrenci gençliğin haklı savaşımının yoğunlaştığının göstergesidir. Yemek boykotları, dilekçeler, oturma eylemleri günlük olaylar haline gelmiştir. Kaldı ki, bu tür eylemler, öğrenci tabanın militanlık düzeyini tam yansıtmıyor, onun gerisinde kalıyor.

Öğrenciler çok daha aktif bir savaşımdan yanadırlar. Bu ise ülkede hızla sertleşen devrim rüzgarının habercisidir. Sınıf savaşımında devrim-karşı devrim dengesinin, işçi sınıfının lehine değiştiğinin göstergesidir.

Rüzgarın habercisi

12 Eylül'de karşı-devrim, devrimci güçlerin hazırlıksızlığından yararlanarak geldi. Monolitik yapısını, en azgın saldırı ve yöntemlerle ancak üç yıl kadar sürdürebildi. Faşist devlet şekli, işçi sınıfının, emekçi halkın hoşnutsuzluğu karşısında işlemez hale geldi. Faşizm çözüldükçe işçi sınıfı demokrasi için kıran kırana savaşıma girişti. Şanlı NETAŞ grevi, DERBY grevi, ardarda başarıyla sonuçlandı, yüzbinlik işçi mitingleri yapıldı. İşçi sınıfı, demokrasi savaşımında belirleyici güç olduğunu bir kez daha gösterdi.

Türkiye'de herşey işçi sınıfına göre hesaplanıyor. Burjuvazi, işçi sınıfının savaşımından ölesiye korktuğunu sık sık ağzından kaçırıyor. Hatta işçi sınıfının savaşımını soysuzlaştırsın diye, sosyalist ülkelerden "Yağcılar" ithal ederek, işçi sınıfının gereksinimlerine bu ithal mallarıyla yanıt vermeye çalışıyor.

İşçi sınıfı, verdiği demokrasi savaşımıyla, toplumun diğer ezilen kesimlerini de harekete geçirmiştir. Burjuvazi kendi yanından yoğun çalışırken, işçi sınıfı da kendi müttefiklerini arkasına diziyor. Öğrenciler işçi sınıfının kabaran öfkesini, öncü rolünü, devasa gücünü görüyorlar. İşçi sınıfının yönlendirmesiyle eylemliliklerini yükseltiyorlar.

Rusya'da devrimci durumun hızla yükseldiği bir dönemde yayınlanmaya başlayan *Öğrenci* dergisinde çıkan bazı yazılarla ilgili olarak yazdığı 1903 tarihli bir mektubunda Lenin şöyle diyor:

"Öğrenciler, aydın topluluğunun en duyarlı kesimidir. Aydın topluluğuna aydın denmesinin nedeni de tüm toplumdaki siyasal gurupları ve sınıf çıkarlarını en kesin, en kararlı, en bilinçli bir şekilde yansıtması ve ifade etmesidir." (Lenin, *Gençlik Üzerine*, İng. basım, s.82-83)

Aynı mektupta Lenin, öğrenci siyasal guruplaşmalarının toplumdaki siyasal guruplaşmalarla üst üste düştüğünü belirterek şöyle devam ediyor:

"Öğrencilerin siyasal guruplaşması, tüm toplumun siyasal guruplaşmasına tekabül etmeseydi, öğrenciler, öğrenci olmazlardı." *(agy)*

Öğrenciler toplumun duyarlı bir kesimidir. Rüzgarın nereden estiğini çabuk hissederler ve bu hislerini kesin bir şekilde dile getirirler.

Burjuvazinin hesapları

Burjuvazi, işçi sınıfının savaşımından ölesiye korkmakta, müttefik kazanmaması için uğraşmaktadır. Öğrenci gençlik işçi sınıfının devrimci yolundan yürümesin diye her türlü çabayı harcamaktadır. Bir yandan, polisiyle, askeriyle saldırırken, öte yandan da, hem bayat sosyal demokratlar eliyle, hem de öğrencilerin arasında tutunmaya çalışan *Yarın*'cı yeni sosyal demokratlar eliyle savaşımı burjuva sınırlar içine hapsetmeye çalışmaktadır.

SHP, öğrencilerin eylemleri karşısında "sakin olun, provakasyona gelmeyin, dış mihraklara kapılmayın" derken, *Yarın*'cılar, militan eylemler yapılmak istendiğinde "derneklerimiz kapanır, parlementodaki diğer demokrasi güçlerinin desteğini alalım" yollu pasifist öneriler getiriyorlar.

Burjuvazinin çabaları bunlarla da bitmiyor. Kurulduğundan beri öğrencilerin büyük tepkisini toplayan YÖK'ü değiştirmenin hazırlıkları yapılıyor. Mütevelli Heyeti adı altında yeni bir uygulamaya geçilecekmiş.

Özünde YÖK'den farklı olmayan bu uygulamanın amacı, öğrencilerde biriken öfkeyi boşaltmak ve öğrenci gençliği finans-kapitalin çıkarlarına daha uygun olarak yetiştirebilmektir. *İşçinin Sesi*'nin 343. sayısında Gülen Erdilek yoldaşımızın da belirttiği gibi, "MÜH'ün özüne bakıldığında, seçme, teknik vb. bilgilerle donanmış, siyasallaşmamış kadro yetiştirmek, bilginin içeriğini emperyalistleşmekte olan finans-kapitalin istemlerine uydurmak, öğrencilerin ve öğretim üyelerinin devrimci çıkışlarını engellemek, burjuvazinin, en temel amaçlarıdır."

MÜH ilk bakışta YÖK'den biraz daha özerk görünmektedir. Öyle gösterilmektedir. Ancak bu, tepkinin azaltılması için ağıza çalınan bir parmak bal gibidir. Öz olarak MÜH, YÖK'den farklı değildir. Yeni düzenleme, finanskapitalin gereksinimlerine daha uygundur. Bu uygulama ile finanskapital uygun bulduğu üretim alanlarına, yine uygun gördüğü tür eleman yetiştirecektir.

Nitekim bu plan uyarınca burjuva basın, yeni yasayı öğrencilere ısıtma kampanyalarına başladı.

23 Aralık 1987 tarihli *Tan* gazetesi, "Üniversiteliler... Hadi gene iyisiniz... İyisiniz... Özal YÖK'ün ipini çekiyor" diye utanmazca manşet atmıştır. Yazıda MÜH'ün YÖK'den ne kadar daha özerklik getireceği ballandıra ballandıra anlatılmaktadır. Yazıda ayrıca şöyle deniyor:

"MÜH, YÖK'ün ve Doğramacı'nın kabusuna son verecek. Mütevelli Heyeti üniversitelere özerklik getirecektir. Bu uygulama Doğramacı'nın işine gelmediği için karşı çıkıyor."

Yani, öğrencilerin yükselen savaşımı karşısında kurban bulunmuştur. Burjuvazi gerekirse Doğramacı'yı harcayarak sorunu çözeceğini sanıyor.

Asıl bunalımlı burjuvazidir

Aynı günlerde *Milliyet* gazetesinde bir bilimsel(!) araştırma yayınlandı. "Gençler bunalım içinde" başlığıyla verilen yazıda şöyle deniliyor:

"İstanbul'da beş üniversitede kurulan psikolojik danışmanlık servisinde çalışan görevlilerin araştırması sonucunda, üniversite öğrencilerinin 3/4'ü bunalımlıdır."

Bunalımın nedeni de şöyle açıklanıyor:

— "Taşradan gelenler büyük şehirlere uyum gösteremiyorlar.

— "Değer yargıları çeliştiği için bocalıyorlar

— "Sorunlarından uzaklaşabilmek için başka uğraş alanları bulamıyorlar.

— "Derslere devam zorunluluğu, sınavların sıklığı, atılma korkusu ve benzeri sorunlar öğrencilerde bunalım yaratıyor." (*Milliyet*, 22 Aralık 1987)

Yazıda verilmek istenen mesaj bellidir. Eylemlere katılan, savaşım yürüten öğrenciler bunalımlılardır, bunlar, başka uğraş alanları bulunamadığı için eylemlere katılıyorlar deniyor. Burjuvazinin bayat demagojileri bilimsel araştırma diye yutturulmaya çalışılıyor. Bunalımlı olan asıl burjuvazidir.

Öğrenci gençliğin özerk-demokratik üniversite kavgasında, bunalımlı burjuvazinin engelleme çabaları boşunadır. Tüm oyunlar boşa çıkarılacaktır. Öğrenci gençlik haklı savaşımında işçi sınıfının devrimci yolundan ilerleyerek başarıya ulaşacaktır. Öğrenci gençliğin yükselen bu savaşımında, geçmiş dönemlerin deneyim ve kazanımlarının da önemli katkısı olacaktır. Deneyimlerin doğru devrimci yorumu ve kazanımların sımsıkı korunması gerekmektedir.

Demokratik öğrenci gençliğin savaşımında, eylemlerin düzeyi öğrencilerin militanlık düzeyinin, gerisinde kalmaktadır. Bugün artık "imza toplama, meclise yürüme, milletvekillerine şikayet etme vb." eylem şekilleri eskimiştir. Öğrenciler gerici eğitim sisteminin kaynağına yönelen, daha militan eylemler istiyorlar. Dilekçe vb. tür eylemler de zaman zaman gerekli olabilir, ancak asıl yapılması gereken, sokağa yönelik, burjuvazinin liberal çözüm önerilerine kapılmayan şekilde eylemlerdir. İmza toplanarak, meclise yürünerek sonuç alınamayacağı ortadadır.

Sosyal demokratların tarihsel görevi devrimci savaşımı söndürmektir. Bunun için de hep liberal, yırtık yamayıcı önerilerle gelirler. Türkiye'de burjuvazinin hiçbir kesimi işçi sınıfı ve emekçi halkın militan savaşımını destekleyecek, istemlerini verecek nefese sahip değildir. Gerici eğitim sisteminin değişmesinin biricik güvencesi işçi sınıfının devrimci kavgasıdır.

Eylemlerin düzeyi, bu anlayışla düşünülmelidir. İşçi grevlerine, direnişlerine somut destek verilmeli ve sınıfın desteği alınmalıdır. Öğrencilerin eylemlerini bir fabrikanın işçilerinin desteklemesi, yüz sosyal demokrat milletvekilinin desteklemesinden daha değerlidir.

Devrimci gençler komünist saflara

Öğrenci gençliğin demokratik kavgasında en önemli bir nokta da ileri öğrencilerin siyasal kavgada komünist örgütlenmelere katılması gereğidir. Yığınları gerici eğitim sisteminin cenderesinden kurtarmak, ancak ve ancak örgütlü, disiplinli komünist örgütlenmeler eliyle sağlanabilir.

TKP'miz gençliğe ve onun savaşımına önem vermektedir. Lenin'in dediği gibi, *"gençlik, öğrenci gençlik ve daha da çok işçi gençlik savaşımın sonucunu belirleyecektir."* (Lenin, *agy*) Bu doğru sözü yaşama TKP'miz geçirmektedir. Lenin'in şu sözleri de yine partimizi anlatıyor:

"Biz yenilikçiler partisiyiz. Yenilikçileri büyük bir istekle izleyen her zaman gençlik olmuştur. Biz geleceğin partisiyiz. Gelecekse gençliğindir." (Lenin, *agy*)

Partimiz 5. Kongresinde gençlik üzerine aldığı kararlarla gençliğin savaşımına verdiği önemi göstermiştir. Devrim kavgasında bunu her geçen gün kanıtlamaktadır. TKP'miz programında da şöyle diyor:

"Gençliğimiz için şu haklar acil önem taşımaktadır:

"- Genç işçilere işyerinden ücretli izinle eğitim hakkı,

"- Eğitim ile endüstriyel üretimin kaynaştırılması,

"- Her düzeyde parasız eğitim, yaygın burs uygulaması, gençliğin gereksinimlerine yanıt verecek iyi ve ucuz yurt sağlanması,

"- Eğitimin gerici içeriğinden arındırılarak toplumsal gelişmenin gerekliliği yönünde yeniden örgütlenmesi, gençliğin eğitim planlamasına katılması,

"— Üniversitelere tam özerklik verilmesi, seçimlerle oluşturulmuş öğrenci temsilcilerinin öğretim birimlerinin yönetimine doğrudan katılması,

"- Tüm gençliğe ilk adımda orta öğrenim hedefi,

"- Gençliğin siyasal yaşama aktif katılımının önündeki engellerin kaldırılması ve seçme yaşının 16'ya, seçilme yaşının 18'e indirilmesi,

"- Gençlik için, tüm ülkede yaygın spor ve kültür ağının kurulması, bu merkezlerin gençlerin seçeceği temsilcilerle yönetilmesi, gençlerin toplumsal hayatın tüm alanlarına aktif katılımının sağlanması,

"- Ailesini yitirmiş ya da ailesiyle birlikte yaşamak istemeyen çocuk ve gençlerin tüm gereksinimlerinin devletçe karşılanması, geleceklerinin garanti altına alınması. (*TKP Programı*, İDHD, Demokratik istemler Devrimci dönüşümler)

Partimiz gençliğin acil sorunlarının kavgasını yükseltmektedir. Devrimci öğrenciler partimizde örgütleniyorlar. YÖK'ünü de, MÜH'ünü de mezara sokmak için militanca, inançla, bilinçle çalışıyorlar. Gençlik işçi sınıfının devrimci yolundan yürüyor. Özerk, demokratik üniversiteyi kurmak için devrim yolunda savaşım veriyor.

Gelecek gençliğindir.

Gelecek onun için savaşanlarındır...

Öğrenci derneklerinde "öğrenci yığınlarını neden kucaklayamıyoruz" sorusu tartışılıyor

TIKANIKLIK ÖĞRENCİLERDE DEĞİLDİR

Öğrenci gençliğin değil, politika üretemeyenlerin önü tıkanmıştır. Gençlik, sınıfın yanında, kararlılıkla ve devrimci coşkuyla ilerleyecek, yürüyecektir. Kimsenin kuşkusu olmasın.

Taşkın Demir

Öğrenci derneklerini şu aşamada en çok meşgul eden sorun, kuşkusuz yığınsallaşmadır. "Geniş öğrenci yığınlarını neden kucaklayamıyoruz" sorusu dillerden düşmüyor. Bunun çözümüne yönelik cılız çabalar, birşeyler yapabilme isteği var. Ancak, tıkanıklık gittikçe büyüyor.

Buraya nasıl gelindi?

Biraz geriye gidelim. İşçi sınıfının "sessiz" öfkesiyle çözülen faşizmin ardından, gençlik, özellikle üniversiteli gençlik, yığınla sorununu ancak örgütlü olarak çözebileceği bilinciyle, hızla derneklerini kurdu. Toplumdaki "sessiz" öfke, "sesli" duruma geliyordu. Öğrenci dernekleri bunun örneklerindendi.

Çok geçmeden, derneklerin, çeşitli görüşlerin etkisinde oldukları açığa çıktı. Sol dergilerin hızla yaygınlaşması ve bunların genellikle öğrenci gençliğe yönelik olması, çeşitli dergilerin adları çevresinde guruplar yarattı. *Yarın*'cılar, *Çözüm*'cüler, *Gökyüzü*'cüler vb. Bunların belli siyasal yapılanmaları vardı. *Gökyüzü*, geçmişinin acısını çok çabuk çekerek yok oldu. "Particepheci"ler ve "resmi birleşikçiler" çekişmeye başladılar.

Derneklerin kuruluşu sırasında, "resmi birleşikçiler" oldukça etkindi, ancak ortamın durmadan hareketlenmesi, öfkenin sesle anlatılması artıyordu. Resmi ideolojinin, uzlaşmacılığı, tasfiyeciliği, ve gençliğin yapısına hiç uygun olmayan uyuzluğu, uyuşukluğu, öğrenci hareketinin onları aşması için yeterliydi. Yığınlar, "resmi birleşikçiler"den, küçük burjuva devrimcilere doğru hızla kaymaya başladı. Onların militan görünmesi, birçok genci etkiledi. Çünkü kayış gerçekte şu ya da bu harekete değil, daha aktifliğe ve radikalliğe doğruydu.

Gençlik eylem istiyordu. Özellikle geçen nisan ayında ANAP milletvekili İ. Dayı'nın önerisine karşı gelişen eylemler, çok daha geniş bir kesimi hareketlendirdi. Bu eylemler, özünde, önerinin şöyle ya da böyle oluşuna karşı olmaktan çok, asıl olarak, gençliğin yıllarca suskun kalmış öfkesinin patlamasıydı. "Yürüyerek yolları aşındırmanın, burjuvaziye eylemli bir yanıtın" ifadesiydi. Dernek üyesi olmayan birçok öğrenci, eylemde aktif yer aldı. Bu durumda bir gerçek daha sırıttı: Eylem içinde birlik sağlanabiliyordu. Hep birlikte YÖK'e karşı yüründü.

Resmilerden kopan öğrencilerin küçük burjuva devrimcilerinin yanında duraklaması kısa sürede sorunlar doğurmaya başladı. Küçük burjuva solunun bir hastalığı yeniden göründü. "Normal dönemde" bu arkadaşlar yığınlara pek birşey götüremiyor, politika üretemiyorlardı. Bu yapıları, pratik hareketin öne çıktığı eylem dönemlerinde pek görülmüyor, ama "normal" dönemlerde kendini hemen ele veriyor. Nitekim, şu anda derneklerin önüne sağlam bir seçenek koyabilmiş değiller.

İşte bu yüzden, tıkanıklığı kendileri de kabul ediyorlar. Ama bunu, öğrenci gençliğin apolitikleştiğini, sorunlarına duyarsızlaştığını, okumadığını, vb. söyleyerek açıklamaya çalışıyorlar! Biz de onlara, Yürükoğlu Yoldaşımızın bir tespitiyle, yanlışlıklarını gösteriyoruz. Yoldaşımız, "küçük burjuva sol, halkı sokakta görmeyince, apolitiklești der" diyor. Ne kadar yerinde bir tespit değil mi? Ortamı göremeyen bu "çocuklar", ANAP'ın tekrar seçilmesini de, halkın depolitize olduğuna yoruyorlar!

Demirel bile, "bir patlama olabilir, söylemedi demeyin" diyor. Bizim küçük burjuva solcularımız ise bunu göremiyor. Ufukları bu kadar. Ne diyelim, allah depolitizasyonlarını artırsın!

Şimdi yoldaşlar, gelelim asıl konumuza. İyi, hoş da dernekler yığınları nasıl kucaklayacak?

Dernekler nasıl yığınsallaşır?

Biz, bu konuyu derneklerde en yoğun biçimde tartışmaya açtık. Tabanın tepkisi, çoğunlukla olumlu. Ama "su başlarını tuttuklarını sanan çeyrek aydınlar", durumları sarsılacak diye biraz hırçın. Kendileri bir çözüm de üretemediklerinden iyice hırçınlaşıyorlar. Biz diyoruz ki, gelin bizim öğrenci birlikleri düşüncemizi, önerimizi destekleyin.

Ne var bu öneride? 1987'de Yavuz Savaşçı yoldaşımız gazetemizde bunu maddeler halinde işledi. Biz bunları, öğrenci gençliğe belli bir sistem içinde sunduk. Ne dedik? Doğal üyelik dedik. Tek öğrenci birliği dedik. Merkezi öğrenci birliği dedik. Demokratik işleyiş dedik. Daha aktif, yığınsal eylem dedik. Sınıfla birlik dedik. Öğrenci birliğinden hariç, her görüş kendi derneğini kurabilmeli dedik. Yönetime katılma, okullardan yer ve mali yardım alma, yayınlar çıkarma, sorunlara daha aktif, eylemli yanaşım dedik. vb. vb.

Bu yaklaşımlar, bu tıkanıklığı aşacak, yığınsallaşmayı sağlayacak dedik ve diyoruz. Bu, yığına güveni olmayan, şu andaki yapılarını korumak, kendi yerlerini sağlamlaştırmak, derneği tek sesli olarak tutmak isyenleri tedirgin etti. Bize, "birey, toplumun doğal üyesi değildir", "bu çok uzak bir dernek hayalidir", "şu anda mümkün değildir", "bu geçmişte yapıldı, şimdi de yapmak zorunda değiliz" vb. dediler. 1987 Nisan eylemlerini kastederek "o zaman neden eylem yaptık", "bu kafa oldukça dernekler bir yere varmaz", "doğal üyelik kesinlikle olmaz" diyenler var.

Biz, tüm iyi niyetimiz ve gençliğe güvenimizle bu önerilerimizde inat ediyoruz. Çünkü sorunu ancak böyle çözebiliriz. Mücadeleyle kazanılmayacak şey yoktur. Yeter ki, biz hedeflerimizi ve planlarımızı doğru saptayalım, yığınlara güvenimiz eksilmesin.

Küçük burjuva devrimci arkadaşların yığınsallaşma sorununa yaklaşımı şöyle: Diyorlar ki, sizin önerileriniz iyi, güzel ama şu anda bunların zamanı değil. Şu anda her dernek içinde birer sınıf temsilcisi atansın. Bu temsilci, daha sonra seçilme gelir. Her sınıf temsilcisinin, yönetim kurulu'na eş yetkileri olsun. Bu temsilciyi sınıf, istediği zaman geri çekebilme yetkisine sahip olsun. Bunu tabii ki, o sınıfın derneğe üye olanları yapacak. Yönetim kurulu, bu temsilciyi ancak "çekme teklifi" yapabilir. Bu durum böyle sürerken, yönetim kurulu gittikçe bu sınıf temsilcileri"nden oluşacak ve bu sınıf temsilcileri bir süre sonra, "ortam hazır olunca", yığının "doğal temsilcisi" olacak ve böylece "doğal üyeliğe" geçmiş olacağız. Kendilerine devrimci-demokrat diyen arkadaşların garip önerisi bu.

Bu, birincisi, gücünün iyice dağıldığı bir dernek yaratır. İkincisi, bürokratik, merkezi olmayan bir işleyiş yaratır. Üçüncüsü, bu fikir tam bir gurupçu anlayışın ürünüdür. Ve dördüncüsü, dar siyasal kaygılar taşımaktadır.

Öte yandan, "resmi birleşikçiler" ise, "özerk-demokratik üniversite kurultayı" dedikleri bir programla uğraşıyorlar. Bu programda, özerk-demokratik üniversite alternatifi var! Çalışmanın içeriğinin, kapsamının ne olduğunu pek bilen yok. Ama cafcaflı bir ad altında, eski güçlerinin yanına biraz olsun yaklaşabilmeye çalışıyorlar. Özellikle birleşmelerinden sonra daha de sıkıfıkı bir ilişki gidiyor. Ancak kendi içlerinde bile hoşnutsuzların sayısı az değil.

Öğrenci cephesinde durum böyle yoldaşlar. Öğrenci gençliğe ve kendi düşüncelerimize olan güvenle, yığınları bizimle olduğunu biliyoruz. Öğrenci gençliğin değil, politika üretemeyenlerin önü tıkanmıştır. Gençlik, sınıfın yanında, kararlılıkla ve devrimci coşkuyla ilerleyecek, yürüyecektir. Kimsenin kuşkusu olmasın.

Dernekler öğrencilerin gerisinde kalıyor

Yığınsal "ğrenci birlikl ri lanaklı ve zorunludur

Öğrenci gençliği derneklerden bu denli soğutan nedeni, kimilerinin iddia ettiği gibi, iktidarın, polisin baskısında vb. aramak büyük bir saçmalıktır. Çünkü, bu gibi nedenler, artık, öğrenci gençliği, tersine aktif bir konuma itiyor. Asıl neden derneklerin kendi tutumudur.

Sevgi Yılmaz

YÖK'ün uygulamalarına karşı, öğrencilerin demokratik haklarını korumak için kurulan öğrenci dernekleri, başlangıçta ayakta kalma savaşı verdi. Bu süreç içinde yığınsallaşma bir yana bırakıldı.

Ancak, Nisan direnişlerinde gördüğümüz gibi, burjuvazinin dernekler üzerindeki baskısı, amacının çok tersinde bir durum doğurdu. Dernek üyesi öğrencilerin yanısıra, dernek içinde çalışmayan, derneğe üye olmayan binlerce öğrenci de Nisan direnişinin içinde yer aldı. Yani, süreç içinde, derneklerin gerçekleştirmeye "zaman ayıramadıkları" etkin katılımı, iktidarın baskısı, dolaylı yollardan, istemeden gerçekleştirmiş oldu.

Bugünkü duruma bakarsak, dernekler de yine bir durgunluğun yaşandığını görürüz. Sanki çağılçağıl akacak bir derenin önüne aşılması olanaksız bir engel dikilmiş gibi, dernekler bugün hâlâ tek tek ayakta kalmanın mücadelesini veriyorlar.

Derneklerin, öğrenci yığınını kucaklayamama sorunu, derneklerini "tuttuklarını sananlar" tarafından hep yanlış sunuluyor. Bunlar, bugünkü koşullarda, derneklere üye yirmi-otuz öğrenci ile yeterli katılımın sağlandığı, bunun daha fazla artırılamayacağı görüşündeler. Oysa, bu sayı, bugünkü koşullara göre de, fakültelerin öğrenci sayısına göre de, çok gülünçtür.

Bir bölüm öğrenci, büyük bir potansiyel olarak, derneklerden umudunu kesmiş, dernekler dışında duruyor. Bunlar eylemden eyleme seslerini duyuruyorlar. Bunları, derneklerin artık işlevsiz kaldığı görüşüne iten nedir? Bir yandan bu sorun var.

Öte yandan derneklerden umudunu kesmeyen, ancak dernek yönetimlerini tutanların pasif tutumları yüzünden edilgen durumda kalan, periyodik olarak yapılan üye toplantılarına bile katılmayan, derneğe üye öğrenci kesimi de vardır. Aktif olması gereken bu üyelerin durumu değişmelidir. Bu da bir sorundur.

Öğrenci gençliği, derneklerden bu denli soğutan nedeni, kimilerinin iddia ettiği gibi, iktidarın, polisin baskısında vb. aramak büyük bir saçmalıktır. Çünkü, bu gibi nedenler, artık, öğrenci gençliği, tersine aktif bir konuma itiyor. Polislerin, öğrencilere polislik teklifi karşısında öğrenci gençliğin tepkisi bunun son dönemdeki en güzel örneğidir.

Bütün bu olaylara derneklerin en etkin. bir biçimde sahip çıkması, en iyi biçimde değerlendirmesi gerekirken, onlar, öğrencilerden daha pasif bir konumda kalıyorlar. Sonuçta bu durum, öğrencileri, "dernekler öğrenci haklarını savunacak güçte değil" yargısına itiyor. Bugün öğrenci yığını, dernekleri eylemliliğe zorlamaktadır.

Derneklerin taze kana gereksinimi vardır. Derneklerin bu geri tutumdan bir an önce kurtulması gerekmektedir. Çünkü böyle bir durum, sonuçta öğrenci hareketinin dağınıklığına neden oluyor.

Kararlı, sorumlu, bu işe gerçekten gönül veren öğrencilerin ise biraraya gelip, bu görevi yüklenmeleri, bu mücadeleyi hep yerinde saydıran, kendi tekellerini koruma güdüsü taşıyan dernek yönetimlerine örgütlü mücadelenin nasıl olması gerektiğini göstermeleri gerekiyor. Bu yol kaçınılmazdır.

Partimiz kabuk değiştiriyor. Ama hâlâ bazı örgütsel bozukluklarımız var.

D ğişimi daha da hızlandırmak llerimizdedir

Haydi yoldaşlar, örgütsel çalışmamızdaki bozuklukların üzerine işçi sınıfının kararlılığıyla, disipliniyle hep birlikte gidelim. Bizi bizden başkası yenemeyeceği gibi bizden başkası da değiştiremez.

Yavuz Savaşçı

III. Konferans, partinin genel sınıf bileşimiyle, sınıfsal siyaseti arasındaki farkın hızla kaldırılması yönünde kararlar aldı. Faşizm yılları için gerektiğince temkinli olan eski örgüt stratejisini değiştirdi. Partinin hızla işçi sınıfı içinde örgütlenmesi, kadroların işçileşmesi üzerine kararlar alındı. Örgütsel strateji ile birlikte örgütsel kültürün de değişmesi gerekiyordu.

Kadrolar hedefli, disiplinli bir çalışmaya daldılar. Kadrolarda işçileşme ve üye bileşiminde işçi oranı arttı. Bu süreçte partimiz, küçük burjuva alışkanlıklarından kurtulamayan ve savaşmaya niyeti kalmayanlardan büyük ölçüde arındı. Sınıfa dayanan yeni örgüt kültürü yerleşmeye başladı. Örgüt kültürümüz ile örgüt stratejimiz arasındaki fark, partimizin işçi sınıfı içinde derinleşip yaygınlaşması oranında kapanıyor. Kültür geriden geliyor, ama bu doğaldır.

Merkez Komitesi Nisan 1987 Plenumu, parti üye bileşiminin işçiden yana değişmesiyle kadrolardaki küçük burjuva kalıntı ve alışkanlıkların öneminin azalmaya başladığını saptadı. Plenum'dan bugüne kadar da bu yönde ilerleme oldu. Ancak yine de, örgütte henüz giderilememiş bazı tutumların altında, küçük burjuva alışkanlıkların yatmakta olduğunu ve bunların örgüt stratejimizin hedeflerini gerçekleştirmede yavaşlatıcı etki yaptığını görüyoruz.

Örgütteki bozuklukları bu gelişme çerçevesi içinde ele alıyoruz. Önümüzdeki örgütlenme olanaklarını kullanabilmemiz, hedeflerimizi gerçekleştirebilmemiz açısından, küçük burjuva kalıntı ve alışkanlıklardan hepten ve daha hızlı kurtulmamız gerekiyor diyoruz.

Çeşitli bozukluklar ve bir bozukluk

Partimizde zaman zaman, şu ya da bu yoldaşımızda, şöyle alışkanlıklara ve bozukluklara rastlayabiliyoruz:

Plansız, dikkatsiz ve dağınık iş yapmak, işleri süründürmek ve unutturmak, iş yerine söz üretmek, somut işleri küçük görmek, kararları çekiştirmek, olayları tek taraflı değerlendirmek, bir yanlışlık varsa suçu başkalarında aramak, acelecilik, moral dalgalanması, kendini olması gereken-le değil başkaları ile kıyaslama, kısa dönemli davranış, örgüt malını sakınmama...

Örgütümüzün işçi sınıfına oturma sürecinde, böyle bir dizi hatanın hâlâ sürüyor olması bir anlamda doğaldır.

Öncelikle şunu söylemeliyiz ki hiçbir parti üyesi yukarıda sıraladığımız alışkanlıkları partiye "kötü niyetle" taşımaz. Bunlar, niyetin ötesinde, yaşamda edinilmiş ve yerleşmiş alışkanlıklardır. Bu yanlış alışkanlıklardan, ancak süreç içinde, bilinçli çaba ile kurtulabilinir. Bunların inatla üstüne gitmek gerekir.

Partimizin ideolojisi, siyaseti ve hedeflediği örgüt kültürü, bu tür küçük burjuva alışkanlıklara yabancıdır. Bu nedenle parti, bu alışkanlıkların parti içinde yanlış eğilimlere dönüşmemesine ya da başka yanlış eğilimleri beslemesine özel dikkat göstermek durumundadır. Partide işçi sayısının, organlarda işçi oranının artması, proletaryanın disiplininin, kararlılığının örgüt kültürümüze egemen kılınmasında esastır. Partide işçi bileşiminin artması, partinin işçi sınıfına sağlam oturması, bu gelişmenin temel güvencesidir. Partimiz işçi sınıfı içinde derinleşip yaygınlaştıkça, işçi üye oranı yükseldikçe, örgütsel gücümüz arttıkça bu eksiklikler ortadan kalkacaktır. Bu değişimi bilinçli olarak hızlandırmak zorundayız.

Yanlışların düzelmesini, yeni kültürün benimsenmesini zamana bırakamayız. Sınıf savaşının vardığı aşama, komünist partisinin yerine getirmesi gereken kat kat artmış görevler, bize, kendimize çeki düzen vermek için geniş zaman tanımıyor. O halde, bozukluk ve eksiklerimizi bilince çıkarmalı, görevlerimize daha hırsla sarılmalı, kendimizde " evrim" yapmalıyız. İşçi partisine yabancı psikolojinin etkilerini silip atmak için disiplini daha da yükseltmeliyiz.

Önce, ortak anlayışın faşizm döneminden kalma alışkanlıklarla bulanıklaştığı, eleştiri-özeleştiri, övgü, cezalandırma mekanizmalarını düzgün, tutarlı işletmemiz gerekiyor. Partide "hoşgörü" ile liberalizm aynı şey değildir.

Hoşgörü o gün için belirleyici önemde olmayan bazı yanlışların, eksiklerin düzeltilmesine zaman vermek anlamında kullanılır ve yararlı sonuç verir. Yanlışları ve eksikleri görmezlikten gelme ya da önemli, önemsiz ayrımı yapmadan sürekli geçiştirmek ise *liberal* bir tutum olur.

Liberal tutum belli yanlış sonuçlar ve bozukluklar doğurur. Örneğin, yanlışlara yaklaşımda ortak bakış bulanır. Yanlış davranış, eksiklik, küçük burjuva alışkanlıkları ve başarısızlıklar arasında ayrımlar doğru yapılmadığından, bunlara karşı alınan önlemler ve tutumlar da yanlış olur. Sonuçta bundan parti bütünü zarar görür.

Parti suçu niteliğinde olmayan eksikliklere, küçük burjuva alışkanlıklara ve başarısızlıklara belli bir süre hoşgörü gösterilebilir. Ancak yanlış davranışlar, hele bir de eğilim haline gelmişse, bunların önünü almalı, eleştirmeliyiz. Yanlış eğilimi kaynağından düzeltmeli, bu yolda gerekiyorsa cezalandırma yönteminden yararlanmalıyız.

Burada, sırası gelmişken bu konuyla ilgili bazı bozukluklara da değinmek gerekir.

Yoldaşça eleştiri sihirli bir yöntemdir

Birinci bozukluk, yanlışları, eğilim haline gelince, partiye zarar verdiği zaman eleştirmektir. Geciken eleştirilerin kişiliğe yönelmesi de ayrı bir yanlış olur. "Sen zaten hep böyle yapıyordun" denir. Oysa yanlış görüldüğünde sıcağı sıcağına eleştirilirse, yanlışını düzeltmesi için yoldaş desteklenirse, bu partiye ve üyeye zarar değil yarar verir, ilerletir. Sonuçta, parti, de üye de kazanır.

İkinci bozukluk, eleştirileri parti kanallarının dışında dedikodu biçiminde yapmaktır. Bu tutum, partinin dokusunu bozan, parti ilişkilerini çürütücü, güveni sarsıcı, parti çalışmasında uyumsuzluk yaratıcı bir bozukluktur. Bu tutumu takınan yoldaşı da çürütür.

Üçüncü bozukluk, yanlışı görüp de bilerek eleştirmemektir. Bu yanlışın vardığı iki uç nokta

vardır. Bir uç vurdumduymazlık, adamsendeciliktir. İkinci uç ise yoldaşının zaaflarını, yanlışlarını söylemeyerek bunları ona karşı "silah" olarak saklamaktır. Her iki eğilim de çirkin ve tehlikelidir.

Bununla bağlı bir diğer bozukluk, eleştiriyi doğrudan değil de "laf çakarak" yapmaktır. Bu eğilimin önü kesilmezse yoldaşlık ilişkilerini ahbap çavuş ilişkilerine sulandırır, çürütür.

Dördüncü bozukluk, eleştirilerin sözde kalmasıdır, tutarlı olmamasıdır. Yanlışın düzeltilip düzeltilmediğinin gerektiği gibi denetlenmemesidir. Parti suçu sayılan tutumların cezalandırılmasından kaçınmaktır. Bu durumda, yönetici yoldaş, yanlış yapan yoldaşların bu tutumlarını düzeltmekte yeterince çaba göstermiyor demektir.

Bu bozukluklar birbirlerini de şu ya da bu derecede, sürekli besler.

Bunların yanısıra, yoldaşların özeleştiriye yaklaşımında bozukluk olması da, üzerinde durulması gerekli bir noktadır. Yanlış olduğunu, yanlış yaptığını "amasız, fakatsız" kabul etmeyen yoldaşlarımızın sayısı hiç de az değildir. Kendi yanlışlarını görüp, bunları düzeltmek üzere özeleştiri yapan yoldaşlarımızın oranı, olması gerekene göre yeterli değildir. Öte yandan, bazı yoldaşların yanlışlarını düzeltmek için çaba göstermemeleri ve özeleştiriyi bir "günah çıkartma" olarak görmeleri de doğru olmayan, düzeltilmesi gereken bir tutumdur.

Eleştiri-özeleştirideki bozukluklar, övgü anlayışına da yansır. Yoldaşlarımızın ve kendi başarılarımızın değerini bilmiyoruz. Bunda alçakgönüllülüğün mutlaka payı vardır, ama bu aynı zamanda duyarlılığımızın azlığını gösterir.

Eleştiri-özeleştiri, başarıya övgü ve işlenen suça ceza, partimizin gelişmesinde önemli mekanizmalardır. Partinin gelişme yasasıdır. Bu konudaki ortak görüşümüz Yürükoğlu yoldaşımızın *Örgüt ve Örgütçü* kitabında iyice açılarak anlatılmıştır. Her yoldaş bu ortak görüşümüzü doğru uygularsa, bozuklukların düzeltilmesinde ve örgüt kültürümüzün yerleşmesinde önemli adımlar atarız.

Son olarak bir konuya daha değinmek istiyoruz. Bu da günlük çalışmada zaman zaman kişisel çıkarların, çarpık bir şekilde partinin çıkarlarının önüne konmasıdır.

Hepimiz şöyle bir konuşma duymuşuzdur:

— "Yoldaş, şunu yapmamız gerekiyor. Sen üzerine alır mısın?"

— "Yok yoldaş, işim var."

Bu yanıt, hem yanlıştır, hem de ciddiyetsiz, saygısız bir tutumu anlatır. Çünkü bu "iş", çoğu kez ya özel iştir, ya da boşa harcanan zamandır.

Bir partili, yöneticisi ile konuşurken "iş" parti işini anlatmalıdır. Özel işi varsa bunu ayrıca belirtmelidir. Elbette her partili özel yaşamını, özel işlerini, parti görevlerini ve parti normlarını aksatmadan yapmalı, düzenlemelidir. Ama, "özel" işleri, parti görevlerinin önüne dikmek, iş yapmamanın gerekçesi durumuna getirmek haklı görülecek bir tutum değildir. Yoldaşlar, özel işleri için izin almaları gerekiyorsa açık açık söyleyip izin almalıdırlar.

Bu konuda yanlışı sürdürme, zaman içinde bilinçte bulanıklık yaratır. Parti işleri "angarya", partililik de "yük" olur. Kişisel çıkarlar bir eğilim olarak partinin çıkarlarının önüne geçer. Bu da uzun sürmez, kişinin kendisini parti dışına çıkarmasını getirir.

Söylemek yetmiyor! Değiştirmek gerekiyor!

Yukarda değindiğimiz bozuklukların kaynağı küçük burjuva sınıf kökeni ya da, işçi bile olsa, bulaşmış küçük burjuva alışkanlıklardır. Burjuva ideolojisinin örgüte sızmasıdır. Yeni örgüt kültürümüzün yerleşmesi, benimsenmesi, bu alışkanlıklardan kurtulduğumuz, bilincimizi proleter ideolojiye ilerlettiğimiz ölçüde hızlanacaktır.

Birçok yoldaş bu yazıyı okurken böyle düşündüğünü söyleyecektir. Hatta bazı yoldaşlar, bu yazıyı okurken, "yahu ben bunları ne zamandan beri söylüyorum" diyecektir. Tabii biz bu yoldaşlara şunu soracağız: Bozuklukların düzelmesi için *sen* ne yaptın? Eleştirilerini ve özeleştirini hangi parti kanalını kullanarak yaptın? Parti toplantısına getirdin mi? Partinin üst organlarına ilettin mi? Partinin genel sekreterine yazdın mı? Partinin merkez organına yazdın mı?

Sorunları söylemek yetmiyor, üstüne gitmek, çözmek gerekiyor. Bunun için de *işe* bir yerden *başlamak* gerekiyor.

Parti çalışmasındaki bozukluklarda, her yoldaşın şu ya da bu derece payı vardır. Her yoldaş da, bunu, şu ya da bu ölçüde görüyor. Ama, kendi yanlışlarından kurtulamayan bazı yoldaşlar, örgüt çalışmasındaki bozuklukların da düzelemeyeceğini sanıyorlar. Partimizin üye sayısı artmasa, sınıfsal bileşimi gelişmese, parti işçileşmese ve de olduğu yerde kalsa, belki öyle olurdu. Ama sınıf savaşı durmuyor, yükseliyor.

Komünist ideolojimiz doğru devrimci siyasetimiz işçi sınıfı içinde yayılıyor, kök salıyor. Son dönemde partimize alınan üyelerin çoğunluğu işçidir. Partimizin üye bileşimi işçiden yana değişmiştir, parti kabuk değiştiriyor. Örgütteki bozukluklara karşı tutum da, alınan önlemler de, bununla bağlı olarak değişiyor. İşçinin sınıf disiplini, partide nesnel bir varlık haline geldikçe, küçük burjuva tutum ve alışkanlıkların ya aşılması ya da bütünüyle partiden dışlanmasının gerekliliği iyice kendini gösteriyor. "Bozukluklar içimize işlemiş, düzelmez" anlayışı da bu süreçte değişecektir.

Partili işçilerin yanlışların yıkılmasında, bozuklukların üstüne gidilmesinde ve sınıfa dayanan örgüt kültürümüzün yerleşmesinde önemli görevleri vardır. En başta onlar küçük burjuva alışkanlıklarını, yanlış eğilimlerini eleştirmelidirler, doğruyu güçlendirmelidirler.

Haydi yoldaşlar, işçi sınıfının kararlılığıyla, disipliniyle örgütsel çalışmamızdaki bozuklukların üzerine gidelim. Bizi bizden başkası yenemeyeceği gibi, bizden başkası da değiştiremez. Bu *küçük işleri* yapmadan büyük işi, *devrimi*, gerçekleştiremeyiz.

Yürükoğlu yoldaşımız, gazetemizin 345. sayısındaki kavga-yorum yazısında, Sovyetler Birliği'nde hisse senedi dolaşımının başladığı haberlerinin Sovyet basınında çıktığını yazmıştı. Bu sayımızda, İngilizce yayınlanan Sovyet gazetesi Moscow News' *un (*Moskova Haberleri) *20 Aralık 1987 tarihli sayısında, Provesin tarım şirketinin hisse senetleri satmak için verdiği ilanla ilgili çıkmış yazının çevirisini aynen veriyoruz. Yazı başlığı da, alttaki giriş sözleri de yazının aslında olduğu gibidir.*

Pr vesin tarım işl tmesinden hisse alın

Sovyet toplumunda yenilenme süreci ilerliyor. Yenilenme, sözcüğün kendisinin de anlattığı gibi, yüzeyde bulunmayan, tersine, inatla aranması gereken yeni biçimler, yöntemler ve davranışlar getirmelidir. İlginç bazı buluşlar var. Belki hepsi toplum tarafından oybirliğiyle onaylanmayacak. Ne var ki bu, yeni fikirleri hemen bir kenara atmanın gerekçesi olmamalıdır. Bu, Lvov'da bir tarım işletmesinin fikri için de tümüyle geçerli olmalıdır.

Bizim geleneksel anlayışımıza göre bu ilan olağandışı ama, çok yakında Lvov'da bir tarım işletmesi tarafından yayınlanacaktır. *"Provesin"* adı, Ukrayna dilinde "baharın gelişi" anlamına gelir. Bu tarım işletmesi Lvov ve öteki komşu bölgelere taze sebze, çiçek ve mantar sağlayan bir devlet işletmesiyle işbirliği yapacaktır.

Lvov şehrinin 800 binlik nüfusu sürekli turfanda sebze sıkıntısı çekiyordu ve tarım işletmesi, sera için ayrılan 16 hektarlık alanla bu ihtiyacı karşılayamıyordu. Bu durumu düzeltmek için Lvov yöre parti komitesi, yürürlükteki 5 yıllık planın sonuna kadar endüstri kuruluşlarına ve öteki örgütlere ayrılan paraları kullanarak, 40 hektarlık sera daha kurulmasına karar verdi.

"İyi ama, hisse senetlerinin bununla ne ilgisi var?" Bu soruyu tarım işletmesinin genel direktörü, Piven'e sordum.

"Tarım işletmesinin personeli şuna karar verdi: Örgütlenme yetersizliği konusundaki şikâyetler, ağlaşmalar ve suçu yükleyecek bir şey ya da bir kişi aramalar yetti artık. Boşa zaman harcamayı durdurup işe başlamalıyız. Parti'nin ve Sovyet hükümetinin kararlarını uygulamalıyız ve şu ilkeden hareket etmeliyiz: "Gayri-meşru olmayan her şey meşrudur."

1988'den başlayarak, hisse senedi ve sahibi kişilerden ve kollektiflerden oluşan bir dernek olacaktır. Ayrı bakanlıklara ve bölümlere bağlı olmalarına bakılmaksızın her örgüt ve kuruluş şirkete para yatırabilecek. Gerçek bir ekonomik kuruluş, dar görüşlü bürokratik sınırlamaları tanımaz.

İvan Piven'in yaptığı tanımlamaya göre hissedarlar derneğinin yeni çalışma mekanizmaları şöyle olacaktır: Tarım işletmesi en büyük hissedar olacaktır. Öteki hisse sahibi kuruluşların temsilcilerinin de bulunduğu dernek yönetim kurulunda, oyların yüzde 60'ını o elinde tutacak. Hali hazırda, Lvov'dan 22 endüstri kuruluşu, hissedar olma isteklerini belirttiler. Bunların arasında Lvov tren yolu ve üretim işletmeleri, Lvovkimselmaş ve Avtopruzşik de var. Ödemeler, kuruluşların harcayabilecekleri para biçiminde kabul edilecek ve tarım işletmesinin inşaat projesinin finansmanı için kullanılacak. Ayıracak parası olmayan kuruluşlar, kendi yapım olanaklarını açabilirler. Bireysel guruplar, dernek çerçevesi içinde kooperatif olarak çalışacaklar. Örneğin, işletme onlara soğan ve kereviz yetiştirmeleri için tohum ve gübre verecek ve nasıl yetiştirileceğini öğretecek. Bütün ürün işletme tarafından satın alınacak.

İvan Piven çok emin ki, herkes, "fazladan para ve emeğe sahip olacak olan halk, tarım işletmesi ve bir bütün olarak dernek, kazanacak." "Devletten yardım önemli birşeydir ama sınırsız değildir. Kuruluşların ve nüfusun yatırılmamış parasını tarım işletmemizin gelişmesi için neden kullanmayalım? Sosyalist kuruluşlara ilişkin yasa, sermayenin, iş kollektifi ve kuruluşun çıkarları için serbestçe kullanılmasına olanak tanıyor. Hissedarlar derneğinin bir üyesi ayrılabilir ve hem yatırdığı parayı, hem de yapılmış kârdan payını alabilir. Bizim derneğimiz, hisse sahibi üyelerimize, yüzde 2-3 olan banka ya da tasarruf bankası faizlerinin iki misli gelir garanti ediyor."

Kendisinden emin genel direktöre iflas sözkonusu olabilir mi diye sordum.

"Edeceğime hiç inanmıyorum" diye cevapladı. "Mikhail Gorbaçof'un, en büyük yanlış, yanlış yapmaktan korkmaktan kaynaklanır görüşüne katılıyorum. Ürünlerimiz her zaman hazır pazar bulacaktır. Ayrıca, tarım işletmesinin çalışmalarını Comecon çerçevesinde genişletmeye kararlıyız. Polonya'da Rzeszow'daki bir tarım kuruluşuyla ilişkilerimiz vardır. Polonya'lı meslektaşlarımız mantar ve karnıbahar yetiştirmemizi önerdiler. Bu işte iyice ustalaştık ve şimdi "know-how"ımızı onlarla paylaşıyoruz.

"Macaristan'daki tarım kuruluşlarıyla devlet çiftliği Pecsi ve hisse sahipleri derneği Novotrade'le doğrudan ilişkilerimiz, iki tarafa da büyük kârlar vadediyor. Üretimi modernleştirmeyi ve o işletmelerin yardımıyla, üretimi artırmayı ve en iyi uluslararası örneklerle boy ölçüşebilecek düzeye getirmeyi planlıyoruz. Örneğin Novotrade ortaklaşa bir işletme kurup patates tohumu ve başka sebze yetiştirmemizi önerdi. Biz de kabul ettik.

"Yeniden yapılanma, girişimci ve yaratıcı çalışmanın gelişmesi önündeki engelleri kararlı bir biçimde kaldırıyor. İşin kendisi çok daha ilginç, şevk verici ve sonuç alıcı hale geldi. Benim öğüdümü tutun: Katılayım mı diye iki kez düşünmeyin. '*Provesin*' derneğine katılın. Lvov SSCB devlet bankası Chervonoarmeisk Şubesi'ndeki banka hesap numarası 40 bin 615'dir. Faiz, para ya da eğer isterseniz taze sebze olarak ödeniyor. Kış zamanı iyi bir avataj."

Aleksander Gureviç

Gorbaçof'un reformlarına karşı çıkan Gustav Husak Çekoslovakya Komünist Partisi genel sekreterliğinden ayrıldı

HUSAK DA SOLDA KALDI

ÇKP yönetiminin, Gorbaçof'un reformlarına takındığı ortacı tutum, parti içinde farklı tutumların varlığını yansıtmaktadır. Son sıralarda parti içinde reformlardan yana olan eğilim güçlendi ama partiye tam hakim olamadı. Partinin üst yönetiminde ayrılıklar vardır. Eskiden sağda gördüğümüz Husak, Gorbaçof çizgisine göre solda kalmaktadır.

Gorbaçof'un reformları konusunda Çekoslovakya Komünist Partisi(ÇKP) yönetimi ile SBKP yönetimi arasındaki görüş ayrılıkları sürmektedir. ÇKP içinde de farklı görüşler var. Aralık ayında, Gustav Husak ÇKP genel sekreterliğinden ayrıldı. Onun yerine seçilen Miloş Yaneş, şimdilik, reformların sosyalizmden ödün verilmeden yapılacağını söylüyor.

ÇKP yönetimi önce Gorbaçof'un reformlarına karşı çıktı. Sonra reformları sözde destekledi, ancak Gorbaçof çizgisinde reformlar yapmadı.

ÇKP yönetiminin, Gorbaçof'un reformlarına takındığı ortacı tutum, parti içinde farklı tutumların varlığını yansıtmaktadır. Son sıralarda parti içinde reformlardan yana olan eğilim güçlendi, ama partiye tam hakim olamadı. Partinin üst yönetiminde ayrılıklar vardır. Eskiden sağda gördüğümüz Husak, Gorbaçof çizgisine göre solda kalmaktadır.

Partinin genel sekreteri ve devlet başkanı Husak, önce sert, son aylarda ise daha yumuşak bir biçimde, Gorbaçof'un reformlarına karşı çıktı. Başbakan Lubomir Strugal ise, ideolojik siyasal sonuçlarına bakılmaksızın, reformların yapılmasını savundu. Politbüro'da karşı olanlarla, olmayanlar arasında değişik görüşler vardır.

Parti içinde, reformlara karşı olan eğilim Husak'ın geldiği Slovak Cumhuriyeti'nde, reformdan yana olan eğilim de Çek Cumhuriyeti'nde güçlüdür. Slovak Cumhuriyeti'nde çıkan parti organı *Pravda* (Sovyetler Birliği'nde çıkan gazete ile yalnız ad benzerliği var.) Sovyetler Birliği'nden gelen her yazıyı basmıyor, bazı konularda sansür uyguluyor. Öte yandan Çek Cumhuriyeti'ndeki parti organı *Rude Pravo* ise, Gorbaçof'un reformlarını destekleyen yazılar, haberler yayınlıyor. Böylece parti içindeki eğilimler ulusal temelde de ayrılıyor.

Husak'ın ayrılmasında SBKP'nin etkisi

Husak'ın parti genel sekreterliğini bırakması, ilk bakışta parti içindeki reformcuların güçlendiğine işaret ediyor. Gorbaçof, Yaneş'e gönderdiği mesajda, "Çekoslovakya toprağında sosyalizmin yeniden canlanması ve daha fazla gelişmesi"nden söz etti, buna olan inancını belirtti. Burada "sosyalizmin yeniden canlanması'nın anlamı, Gorbaçof'un reformlarının Çekoslovakya'da da hızla uygulanmasıdır.

ÇKP Merkez Komitesi üyesi Mihal Stefanak'ın açıklamasına göre, Husak'ın genel sekreterlik görevinden ayrılması, ilk kez Mart 1986'da görüşüldü. Daha sonra bundan vazgeçildi.

O tarihte, Husak'ın genel sekreterlikten ayrılmasının gündeme gelmesi tesadüf değildir. Mart 1986'da SBKP'nin 27. Kongresi yapıldı. Gorbaçof'un izlemekte olduğu ideolojik-siyasal çizgi onaylandı.

Yine Stefanak'ın yaptığı resmi açıklamaya göre, Husak 1987 yılının başında, partinin genel sekreterlik görevi ile devlet başkanlığı görevinin ayrılmasını istedi. Bu konu, kasım ayında Politbüro'da ve aralık ayında Merkez Komite'de görüşüldü. Husak partinin genel sekreterlik görevini bıraktı.

Geçtiğimiz yıl nisan ayında, Çekoslovakya'ya ziyareti sırasında, Gorbaçof, Husak'la reformlar konusunda anlaşamadı. Husak birkaç önemsiz adım attı. Bu tutum, iki lideri birbirinden daha da uzaklaştırdı.

Öte yandan, Husak bu yıl gittiği Ekim Devrimi kutlamalarından, iki gün erken döndü. Kızıl Meydan'daki kutlamalara katılmadı.

Bu gelişmelerle, Politbüro ve Merkez Komitesi toplantılarının zamanlamaları birleştirilince, ortaya çıkan durum şudur: Husak'ın genel sekreterlikten ayrılma kararı, Ekim Devrimi kutlamalarına gittiği sırada Moskova'da alındı.

Bütün bunlar, Husak'ın genel sekreterlikten "ayrılma"sında(?), SBKP'nin önemli bir rolü olduğunu gösteriyor.

Yaneş "temkinli" reformcudur

ÇKP'nin yeni genel sekreteri Yaneş'in SBKP yönetiminin istediği yönetici olup olmadığını zaman gösterecektir. Yaneş, 1968 ayaklanmasının bastırılmasında önemli rol oynadı. O dönemin genel sekreteri Alexander Dubçek'in reformlarını, sosyalizme düşman olarak görüyor. Bunu böyle söyleyen bir lider, bugün aynı reformları savunan Gorbaçof'u tam destekliyorsa, bu ciddi bir tutarsızlıktır.

Yaneş, ekonomik reformların, Husak'ın düşündüğü gibi, sosyalizmin sınırları içinde yapılmasını savunuyor. Reformların çok dikkatli yapılmasını Husak'tan daha çok savunuyor. Husak'tan farklı olarak, *Perestroyka*, yani "yeniden yapılanma" ile, demokratikleşme adına liberalleşmeye inanıyor. Bu konumu ile Gorbaçof'a yakındır.

Yaneş'in, Gorbaçof ile *perestroyka* ve kadro konularını görüşmek üzere Moskova'ya gitmesi, onun SBKP yönetiminden fazla da bağımsız olmadığını gösteriyor. Yaneş'in tutarlı bir siyaset izlemesi güç görünüyor.

Yaneş, Merkez Komite toplantısında yaptığı konuşmada, bu ay 20.yıldönümü olan 1968 karşı-devrim ayaklanmasının, üretim araçlarının toplumsal mülkiyetine, planlı ekonomiye, işçi sınıfının ve komünist partisinin öncü rolüne saldırdığını söyledi. Bu ayaklanmadan çıkan derslerden biri de, sosyalizmden geriye atılacak adımların, partiyi nereye götüreceğini göstermiş olmasıdır, dedi. Öte yandan el altından Dubçek'i ortaya çıkarıyor.

Yaneş'in reformlar konusundaki görüşleri, bugün ÇKP içindeki iki eğilimi temkinli reformlar etrafında birleştirmişe benziyor. Yalnız Yaneş, reformları nereye kadar götürecek, 1968 karşı-devrim ayaklanmasının derslerini sosyalizmin yararına kullanacak mı, kullanmayacak mı, bunları zaman içinde göreceğiz.

Ahmet Fırat

1987 yılı yasa dışı grevlerin başlaması açısından bir dönemeç oldu

NURSAN İŞÇİLERİ HAKLIDIR

İki eylemde de, Otomobil-İş'in kurduğu "iş barışı" haksız bir temele dayanıyor. Sendika yönetimi yasaları hiçe sayan militan işçilerin gerisinde kalıyor.

(PHA-İstanbul) - Topkapı'da (Güngören) bulunan Nursanlar Holding'e bağlı Nursan işyerinde bir buçuk ay süre ile iki "iş bırakma" eylemi oldu. Bağımsız Otomobil-İş sendikasının yetkili olduğu fabrikada, ilk direnişte, işten çıkartılan dört işçinin işe dönmesi amaçlanmıştı. İkinci direniş ise işyerindeki faşistlerin saldırılarını protesto etmek amacını güttü.

Nursan işyerinde, uzun bir süredir, işveren, Otomobil-İş sendikasının örgütlülüğünü kırmak için çaba harcıyor. İşverenin gittikçe artan saldırıları, işçilerde tepki biriktirdi.

Bir buçuk ay önceki ilk direniş, çay-yoğurt boykotu ile başlamıştı. İşyeri düzeyinde alınan bir kararla işçiler, çaya çıkmayıp, yoğurtlarını da almadılar. İşveren de, baştemsilcinin de içinde bulunduğu dört işçiyi işten çıkarttı. Bunun üzerine işçiler, sendikanın "sorunların görüşme yoluyla çözümlenmesi" tavrını beklemeden, topluca işi bıraktılar.

Direniş sonunda 350 Nursan işçisi adına, Otomobil-İş yöneticileri işverenle "anlaşma sağladılar." Kamuoyuna yaptıkları açıklamada şöyle dediler:

"İşten çıkartılan tüm işçilerin işlerine geri dönüşü sağlandı. İşçilerin birliği işverenin direncini kırdı."

Gerçek böyle miydi? Tüm çıkartılanlar dönmüş müydü? Kendileriyle konuştuğumuz Nursan işçileri, sorularımızı gülümseyerek dinliyorlar. Ancak biraz "sitemli" bir gülümseme... Anlatıyorlar:

"Sendikacılar geldiler. Direniş bitsin, patron, arkadaşlarınızı geri almayı kabul etti dediler. Sonradan öğrendik ki, baştemsilcimiz dışarıda bırakılmış. Ona da 'sen nasıl olsa temsilcisin, yasal haklarımız var, onları kullanıp geri dönersin' demişler. Bu arkadaşımız hâlâ geri dönmedi. Aslında söylenecek çok şey var ama, şimdi sırası değil diye susuyoruz. Fabrikada işverenin kiraladığı faşistlerin saldırıları sözkonusu."

Bu konuşmadan bir hafta sonra, Nursan'da ikinci direniş patladı.

Nursan işvereni, başka fabrikalarda çalışan militan faşistlerden, kimine göre 8-10, kimine göre 25-30 kişiyi fabrikaya almıştı. Bunlardan 4'ü hemen kendini göstermiş, şube yöneticilerinin de fabrikada olduğu bir gün, Otomobil-İş üyesi işçilere tornavida ile saldırmıştı.

Nursan işçileri bu 4 kişinin işten çıkartılması istemi ile iş bıraktılar. 22 Aralık günü 350 Nursan işçisi toplu halde, fabrikanın yemekhanesine geldiler. Oradan da bahçeye çıktılar. 23 Aralık günü fabrikaya genel merkez yöneticileri geldiler. İşveren dişliydi! 4 faşiste karşılık, 20-30 Otomobil-İş üyesi militan işçiyi de çıkarmak istiyordu. Merkez yöneticileri bu "pazarlığı" kabul etmediler. Hiç kimsenin çıkmaması çizgisinde anlaşarak, Nursan'da "iş barışını" sağladılar.

Ancak Nursan'da işçilerin "iş barışı" falan taktıkları yok. Sorunlarının ancak militan eylemle çözüleceğini biliyorlar. Bir başka şeyi daha çok iyi yaşayarak anlıyorlar: Sınıfın bütününden ayrı bağımsız sendikalarda savaşım yürütmek, en geri Türk-İş sendikası içinde bulunmaktan daha zor. Gerici bilinen sendikada tabanı yönetime karşı ayaklandırmak daha fazla olanaklı. Oysa "ilerici" sendikada bunu yapmak, "dış saldırılar" karşısında "ayıp olur" mahcubiyetini de taşıyor.

Nursan direnişlerinin bir başka özelliği de "yasa dışı" olmasıdır. 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası'nın 72. maddesi "her türlü direnişi" yasa dışı grevler içinde "mütalaa" etmektedir. Böyle bir eyleme katılanların ve karar verenlerin 6 aya kadar hapisliğini öngörmektedir. Nursan işçileri böyle yasa maddelerine pabuç bırakmadıklarını da göstermişlerdir.

1987'nin unutulmaz bir eylemi: Çamlıca ve Kurtköy grevi

Eylemci 3500 işçi işinden atıldı ama eylem de, 1980 sonrasının ilk yasa dışı grevi olarak işçi hareketinin tarihine yazıldı. Burjuvazi yasa dışı grev karşısında özel birşey yapamadı. Yasal da olsa, her grevden sonra zaten yaptığı şeye, işten çıkarma yoluna başvurdu.

Böylece işin derininde asıl gol yiyen burjuvazi oldu. Yasalarında koca bir delik açıldı. Yarın on binlerce işçi bu delikten geçecek, onu daha da büyütecektir. Sonunda ise işçi sınıfı bu yasaları hepten yerle bir edecektir.

İkinci Boğaz köprüsüne bağlı çevre yolu yapımında bundan dört ay kadar önce, 3500 işçi direnişe geçti.

Buradaki arkadaşlar sınıf mücadelesinin bilincine varmış insanlardı. Sendikaları vardı. Ama sendikanın sarı yönetimi hemen kendini gösterdi. En ufak haklarını aramaları nedeniyle işçiler şube yönetimince suçlandılar. Bütün bunlar işçi arkadaşların hak aramak ve özgürlük için adım adım mücadeleye girişmelerine engel olamadı.

İşçiler önce (Çamlıca şantiyesinde) iyi çıkmayan yemekleri boykot ettiler. Bu protestodan sonra birkaç arkadaş sudan nedenlerle işten çıkarıldılar. Bu eylemden sonra, düzenli olarak ödenmeyen ücretlerini alabilmek için Çamlıca şantiyesinden konvoyla Kavacık şantiyesine, yani, müdürlüğe gittiler. Artık işveren ve sendika yöneticileri, Çamlıca şantiyesinin devrimci demokrat işçilerinden bir öcü gibi korkmaktaydılar.

Tüm bu olaylardan sonra hem yemekler düzgün çıkmaya başlamıştı, hem de ücretler zamanında ödeniyordu. Bu kez egemen güçlerin baskıları daha değişik şekilde başladı. Artık şantiyede kolluk kuvvetleri geziyordu.

Yol ve köprünün 1988 yılında bitmesini planlayan Özal ve uşakları, işi daha da hızlandırmak için, işçileri 10-12 saat çalıştırmaya başladılar. Bu uygulamaya karşı çıkan arkadaşlar, hiçbir alacakları ödenmeden işten atıldılar. İşin erken bitmesi Özal'a yarıyordu. Çünkü seçim propagandası olarak kullanacaktı.

Bu arada, burada çalışan işçi arkadaşlar 1 senelik olmuşlardı. Yasal olarak kendilerine ödenmesi gereken ayakkabı, elbise ve bir maaş ücretleri ödenmiyordu. Bunun yanısıra da tazminat ödenmeden çıkarılmalar devam ediyordu.

Bunlar bardağı taşıran son damlalar olmuştu.

Önce Çamlıca şantiyesinde bazı işçiler işi bıraktı. Ardından Kavacık, Kurtköyü şantiyesinde 3500'e yakın işçi artık direnişteydi. İstekleri ortadaydı:

1- Şimdiye kadar işten çıkarılan arkadaşlarına tekrar işbaşı yaptırılması ya da hak ettikleri tazminat ve diğer ücretlerinin ödenmesi.

2- Günde 4 saat fazla mesaiye, isteyen kalsın isteyen kalmasın. Mesai için yapılan baskılar kaldırılsın.

3- Hak ettiğimiz bir maaş ödensin, elbise, ayakkabı verilsin.

Sermaye babaları bu isteklerden bazılarını kabul etti. Ama bu arkadaşların çıkışlarını verdi ve çıkışları verilen arkadaşlar jandarma, polis tarafından derhal şantiye dışına çıkarıldı. İşsizler ordusuna bir 3500 kişi daha katıldı.

Bu 3500 işçi işinden atıldı, ama eylem de, 1980 sonrasının ilk yasa dışı grevi olarak işçi hareketinin tarihine yazıldı. Burjuvazi yasa dışı grev karşısında özel birşey yapamadı. Yasal da olsa, her grevden sonra zaten yaptığı şeye, işten çıkarma yoluna başvurdu.

Böylece işin derininde asıl gol yiyen burjuvazi oldu. Yasalarında koca bir delik açıldı. Yarın on binlerce işçi bu delikten geçecek, onu daha da büyütecektir. Sonunda ise işçi sınıfı bu yasaları hepten yerle bir edecektir.

K. Özdemir

Türk-İş'te olağanüstü genel kurul söylentileri dolaşıyor

Bazı s ndikacıların umutsuz çırpın şları

Türk-İş'in en sağ unsurları olan Koop-İş, Çimse-İş, Türk Metal eliyle Türk-İş'i içe dönük bir savaşıma sürükleyerek, işçilerin düzene, hükümete tepkisini boğmak istiyorlar.

(PHA-İstanbul) - Son haftalarda, özellikle Ankara kaynaklı haberler, Türk-İş'de olağanüstü genel kurul çalışmaları başladığını duyuruyor.

Türk-İş'in, Koop-İş, Çimse-İş, Türk Metal gibi en sağ unsurların bu girişimi, işçilerin isteklerini acaba ne kadar yansıtıyor?

Birçok sendikanın genel kurul istedikleri "gıyaplarında" söyleniyor. Oysa bütün büyük sendikalar, böyle bir tertibe karşı çıkıyorlar.

O zaman nedeni bulmak için başka yere bakmak gerekiyor.

Yüzde 60'lara varan enflasyon zaten ücretleri iyice aşındırmıştı. Bir de üstüne gelen yeni zamlar, işçilerin tepkilerinin iyice kabarmasına yol açtı. Kısaca işçiler istim üstünde...

Türk-İş'in, seçimler öncesindeki hükümet karşıtı politikasını sürdürmekten başka yolu yoktur. Şimdi seçimlerden daha da etkili bir platform sözkonusudur. Meydanlar doğrudan işçilere kalacak. Ve sesler daha da gürleşecek.

İşte tam da bu noktada Türk-İş olağanüstü genel kurula sürüklenmek isteniyor. Bu işin arkasında ANAP'ın milletvekilleri var. Türk-İş'in en sağ unsurları olan Koop-İş, Çimse-İş, Türk Metal eliyle Türk-İş'i içe dönük bir savaşıma sürükleyerek, işçilerin düzene, hükümete tepkisini boğmak istiyorlar.

Genel kurul isteyenlerden Özbek, "partiler-üstü politikanın niye terkedildiğini" soruyor. Bu bile başlı başına açıklayıcı bir öğe değil mi? Son yıllarda Türk-İş zaten partiler-üstü bir politika izlemedi. Partiler-üstü bir politika izlediği zaman ise hükümet yanlısı olmuştu. Son olağanüstü genel kurul girişimleri, Türk-İş'i hükümetin yanına rampa etmek isteyenlerin marifetleri olarak görülmektedir.

Peki bu hareket başarılı olabilir mi?

Yapılan kısa araştırmalar ortaya koymaktadır ki, bugün böyle bir kongrenin toplanma olasılığı zayıftır. Türk-İş'in büyük sendikaları bu girişimi desteklemiyorlar. Gerici kanadın atacağı "konfederasyon başkanlığına" oltasına takılacak sosyal demokrat lider yalnız kalmaya mahkum görünüyor. Bu konuda adı en çok geçen, Harb-İş genel başkanı Kenan Durukan'ın böyle bir maceraya atılması bekleniyor. Kısacası, Türk-İş'in olağanüstü kongreye götürülmesi çok zor görünüyor.